BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İTHALAT VE İHRACAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

HAZIRLAYAN

BİRİZ DEMİRAĞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. EZGİ AYGÜN EŞİTLİ

ANKARA - 2024

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS / DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU

Tarih: 26 / 03 / 2024

Öğrencinin Adı, Soyadı: Biriz Demirağ

Öğrencinin Numarası:22110451

Anabilim Dalı: Kamu Hukuku

Programı: Kamu Hukuku Tezli Yüksek Lisans Programı

Danışmanın Unvanı/Adı, Soyadı: Prof. Dr. Ezgi Aygün Eşitli

Tez Başlığı: İthalat ve İhracat Kaçakçılığı Suçları

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans/Doktora tez çalışmamın; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 128 sayfalık kısmına ilişkin, 20 / 03 / 2024 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitine adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 15'dır. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç

2. Alıntılar hariç

3. Beş (5) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

"Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını" inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:…….

ONAY

Tarih: 26 / 03 / 2024

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:

……

……

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamda danışmanım olarak, destek ve emeğini esirgemeyen, yol gösteren, bilgi ve deneyiminden yararlandığım, Sayın Prof. Dr. Ezgi Aygün EŞİTLİ'ye çok teşekkür ediyorum.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve birikimleriyle ile ışık tutan, akademik yolda ilerlememi sağlayan, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans bölümü hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Yaşamımın her evresinde beni destekleyen ve haklarını asla ödeyemeyeceğim, annem Emine Demirağ ve babam Erdener Demirağ'a içtenlikle teşekkür ediyorum.

Biriz DEMİRAĞ

Ankara-2024

ÖZET

Biriz Demirağ

İthalat ve İhracat Kaçakçılığı Suçları

Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku

Tezli Yüksek Lisans Programı

2024

Ülkeler, ekonomide önemli sorunlara yol açan kaçakçılık eylemlerine karşı ulusal ve uluslararası ölçekte kimi yaptırımları düzenlemişlerdir. Ülkemizde de 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na uyumlu yeni bir kaçakçılıkla mücadele kanununa gereksinim duyularak kaldırılan 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu sonrasında 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu yürürlüğe koyulmuştur. 5607 sayılı Kanun, 4926 sayılı Kanun ile benimsenen ekonomik suça ekonomik ceza ilkesinden ayrılmış; 1918 sayılı Kanun'da olduğu gibi kaçakçılık suçlarına karşı özgürlüğü bağlayıcı yaptırım uygulamasını getirmiştir. Tez çalışmamızda gümrük ve kaçakçılık kavramlarına ilişkin tanımlamalara yer verilmiş; gümrük kaçakçılığı suçlarının, karşılaştırılmalı hukuktaki yeri ile kaçakçılık mevzuatımızın Türk Hukuku'ndaki tarihsel gelişimi ele alınmış; ulusal hukukumuzda gümrük kaçakçılığı suçlarının düzenleme altına alındığı 5607 sayılı Kanun ile bu Kanun'un, Türk Ceza Kanunu ve ceza yaptırımı içeren öteki kanunlarla ilişkisi incelenmiştir. Kaçakçılık suçları, 5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin 1 ila 7'nci fıkrasında ithalat, 8 ve 9'uncu fıkrasında ihracat, 11 ila 15'inci fıkrasında akaryakıt ve 16 ila 18'inci fıkrasında alkol, sigara ve tütün kaçakçılığı biçiminde düzenlenmiştir. Bu bağlamda çalışmamızın ana konusunu oluşturan ithalat ve ihracat kaçakçılığı suçları; suçun hukuki konusu, maddi konusu, fail ve mağduru ile suçun unsurları, özel görünüş biçimleri ve yaptırımları ile nitelikli hallerine göre incelenmiştir.

Anahtar sözcükler: Gümrük, Kaçakçılık, Gümrük Kaçakçılığı Suçları, İthalat, İhracat

ABSTRACT

Biriz Demirağ

Crimes of Import and Export

Baskent University Institute of Social Sciences Public Law

Master's Program with Thesis

2024

Countries have implemented some sanctions on a national and international scale against smuggling activities that cause significant problems in the economy. In our country, the Anti-Smuggling Law No. 5607 came into force after the Law No. 1918 on the Prohibition and Pursuit of Smuggling and the Anti-Smuggling Law No. 4926, which were abolished due to the need for a new anti-smuggling law compatible with the Turkish Penal Code No. 5237, the Code of Criminal Procedure No. 5271 and the Misdemeanor Law No. 5326 has been put. Law No. 5607 is departed from the principle of economic punishment for economic crime adopted by Law No. 4926; as in Law No. 1918, it introduces freedom-binding sanctions against smuggling crimes. In our thesis study, definitions regarding the concepts of customs and smuggling are included; the place of customs smuggling crimes in comparative law and the historical development of our smuggling legislation in Turkish Law are discussed; Law No. 5607, which regulates customs smuggling crimes in our national law and its relationship with the Turkish Penal Code and other laws containing criminal sanctions have been examined. In the article 3 of Law No. 5607, smuggling crimes are regulated as an import in the 1st to 7th paragraphs, as an export in the 8th and 9th paragraphs, as a fuel oil in the 11th to 15th paragraphs, as an alcohol, cigarettes and tobacco in the 16th to 18th paragraphs. In this context import and export smuggling crimes, which constitute the main subject of our study, have been examined according to the legal subject of the crime, material subject, perpetrator and victim, elements of the crime, special appearance and sanctions and their qualified status.

Keywords: Customs, Smuggling, Customs Smuggling, Import, Export

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR vii
GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM
KARŞILAŞTIRILMALI HUKUK VE TÜRK HUKUKUNDA GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

I. Gümrük Kaçakçılığının Tanımı 4
II. Karşılaştırılmalı Hukukta Gümrük Kaçakçılığı Suçları 11
A. Amerika Birleşik Devletleri Hukuku 11
B. Avrupa Birliği Hukuku 14
C. İsveç Hukuku 16
D. Çin Halk Cumhuriyeti Hukuku 18
III. Türk Hukuku'nda Kaçakçılıkla Mücadele Mevzuatının Tarihsel Gelişimi 20
IV. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na İlişkin Temel Kavramlar 25
V. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Ceza İçeren Diğer Kanunlarla İlişkisi 37
A. 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun 37
B. Tehlikeli Maddelerin İzinsiz Olarak Bulundurulması veya El Değiştirmesi Suçu (Türk Ceza Kanunu md.174) 39
C. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticaret Suçu (Türk Ceza Kanunu md.188) 39
D. 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu 40
E. 4733 Sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun 41
F. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu 42

İKİNCİ BÖLÜM
İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

I. Genel Olarak 43
II. İthalat Kaçakçılığı Suçlarında Hukuki Konu, Maddi Konu, Fail ve Mağdur 45
A. Hukuki Konu 45
B. Maddi Konu 45
C. Fail 49
D. Mağdur 51
III. İthalat Kaçakçılığı Suçlarının Unsurları 53
A. Fiil 53
1. Genel Olarak 53

2. Eşyayı Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın Türkiye'ye İthal Etme Suçu (md.3/1) 54
3. Eşyayı, Aldatıcı İşlem ve Davranışlarla Gümrük Vergileri Kısmen veya Tamamen Ödenmeksizin İthal Etme Suçu (md.3/2) 55
4. Transit Rejimi Çerçevesinde Taşınan Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşyayı, Rejim Hükümlerine Aykırı Olarak Gümrük Bölgesinde Bırakma Suçu (md.3/3) 58
5. Belirli Amaç İçin Kullanılmak ya da İşlenmek Üzere Ülkeye Geçici İthalat veya Dahilde İşleme Rejimi Çerçevesinde Getirilen Eşyayı, Hile ile Yurtdışına Çıkarmış Gibi Yapma Suçu (md.3/4) 60
6. Bir ila Dördüncü Fıkrada Tanımlanan Fiillerin İşlenmesine İştirak Etmeksizin Bunların Konusunu Oluşturan Eşyayı, Bu Özelliğini Bilerek ve Ticari Amaçla Satın Alma, Satışa Arz Etme, Satma, Taşıma ya da Saklama Suçu (md.3/5) 60
7. Özel Kanunları Gereğince Vergilerinden Kısmen veya Tamamen Muaf Olarak İthal Edilen Eşyayı, İthal Amacı Dışında Başka Bir Kullanıma Tahsis Etme, Satma, Devretme veya Bu Özelliğini Bilerek Satın Alma, Kabul Etme Suçu (md.3/6) 62
8. Kanun Gereği İthali Yasak Olan Eşyayı İthal Etme, Bu Özelliğini Bilerek Yasak Eşyayı Satın Alma, Satışa Arz Etme, Satma, Taşıma veya Saklama Suçu (md.3/7) 63

B. Kusurluluk 64
C. Hukuka Aykırılık 67

IV. İthalat Kaçakçılığı Suçlarının Özel Görünüş Biçimleri 70
a. Teşebbüs 70
b. İştirak 73
c. İçtima 76

V. Yaptırım 79

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İHRACAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI VE İTHALAT VE İHRACAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARININ NİTELİKLİ HALLERİ

I. Genel Olarak 85

II. İhracat Kaçakçılığı Suçlarında Hukuki Konu, Maddi Konu, Fail ve Mağdur 86
A. Hukuki Konu 86
B. Maddi Konu 86
C. Fail 88
D. Mağdur 88

III. İhracat Kaçakçılığı Suçlarının Unsurları 89
A. Fiil 89
1. İhracı Kanun Gereği Yasak Olan Eşyayı İhraç Etme Suçu (md.3/8) 89

2. Teşvik, Sübvansiyon veya Parasal İadelerden Yararlanmak Saikiyle İhracat Gerçekleşmediği Halde Gerçekleşmiş Gibi Göstermek ya da Gerçekleştirilen İhracata Konu Malın Cins, Miktar, Evsaf veya Fiyatını Değişik Göstermek Suçu (Gerçek Dışı/Hayali İhracat Suçu) (md.3/9) 89
B. Kusurluluk 90
C. Hukuka Aykırılık 91
IV. İhracat Kaçakçılığı Suçlarının Özel Görünüş Biçimleri 91
a. Teşebbüs 91
b. İştirak 92
c. İçtima 93
V. Yaptırım 93
VI. İthalat ve İhracat Kaçakçılığı Suçlarının Nitelikli Halleri 94
A. Genel olarak 94
B. Nitelikli Haller 95
1. Kaçakçılık Suçu Konusu Eşyanın Akaryakıt ile Tütün, Tütün Mamulleri, Makaron, Yaprak Sigara Kâğıdı, Etil Alkol, Metanol ve Alkollü İçkiler Olması 95
2. Suça Konu Eşyanın Değerinin Fahiş Olması 96
3. Suçun Örgüt Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi 97
4. Suçun Üç ya da Daha Çok Kişi Tarafından İşlenmesi 98
5. Suçun Tüzel Kişinin Faaliyeti Çerçevesinde veya Yararına Olarak İşlenmesi 99
6. Suçun, Kaçakçılık Eylemlerini Önleme, Gizleme, Araştırma, Soruşturmayla Görevli Kişilerce veya Meslek ve Sanatın Sağladığı Kolaylıklardan Yararlanma Yoluyla İşlenmesi 99
7. Suçun Belgede Sahtecilik Yapılarak İşlenmesi 101
8. Suçu Önlemek, İzlemek ve Araştırmakla Görevli Olanların Kaçakçılık Suçunun Gizlenmesine Kasten Göz Yumması 103
9. Suçun Devlet ve Kamu Güvenliği Aleyhine İşlenmesi 104
10. Kaçak Akaryakıt Satışının, Sabit ya da Seyyar Tank, Düzenek veya Ekipman Kullanılarak Gerçekleştirilmesi 105
11. Kaçakçılık Suçlarında Mahkûmiyet Hükmünün Kesinleşmesi 106
SONUÇ 107
KAYNAKÇA 110

KISALTMALAR

a.g.e.	**:** Adı geçen eser
a.g.m.	**:** Adı geçen makale
a.g.r.	**:** Adı geçen rapor
a.g.t.	**:** Adı geçen tez
bkz.	**:** Bakınız
lt.	: Litre
md.	**:** Kanun maddesi
ör.	**:** Örneğin
s.	**:** Sayfa
vb.	**:** Ve benzeri
AB	**:** Avrupa Birliği
ABD	**:** Amerika Birleşik Devletleri
ABGB	**:** Avrupa Birliği Gümrük Birliği
AY	**:** Anayasa
AYM	**:** Anayasa Mahkemesi
BGK	**:** Birlik Gümrük Kodu
BİLGE	**:** Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri
BK	**:** Bakanlar Kurulu
C	**:** Cilt
CD	**:** Ceza Dairesi
CIF	**:** Malın Kıymeti, Sigorta Ücreti ve Navlun Toplamı
CMK	**:** Ceza Muhakemesi Kanunu
EPPO	**:** Avrupa Savcılığı
FOB	**:** Gemi Güvertesinde Teslim
GK	**:** Gümrük Kanunu
G.T.İ.P.	**:** Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
HAGB	**:** Hükmün Açıklanmasının Geri Bırakılması
KK	**:** Kabahatler Kanunu
KMK	**:** Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu
KOM	**:** Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele
S	**:** Sayı
T.C.	**:** Türkiye Cumhuriyeti

TCK	**:** Türk Ceza Kanunu
TIR	**:** Uluslararası Karayolu Taşımacılığı
TL	**:** Türk lirası
YCGK	**:** Yargıtay Ceza Genel Kurulu

GİRİŞ

Tarihsel geçmişi eski dönemlere dayanan kaçakçılık suçları, günümüzde de ülkelerin oldukça sık karşılaştığı önemli bir sorundur. Zira bu suçların işlenmesi sonucu ortaya çıkan kayıt dışı ekonomi, ülkelerin egemenlik yetkisini ihlal ederek vergi gelirlerini azaltmakta, ekonomiye duyulan güveni zedelemekte ve uygun bir rekabet ortamının oluşmasını engellemektedir. Öte yandan kaçakçılık eylemlerinin icrası sonucu toplum sağlığı, huzur ve güvenliğinin de zarar göreceği yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Teknoloji ve buna bağlı olarak uluslararası alım satım politikalarının hızla geliştiği günümüzde kaçakçılık eylemleriyle mücadele, ülkeler için daha bir önem kazanmış bulunmaktadır. Bu bağlamda kaçakçılığın önlenebilmesi için belirli yöntemler ile suç ve yaptırımların, özel olarak düzenleme altına alındığı ceza yasalarının gerekliliği, zorunlu olarak ortaya çıkmıştır.

Ülkelerin, kaçakçılık suçlarına ilişkin olarak getirdiği yaptırımlar, bulundukları coğrafi konum, uluslararası ilişkileri, uyguladıkları ekonomi politikaları ve değişen ihtiyaçları nedeniyle farklılık göstermektedir. Bu bağlamda kimi devletler, kaçakçılık fiillerini hapis cezası yanında eşya ve kazanç müsaderesiyle cezalandırırken; diğerleri, bu eylemlerin icra edilmesi durumunda salt para cezası ve müsadereye ilişkin hükümleri uygulamayı düzenleme altına almıştır.

Avrupa ve Asya kıtaları arasında köprü niteliği taşıyan; Akdeniz, Avrupa ve Orta Doğu'nun kesişiminde bulunan ülkemiz, özellikle jeopolitik açıdan kaçakçılık eylemlerinin icrası için elverişli durumdadır. Diğer yandan, ülkemizin Doğu ve Güneydoğu bölgelerinin coğrafi konumları ile fazla sayıdaki sınır kapısı da kaçakçılık eylemlerinin kontrolünü zorlaştırırken; istihdamı sağlanamayan kesimin bu durumu kötüye kullanması ve kimi eşyadan alınan yüksek oranlı vergiler de kaçakçılığı arttırmaktadır.

Ülkemizde kaçakçılık suçlarıyla mücadele için 10.12.1927 günlü 1126 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun çıkarılmıştır. Bugün geçerli olan, 21.03.2007 günlü 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na değin sırasıyla, kaldırılan 15.06.1929 günlü 1510 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun, 07.10.1932 günlü 1918 sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanun ile 19.07.2003 günlü 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu uygulanmıştır. Kaçakçılık eylemlerine ilişkin 4926 sayılı Kanun'daki ekonomik suça ekonomik ceza ilkesinin aksine, 71 yıl yürürlükte kalan ve sonrasında çıkarılan öteki kanunlara alt yapı da sağlayan 1918 sayılı Kanun ile bugün yürürlükteki 5607 sayılı Kanun'da özgürlüğü bağlayıcı yaptırım ilkesi benimsenmiştir.

Kanun koyucu, 27.10.1999 günlü 4458 sayılı Gümrük Kanunu kapsamında gümrüğe ilişkin tanımlama yapmamışsa da Kanun'un 3'üncü maddesinde, gümrükle ilgili kimi terimlere yer vermiştir. Öte yandan, kaçakçılık kavramına yönelik ulusal mevzuatımızda da açık bir tanımlama yapılmamış olup kanun koyucu, 5607 sayılı Kanun kapsamında kaçakçılık eylemleriyle yaptırımlarını düzenlemiştir. Anılan Kanun, 1'inci maddesinde belirtildiği üzere, kaçakçılık eylemlerinin neler olduğunu, uygulanacak yaptırımlar ile kaçakçılığın engellenmesi, izlenmesi, araştırılması yöntem ve temellerini kapsamaktadır. Kanun koyucu, 4926 sayılı Kanun'daki düzenlemenin aksine, 5607 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde yer verdiği tanımları kısa tutarak gümrük vergileri, gümrüklenmiş değer ile akaryakıt kavramlarını açıklamıştır.

Çalışmamızın ana konusu olan suçlar, 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1 ila 7'nci fıkrada ithalat, 8 ile 9'uncu fıkrada ise ihracat kaçakçılığı şeklinde düzenlenmiştir. Bunların bir türü olduğu ekonomik suçlar; failin, haksız ekonomik yarar sağlamak için yasa dışı yöntemlerle icra ettiği eylemler biçiminde tanımlanabilir. Kaçakçılık suçlarının işlenmesiyle devletin egemenlik hakkı, vergilendirme yetkisi ve mali yararları ile toplum ekonomisi ihlal edileceğinden kanun koyucu, bu suçların işlenmesini en başında önlemek istemiş ve 5607 sayılı Yasa'nın 22'nci maddesinde, kaçakçılık fiillerinin teşebbüs halinde kalmış olsa dahi tamamlanmış gibi cezalandırılacağını ifade etmiştir.

26.09.2004 günlü 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile bağlantılı olmasına karşın, özel kanun niteliğini taşıyan 5607 sayılı Kanun'un, gümrük kaçakçılığı suçları haricinde öteki kaçakçılık suçlarına uygulanması olanaklı değildir. Zira eşyanın konusuna göre, 10.07.1953 günlü 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun, 5237 sayılı Yasa'nın 174'üncü ve 188'inci maddesindeki hükümlerin, 04.12.2003 günlü 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu, 03.01.2002 günlü 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun ile 21.07.1983 günlü 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun uygulanacağı haller, saklıdır.

Üç bölümden oluşan çalışmamız, güncel mevzuata göre hazırlanmış olup Yargıtay'ca verilen birçok kararı da içermektedir.

Çalışmamızın birinci bölümünde; gümrük ve kaçakçılık kavramlarına ilişkin tanımlamalara yer verilmiş olup gümrük kaçakçılığı suçları ile bunlara ilişkin hukuksal düzenlemelerin karşılaştırılmalı hukuktaki yeri; Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği, İsveç ve Çin Halk Cumhuriyeti Hukuku açısından incelenmiştir. Bunun ardından, kaçakçılıkla mücadele mevzuatımızın, Türk Hukuku'ndaki tarihsel gelişimine yer verilmiş ve bu süreçte uygulamaya koyulan Kanunlar, ayrı ayrı incelenmiştir. Bu bölümde ayrıca,

5607 sayılı Kanun metni ile uygulamada karşımıza çıkan kimi diğer kavramların tanımlaması yapılmış ve anılan Kanun'un uygulanma alanı dışında kalan başka kaçakçılık türlerinin özel olarak düzenlendiği kanunlar da incelenmiştir.

İkinci bölümde; 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki ilk 7 fıkrada tanımlanan ithalat kaçakçılığı suçları; suçun hukuki konusu, maddi konusu, fail ve mağduru, suçun kusurluluk ve hukuka aykırılık unsuru ile özel görünüş biçimleri açısından benzer özelliklere sahip olmaları nedeniyle, aynı başlık altında ve bir bütün olarak incelenmiştir. Diğer yandan, ithalat kaçakçılığı suçlarının fiil unsuru ve yaptırımlarının birbirinden farklılığı nedeniyle, her iki başlık altında her bir suça ilişkin açıklamalar, ayrı ayrı yapılmıştır.

Üçüncü bölümde; 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 8 ile 9'uncu fıkrada tanımlanan ihracat kaçakçılığı suçları ile ithalat ve ihracat kaçakçılığı suçlarının nitelikli hallerine yer verilmiştir. İthalat kaçakçılığı suçlarıyla aynı şekilde ihracat kaçakçılığı suçları da suçun hukuki konusu, maddi konusu, fail ve mağduru, suçun kusurluluk ve hukuka aykırılık unsuru ile özel görünüş biçimleri açısından benzer özelliklere sahip olmaları nedeniyle, aynı başlık altında ve bir bütün olarak incelenmiştir. Bu suçların da fiil unsuru ve yaptırımları birbirinden farklı olduğu için her iki başlık altında her bir suça ilişkin açıklamalar, ayrı ayrı yapılmıştır. Anılan Kanun'un 3'üncü maddesinin 10 ile 23'üncü fıkrasında ve 4'üncü maddesinde yer alan nitelikli haller ise ithalat ve ihracat kaçakçılığı suçlarının tümü için geçerlidir. Ancak bunlardan bazıları, suça uygulanacak yaptırımı azaltmamakta ya da arttırmamaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM
KARŞILAŞTIRILMALI HUKUK VE TÜRK HUKUKU'NDA GÜMRÜK KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

I. Gümrük Kaçakçılığının Tanımı

"Gümrük" sözcüğü, "Lehçe-i Osmaniye" adlı kitaptaki tanıma göre, mallara ilişkin vergilerin yönetim yerinin adı olup ayrıca, alım satımı da içermektedir. Gümrük vergilerinin ithal ya da ihraç eşyasından alındığı gerçeği karşısında, gümrük sözcüğünün işleve uygun olduğu görülmektedir.[1]

İtalyan'ca "Dogana" sözcüğünden gelen, Fransız'ca "Douane" sözcüğü "Gümrük" demektir. Doge unvanlı Venedik ve Cenova Cumhuriyeti Birinci Hâkimi adına hazineye gelir sağlama amacıyla uygulamaya konulan verginin adını da Dogana oluşturmuştur. Ticaret boyutları gelişen Venedikliler, gümrük sözcüğünü yönetim yeri yanında vergi adı olarak da kullanmıştır.[2]

Farsça ve Arapça'da ise "Douane" sözcüğü, "Divan" sözcüğü anlamına gelmektedir. Arap gümrüklerine gelen alım satıma konu malların vergisini alma işlevini yerine getiren görevlilerin tümünü içeren ve divan biçiminde anlamlandırılan "Douane", Latince'ye "Dogana" ve oradan çıkışla Fransızca'ya "Douane" sözcüğü olarak geçmiştir.[3]

Gümrük sözcüğü, ülkeye ithal ya da ülkeden ihraç edilen eşyadan alınan vergi, bunu almakla görevli devlet kuruluşu, buna ilişkin denetim ve gözetim işlevinin yapıldığı yer olarak da tanımlanabilir.[4]

Ulusal mevzuatımızda, gümrük sözcüğüne ilişkin açık bir tanımlama getirilmemiş; bunun yerine kanun koyucu, 4458 sayılı Yasa'daki 3'üncü madde gereğince gümrükle ilgili kimi kavramları tanımlamanın yeterli olacağını düşünmüştür.

1930 yılından sonra kullanılmaya başlayan ekonomik suç kavramı, ülkelerce farklı biçimde yorumlanmıştır. Anglo-Amerikan Hukuku'na göre, ekonomik yaşamda var olması gereken güven unsurunun kötüye kullanımını belirten ekonomik suç kavramı, Fransız Hukuku'nda iş ve sanayi suçlarının tümü için kullanılmıştır. [5]

---

[1] Altıntaş, H. (2021). *Gümrük Vergilerinin Yapısının Türkiye Gümrük ve Avrupa Gümrük Mevzuatı Çerçevesinde Karşılaştırılması*, Ankara: İksad Yayınevi, s.5.
[2] Orhan, Ö. (2022). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında İthalat Kaçakçılığı Suçları ve Yaptırımları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, s.8.
[3] Orhan, *a.g.t.*, s.19.
[4] https://sozluk.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 04 Kasım 2022).
[5] Dönmezler, S. (1985). Ekonomik Suçlar, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Sayı:7, 19-30, s.21.

Bize göre de ekonomik suçlar; failin, haksız mali yarar sağlamak için yasa dışı yöntemlerle icra ettiği eylemler sonucunda, ekonomik düzene olan güveni zarara uğratan ya da buna ilişkin bir tehlikenin ortaya çıkmasına neden olan fiillerdir.[6]

Ekonomik suçlar, genelde bir tür soyut tehlike suçu ve özgü suç şeklinde karşılaştığımız, ispat yükünü sanığa yüklediği görülebilen suçlardır.[7] Ayrıca önemli ölçüde mali kayıplara neden olan[8] ve genellikle organize[9] biçimde işlenen ekonomik suçların, nadiren kovuşturma aşamasına konu edilmediği görülmektedir.[10] Bu suçların işlenmesi halinde ihlal edilen; devletin egemenlik hakkı, vergilendirme yetkisi ve mali yararlarıdır.[11]

Beyaz yaka suçları ise şiddet temeline dayanmayan bir suç tipidir ve genellikle suç failinin mesleğinden kaynaklı olup buna duyulan güvenin, hileli davranışlarla kötüye kullanılması şeklinde işlenebilir.[12]

Öğretide, bir kısım yazar ekonomik suçlarla, beyaz yaka suçlarının aynı anlama geldiğini ifade etmektedir. Bu görüşü destekleyenler; ekonomik suç faillerinin, genellikle beyaz yakalılar şeklinde tabir edilen, dikkate değer ve meslek edindikleri iş bakımından toplumun üst kademelerinde bulunan kişiler olduğunu ve bu kişilerin, kendilerine duyulan güveni, suistimal etmek suretiyle ekonomik açıdan büyük zararlara neden olan eylemleri icra ettiklerini savunmaktadır. Adi suçların aksine, ekonomik suç faillerinin; zeki, okur-yazar ve toplum ilkelerine uyan kimseler olduğu da düşünülmektedir.[13]

Diğer taraftan ekonomik suçlarla, beyaz yaka suçlarının aynı anlama gelmediğini savunanlar da vardır ki biz bu görüşe katılmaktayız. Bunlara göre, beyaz yakalı olmayan bir kişi de mesleki faaliyetlerine dayanmayan, ancak bireysel malvarlığını arttırmaya yönelik, ekonomik düzeni etkileyen suçları işleyebilmektedir.[14] Bir başka görüşe göre ise ekonomik suçların aksine, beyaz yaka suçu faillerinin saygın, dikkat çeken ve hukuk kurallarına uyduğu kabul edilen, hatta çevresinde hayranlık duyulan kimseler olduğu ifade edilmiştir.[15]

---

[6] Aytekin İnceoğlu, A. (2020). Ekonomik Suçlar. Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi- 2020/1, 119-163, s.124.
[7] Aytekin İnceoğlu, *a.g.m.*, s.126-128.
[8] Aytekin İnceoğlu, *a.g.m.*, s.129.
[9] Aytekin İnceoğlu, *a.g.m.*, s.135-136.
[10] Aytekin İnceoğlu, *a.g.m.*, s.129.
[11] Aytekin İnceoğlu, *a.g.m.*, s.136-137.
[12] Dursun, H. (2005). Ekonomik Suçlar ve Türkiye'deki Sürdürülebilir Kalkınmaya Etkileri, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:58, 215-246, s.215.
[13] Aytekin İnceoğlu, *a.g.m.*, s.133.
[14] Güner, U. (2019). Ekonomik Suçlar ve Ekonomik Ceza Hukukuna İlişkin Yasal Düzenlemeler. Cilt: 21, Sayı: Özel Sayı, 1411-1442, s.1421.
[15] Dönmezler, *a.g.m.*, s.24.

İngilizce karşılığı "smuggling" olan kaçakçılık sözcüğü, özünde "tünelden sürünerek geçmek" demektir. Bu bağlamda kaçakçılığın yetkililerden saklanmak, gizlenmek ve kaçmak yoluyla yürütüldüğü anlaşılmaktadır.[16]

Kaçakçılık, ülkenin yasalarına aykırı biçimde gerçekleştirilen dış alım ve dış satım ya da ülkeye gümrüğü ödenmemiş veya yasaklanmış eşya sokma ya da gizli çıkarma eylemi olarak da tanımlanabilir. Böylece, eşyanın çıkarıldığı ülke açısından ihracat, girdiği ülke açısından ithalat kaçakçılığı suçu işlenmiş olacaktır. [17]

Dünya Gümrük Örgütü kaçakçılığı; alım satım konusu malların gönderilmesi sürecinde, bunlara ilişkin vergi veya harçları ödemeden ya da alım satıma konu mallara uygulanan yasal engel, sınırlama ve tahditlerden geri durmak; bir vergi geri ödemesi, para yardımı ya da ödemeyi hak etmemesine karşın almak; çalışma yaşamında yasal rekabet ilke ve uygulamalarına zarar vererek ticarete ilişkin hak edilmeyen çıkar sağlamak ya da bu fillere teşebbüs etmek için uygulamasında gümrüklerin sorumlu bulunduğu ilkelerin belirlenip düzenlendiği mevzuata herhangi bir biçimde uymama, olarak tanımlamıştır.[18]

Ulusal mevzuatımızda, kaçakçılık sözcüğü konusunda da açık bir tanımlama yer bulunmamakta olup 5607 sayılı Yasa'daki 3'üncü maddenin ilk 7 fıkrası gereği ithalat, 8 ve 9'uncu fıkrasında ihracat, 11 ila 15'inci fıkrasında akaryakıt ve 16 ila 18'inci fıkrasında alkol, sigara ve tütün kaçakçılığına ilişkin eylem ve yaptırımlara yer verilmiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu bir kararında kaçakçılığı; ülkeye ithali ya da ülkeden ihracı yasak eşyayı, yasal olmayan yöntemlerle ülkeye ithal veya ülkeden ihraç ya da ithal ve ihracı serbest, ancak gümrük vergisi uygulanması gerekli eşyayı, vergi ödenmeksizin yasal olmayan yöntemlerle ülkeye ithal veya ülkeden ihraç ve bu eylemlere, teşebbüs etmek olarak hükme bağlamıştır.[19]

Gümrük suçları, ekonomik suçları inceleme amacıyla Avrupa Konseyi'nce görevlendirilen komisyonun sunduğu listenin de 13'üncü maddesinde yer almıştır.[20]

Biz de tüm bu değerlendirmeler sonucunda kaçakçılık suçlarının, bir çeşit ekonomik suç türü olduğu kanaatindeyiz.[21]

---

[16] Ergin, Y. (2019). *5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Kaçakçılık Suçları.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.5.

[17] Aydın, M. (2011). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiiller ve Yaptırımları*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.4.

[18] Aktaş, B. (2015). Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu Üzerine Bir İnceleme. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:10, 111-156, s.114.

[19] YCGK E:2000/7-3, K: 2000/32 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

[20] Dönmezler, *a.g.m.*, s.26.

[21] Aytekin İnceoğlu, *a.g.m.*, s.126.

Kimi yazarlar, kaçakçılık suçunu oluşturan eylemleri, hırsızlığın bir alt formu olarak değerlendirmekte; kimilerine göre ise bu suç, yasal eşyaya ilişkin vergi ve öteki mali yükümlülüklerden kaçınma ya da yasa dışı eşyayı ithal veya ihraç yoluyla işlenebilmektedir.[22]

Öğretide sıkça karşılaştığımız bazı kuramlar açısından, kaçakçılık eylemlerinin icrasına ilişkin değerlendirmeler ise şu şekilde özetlenebilir:[23]

- Rasyonel tercih teorisine göre; kişi, alacağı cezanın elde edeceği kazanca göre hafif kaldığını düşündüğü için kaçakçılık fillerini icra etmektedir.
- Rutin aktiviteler teorisine göre; kişi, suç mağduruyla karşılaşmadığı ve doğrudan iletişim durumunda olmadığı için kaçakçılık fiillerini icra etmektedir.
- Suç fırsatları teorisine göre; kişi, karşılaştığı fırsatlarla doğru orantılı olarak kaçakçılık fiillerini icra etmektedir.
- Ayrılıkların birleşmesi teorisine göre; kaçakçılık fillerini icra eden kişi, kendisiyle benzer faaliyetlerde bulunanları görmesi, yaşamını bu fiillerin icrasıyla sürdürmesi ve birtakım stratejiler geliştirerek kaçakçılık fiillerinin icrasını, mesleğiymiş gibi düşünmesi nedeniyle kaçakçılık fiillerini icra etmektedir.
- Anomi teorisine göre; antisosyal fiillerin ortaya çıkmasının nedeni, toplumda yaşanan ekonomik bunalımlardır. Buna bağlı olarak kişi, yasa dışı ve kestirme yollardan hem kendisinin hem de kaçak eşyayı sunmuş olduğu kimselerin ihtiyaçlarını, seri ve masrafsız şekilde karşılayabildiğini düşünmesi nedeniyle kaçakçılık fiillerini icra etmektedir.
- Gerilim teorisine göre; toplumun sosyal yapısı, adaptasyon sorununa neden olmakta ve bu nedenle ihtiyaçlarını hukuka uygun yollarla karşılayamayan kişiler, kaçakçılık fiillerini icra etmektedir.
- Alt kültür teorisine göre; ülkenin doğusunda bulunan, örf ve adetlerin aşırılık haline gelmiş olduğu sınır köylerde büyüyen kimseler, kazanç ve sosyal statü edinme saikinde olabilir. Dolayısıyla kaçakçılığın, bir tür alışkanlık durumuna gelebildiği bu tarz yerlerde kaçakçılık fiillerinin icrası, bireyler tarafından söz konusu amaçlarına ulaşmak için uygun bir araçmış gibi görülebilmektedir.

[22]Aydın, M. (2012). *Kaçakçılık Fiilleri ve Yaptırımları* (1.Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi, s.8.
[23] Kahya, Y. (2015). Suç Teorileri Işığında Türkiye'de Kaçakçılık Olgusu: Toplumsal Nedenleri, Boyutları ve Algısı. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:15, Sayı:3, 159-178, http://doi.org/10.18037/ausbd.38731, s.165-169.

- Aykırı fırsatlar teorisine göre; kaçakçılık, niteliği olmayan iş gücünü kullanmak yoluyla elde edilmesi güç kazanımlara sahip olmaya imkân veren yasa dışı eylemlerdir. Bu bağlamda özellikle genç kesimin, kaçakçılık eylemlerini icra etmekle birlikte, bunlara ilişkin yöntemleri öğretecek durumda olmayı, istek haline getirdiği görülmektedir.
- Girişimci teoriye göre; bir eşyayı satın almak isteyen kimselerin bu beklentisi, yasal olanaksızlık ya da mali yetersizlikler nedeniyle gerçekleştirilemiyorsa, bu eşyanın temini, kaçakçılık fiillerinin icrasıyla gerçektekinden çok daha düşük fiyata sağlanabilmektedir.

Kaçakçılığa ilişkin tüm bu farklı değerlendirmeler kaçakçılık eylemlerinin, ekonomik ve toplumsal olumsuzluklara neden olduğu ortak sonucunda birleşmektedir.[24] Hukuka aykırı biçimde vergi yüklerinden arınmış ya da yasak eşyanın, ithal veya ihracına bağlı olarak elde edilen maddi kazançlar sonucu,[25] kamu gelirlerinde büyük kayıplar oluşmakta ve buna bağlı olarak ülke ekonomisindeki büyüme engellenirken, bireyler arasındaki gelir dağılımı da olumsuz etkilenmektedir.[26] Bu bağlamda kaçakçılıkla daha etkin biçimde mücadele edebilmek için gerekli yöntemler, kısaca şu şekilde ifade edilebilir:[27]

- Kaçakçılık fiillerini icra eden suç örgütlerinin ya da grupların, bu eylemlerini deşifre ederek, kurmuş oldukları uluslararası iletişim ağına erişmek,
- Suçtan kaynaklı yasa dışı kazancı müsadere etmek,
- Kaçak eşyayı, ithali sırasında yakalamak ve bunun yurtta dağıtımını engellenmek,
- Ulusal ve uluslararası kuruluşlarla iş birliği sağlamak yoluyla bilgi alışverişinde bulunulması ve hukuki boşlukların giderilebilmesi için bu kuruluşlarla birlikte çalışmak,
- Gelişen teknolojiye bağlı olarak değişen kaçakçılık fiillerini tespit edebilmek açısından güncel donanım ve yöntemlerin kullanılması,
- Kaçak eşyaya erişimin azaltılması ve kaçakçılıkla mücadele açısından farkındalık yaratabilmek için kaçakçılık sürecinin son aşamasında bulunan satıcıya yönelik operasyonlar düzenlemek.

[24] Orhan, *a.g.t.*, s.6.
[25] Öz, E./Erim, A. (2016). Tüm Yönleri ile Gümrük Kaçakçılığı Suçlarında İştirak. Gümrük ve Ticaret Dergisi, Sayı:8, 62-75, s.63.
[26] Orhan, *a.g.t.*, s.6.
[27] https://www.egm.gov.tr/kom/kacakcilikla-mucadele-stratejileri (Erişim Tarihi: 31 Ocak 2024).

Nitekim, kaçakçılıkla etkili biçimde mücadele edebilmek amacıyla yukarıda belirttiğimiz yöntemler, ülkemizde sistematik bir şekilde uygulanmaktadır.

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Daire Başkanlığı'nca 2022 yılında yayınlanan, 2021 Faaliyet Raporu'nda;[28]

- Ülkemiz geneli 2021 yılı içerisinde, kaçakçılık suçlarına konu; 3.891.883 paketlenmiş sigara, 79.484 cep telefonu, 3.684.921 litre akaryakıt, 107.939 tarihi eser ve sikke, 700.881 litre gelen toplamda 169.208 şişe alkollü içki ile 9.681.119 ilaç ve hap yakalandığı;[29]
- 2021 yılı il KOM birimlerince yakalanan kaçak akaryakıt piyasa değerinin; yaklaşık 30.000.000, önlenen vergi kaybı değerinin ise yaklaşık 16.500.000 Türk lirası olduğu; kaçak akaryakıtın, Adana başta olmak üzere en çok İstanbul, Ankara ve İzmir ile sanayinin geliştiği, akaryakıt üretim, depolama ve iletim işlemlerinin yaygınlaştığı ve limanı bulunan yerlerde yakalandığı;[30]
- İçi sarmalık kıyılmış tütün mamulüyle dolu ve kanun gereği satım icazeti olmayan makaronların yasadışı imal edildiği 167 tane imalathanenin, deşifre edildiği; sigara kaçakçılığından elde edilen yasa dışı kazancın azalması ve makaronun ülkede kolay biçimde ele geçirilmesi sonucu bu eşyaya ilişkin kaçakçılığın, çekici hale geldiği; yasal bir firma adına düzenlenmiş gerçek dışı makaron üretim belgesiyle üretim imalathanesi kurulduğu; satım icazeti olmayan markalardaki makaronların, hukuka aykırı yöntemlerle alım satımının sağlandığı;[31]
- Ülkemizde üretim ve ticareti yasaklanmış olan ısıtılmış tütün mamullerinin, bunların tüketimini sağlayan eşyayla beraber, kaçak şekilde ithal edildiği; sağlıksız koşullar altında üretimi yapılan nargile tütünlerinin, bilinen nargile tütün markalarının sahte ambalajlarına koyularak satıldığı ve Avrupa ülkelerindeki benzerlerine kıyasla, ülkemizde yasal olarak satımı yapılan bandrollü sigaraların da Avrupa'ya ihraç edilecek olan yasal ürünlerin arasına gizlenerek ihraç edilmek istendiği;[32]

[28] KOM Daire Başkanlığı, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2021 Raporu, KOM Yayınları: Ankara.s.18.
[29] KOM Daire Başkanlığı, *a.g.r.*, s.18.
[30] KOM Daire Başkanlığı, *a.g.r.*, s.50.
[31] KOM Daire Başkanlığı, *a.g.r.*, s.53.
[32] KOM Daire Başkanlığı, *a.g.r.*, s.53.

- Hukuka aykırı şekilde kurularak faaliyette bulunan üretim yerlerinde, etil alkol ile aroma verici maddelerin karıştırılması yoluyla sahte alkollü içki üretildiği; bunların pet şişelere ya da tanınan markalar taklidi etiketli şişelere konularak sahte bandrollerle satıma sunulduğu; transit rejimi hükümleri uygulanarak Irak'a götürülmekte olan alkollü içkileri taşıyan gümrük mühürlü aracın, ülkemizden geçtiği sırada mührünün bozulması suretiyle bu rejime ilişkin hükümlerin ihlal edildiği ve bu bağlamda içinde kaçak alkollü içki bulunan 16.440 adet şişenin, ele geçirildiği; 2021 yılı verilerine göre alkollü içki kaçakçılığının, yüksek turizm seviyesi olan ve ticaret merkezi konumundaki illerimizde daha çok işlendiğinin tespit edildiği;[33]
- Kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığının, genellikle metropol kentlerimizde ya da tarihi eser açısından merkez konumuna gelen veya bu niteliğe yakın yerlerde ya da limanı bulunan illerimizde işlendiği; bu bağlamda failin, kaçak kazı yaparak ya da kültür ve tabiat varlıklarını, yasa dışı yollarla internet üzerinden satıma sunarak bu suçu işlediği ya da suç gruplarının örgütlenmek yoluyla yurdumuzun çeşitli konumlarında kaçak kazı yaptığı ve ele geçirilen eşyayı, kurye aracılığıyla ve karayoluyla Balkan ülkelerine ihraç ettiği;[34]
- Biyokaçakçılığın; biyolojik ve genetik kaynakların, yasal izin alınmaksızın ülke dışına çıkartılması anlamına geldiği; ülkemize ait olan vahşi bitki ve hayvan sınıflarının, kazanç elde etmek için yasa dışı yollarla ihraç edildiği; aynı zamanda, CITES (Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme) kapsamında, alım satımı yasaklanmış olan hayvan türleri ile hayvansal eşyadan işlenen malzemelerin, yasa dışı yollarla ithal edildiği ve bu suça ilişkin eylemlerin, genelde ülkemizin kırsal bölgeleriyle gümrük kapılarına yakın yerlerde icra edildiği;[35]
- Yukarıda belirtilen eşya dışında, elektronik emtia, gıda ürünleri, oto ve oto yedek parça, ilaç ve tıbbi cihaz, değerli taş ve maden, canlı hayvan ile çeşitli eşyaya (saat, gözlük, oyuncak, parfüm vb.) ilişkin kaçakçılık eylemlerinin de ülkemizde yoğun şekilde işlendiği ifade edilmiştir.[36]

[33] KOM Daire Başkanlığı, *a.g.r.*, s.59.
[34] KOM Daire Başkanlığı, *a.g.r.*, s.75.
[35] KOM Daire Başkanlığı, *a.g.r.*, s.78.
[36] KOM Daire Başkanlığı, *a.g.r.*, s.62.

5607 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesiyle; kaçakçılık suçlarıyla etkin mücadele edilebilmesi amacıyla, Mülki Amirler, Gümrük Müsteşarlığı (şu an Ticaret Bakanlığı), Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı personeli, kaçakçılığı engelleme, takip ve araştırmakla görevlendirmiştir.

20.06.2020 tarihinde kurulmuş olan TADOC (Türkiye Uluslararası Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi), KOM Daire Başkanlığı'nın etkinlik sahasında yer alan kaçakçılık, organize ve ekonomik suçlarla alakalı ulusal ve uluslararası eğitim programları hazırlayan kanun tatbik akademisi olarak hizmet vermektedir.[37]

Emniyet Genel Müdürlüğü KOM Daire Başkanlığı'nın, INTERPOL (Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı), UNODC (Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi), Avrupa Birliği (AB), MONEVYAL (Avrupa Konseyi Kara Paranın Aklanması ile Mücadele Önlemlerinin Değerlendirilmesi ve Terörizmin Finansmanı Uzmanlar Komitesi), AGİT (Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatı), TNTD (Sınır Aşan Tehditler Direktörlüğü) ve OECD (Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü) gibi bölgesel ve uluslararası kuruluşlarla olan iş birliği ise görüşme, toplantı, çalıştay, seminer, konferans vb. etkinlikler yoluyla devam ettirilmektedir.[38]

II. Karşılaştırılmalı Hukukta Gümrük Kaçakçılığı Suçları

A. Amerika Birleşik Devletleri Hukuku

Mal ve hizmet ticareti toplamı açısından dış alım ve satımda dünya lideri olan Amerika Birleşik Devletleri, üç trilyon dolara yaklaşan dış alımı ile en büyük ithalatçı, iki trilyon dolara yaklaşan dış satımı ile de Çin'den sonra ikinci büyük ihracatçıdır.[39] ABD'nin, yoğunlukla gelişmiş ülkeler yanında gelişmekte olan ülkelerle de gerçekleştirdiği dış alım ve satımın konusu genelde, işlenmiş ya da işlenmemiş petrol ürünleri, elektronik eşya, ilaç, cihaz, otomobil, aksam, parça ve altından oluşmaktadır.[40]

Geniş pazar hacmi ile suç örgütlerinin hedefinde yer alan ABD ile özellikle Meksika arasında yoğun kaçakçılık faaliyetleri gözlemlenmiştir.[41] Bu bağlamda yasal ticaretin yaygınlaştırılması ve ABD'nin güneybatı sınırındaki kaçakçılık hareketlerinin önlenmesi

[37] KOM Daire Başkanlığı, *a.g.r.*, s.117.
[38] KOM Daire Başkanlığı, *a.g.r.*, s.136.
[39] https://ticaret.gov.tr/data/5efc52d313b876f898f3c285/ABD.pdf (Erişim Tarihi: 5 Ekim 2023).
[40] https://ticaret.gov.tr/data/5efc52d313b876f898f3c285/ABD.pdf (Erişim Tarihi: 5 Ekim 2023).
[41] Aydın, *a.g.t.*, s.13.

amacıyla ABD, Meksika ve Kanada'nın oluşturduğu NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) yürürlüğe konulmuştur.[42]

ABD Yüksek Mahkemesi 1899 tarihli Kack v. United States kararıyla; gemide yolculuk eden bir kadının, kaptanın ithal listesinde belirtilmeyen mücevheri, Philadelphia limanından sokmaya teşebbüsü sonucu, ABD'yi dolandırma kastıyla elmas ithali amaçlayıp amaçlamadığına ilişkin olarak, gemiden ayrıldıktan sonra mülkiyet hakkı savının sürebileceği gerekçesiyle; kadının, kaçakçılık suçunu işlemediğine karar vermiş ve gümrükte rapor edilinceye değin kaçakçılık eyleminin tamamlanmayacağını belirtmiştir. ABD'de on dokuzuncu yüzyıldan bu yana birçok düzenlemenin yasal çerçevesini oluşturan bu dava, kaçakçılık yasalarını uygulayacak resmi makamların yetki ve sınırlarını da belirlemiş ve kaçakçılık konusunda, ABD'nin en eski hukuksal metni olmuştur.[43]

ABD hukukunda; kaçakçılık eylem ve yaptırımları, Federal Kanun'un No.18, Cezalar ve Ceza Muhakemesi başlığı altında yer alan 541 vd. maddelerinde düzenlenmiştir.[44] Bu bağlamda gümrük işlemine konu eşyanın ağırlığı, ölçüsü, niteliği gibi hususlarda yanlış sınıflandırma yapan ya da eşyanın ülkeye girişi sırasında ödenmesi gereken vergi tutarını düşük ödeyen kişi, para cezası, iki yıla değin hapis cezası veya her ikisiyle birlikte cezalandırılacaktır.[45]

ABD'ye eşya girişinde hileli ya da gerçek dışı belge kullanarak veya yazılı ya da sözlü yanlış bildirimle veya yanlış ya da hileli uygulama veya aygıt aracılığıyla bildirimde bulunarak; eşya ithal ya da ithaline teşebbüs eden kişi, eylemden sorumlu tutularak yükümlülükleri yanında para cezası ve iki yılı aşmamak üzere hapis cezasına mahkûm edilecektir.[46]

Gümrük işlemiyle görevli kişi, eşyanın ithaline ilişkin ödenmesi gerekli vergi tutarının, düşük ödenmesine bilerek göz yumması durumunda; para ya da iki yılı aşmayan hapis cezası veya ikisiyle birlikte cezalandırılacağı gibi görevinden alınacaktır.[47]

İhracat için ülkeye eşya girişi sırasında gümrük vergisi ödenmemesi ya da ihracata ilişkin ödenmiş gümrük vergileri iadesi ve öteki çıkarlardan yararlanmak için eylemde

---

[42]https://www.mfa.gov.tr/amerika-birlesik-devletleri_nin-dis-ticaret-politikasinda-serbest-ticaret-anlasmalarinin-yeri-___.tr.mfa (Erişim Tarihi: 27 Ağustos 2023).
[43] Aydın, *a.g.t.*, s.18.
[44] Aydın, *a.g.t.*, s.18.
[45] ABD Federal Kanunu, md.541, https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/541 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).
[46] ABD Federal Kanunu, md.542, Aydın, *a.g.t.*, s.19.
[47] ABD Federal Kanunu, md.543, https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/543 (Erişim Tarihi: 24 Aralık 2023).

bulunulması halinde eşyanın, ABD'ye girmese bile hukuka aykırı ithal edilmiş sayılacağı;[48] kişinin, para veya iki yılı aşmayan hapis cezası ya da ikisiyle birlikte cezalandırılması yanında eşyaya da el konulacağı öngörülmüştür.[49]

ABD'yi bilerek ve isteyerek dolandırma amacıyla faturalı olması gereken eşya[50] açısından kaçakçılık yapan, bu eşyayı gizlice ülkeye sokan ya da bu eşyanın ithal ve ihraç işlemlerini gerçekleştiren ya da bu fillere teşebbüs etmek saikiyle, gerçek dışı belge kullanan ya da gerçek dışı belge kullanarak gerçekleştirilen dış alıma ilişkin eşyayı satın alan, satan, nakleden veya saklayan kişinin, para veya yirmi yılı aşmayan hapis cezası ya da ikisiyle birlikte mahkûm edileceği; eşyanın, sanığın egemenlik alanında olması, jüride kanı oluşturduğu sürece mahkûmiyet için yeterli olacağı, eşyaya ya da değerine el konulacağı, belirtilmiştir.[51]

Başka bir ülkede ve onun kanunlarına uymayarak kaçakçılık, kaçakçılığa teşebbüs ve kaçakçılığa yardım amaçlı ABD'ye ilişkin gemi çalıştıran kişinin de eylemden sorumlu olacağı hükme bağlanmıştır.[52]

ABD ile öteki bir ülke sınır çizgisinde yasal olmayan eşya alışverişi ya da taşıyıcılığı yapan, aldatıcı davranışlarla eşyayı saklayan, yerini değiştiren, antrepoda yeniden ambalajlayan, antrepoya konmuş ambalajların sayı, numara ve izlerini değiştiren kişinin, cezalandırılacağı ve eşyaya el konulacağı, düzenlenmiştir.[53]

Gümrük gözetiminden eşya çıkaran ve mühür kıran;[54] gümrük vergilerinin geri verilmesi için gerçek dışı belge düzenleyen;[55] ABD'ye eşya ihracında gümrük görevlisince istenmiş incelemeye karşın, fatura, kayıt ya da belge gizleyen veya yok eden;[56] açıkça ve aldatmaya ilişkin gereçlerin, dış alımına yardım eden; çalıntı araç dış alım ve dış satımı yapan kişilerin,[57] cezalandırılacağı öngörülmüştür.

---

[48] ABD Federal Kanunu, md.544, Aydın, *a.g.t.*, s.21.
[49] ABD Federal Kanunu, md.544, https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/544 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).
[50] Faturalı olması gereken eşya ile kastedilen, eşyanın ülkeye yasal yollardan girmiş olması ve gümrüğe beyan edilmesidir. Aydın, *a.g.t.*, s.22.
[51] ABD Federal Kanunu, md.545, Aydın, *a.g.t.*, s.22.
[52] ABD Federal Kanunu, md.546, https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/546 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).
[53] ABD Federal Kanunu, md.547, Aydın, *a.g.t.*, s.23.
[54] ABD Federal Kanunu, md.549, https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/part-I/chapter-27 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).
[55] ABD Federal Kanunu, md.550, https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/550 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).
[56] ABD Federal Kanunu, md.551, https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/551 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).
[57] ABD Federal Kanunu, md.552-553, https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/part-I/chapter-27 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).

ABD yasalarına aykırı biçimde eşya dış satımı yapan ya da dış satım girişiminde bulunan kişi ile bu tür eşyayı, ABD yasalarına aykırı biçimde dış satım amaçlı olduğunu bilerek, öncesinde satan, taşıyan veya gizlenmesini kolaylaştıran kişiler de cezalandırılacaktır.[58]

Neticeten özellikle, dolandırma saikiyle faturalı olması gereken eşya açısından kaçakçılık yapılmasının, yirmi yıla kadar hapis cezasıyla ve bazı suçlara teşebbüs edilmesinin, suçun tamamlanmış haliyle aynı şekilde cezalandırılıyor olmasını, ABD'nin ithalat ve ihracatta sahip olduğu önemli konumuyla ilişkilendirmekteyiz.

B. Avrupa Birliği Hukuku

Ülkelerin ekonomik birleşmelerinde, eşya ve hizmet dolaşımına özgürlük getirilerek alım satıma ilişkin önlemlerin kaldırılması sonucu, ortak pazar kurulması amaçlanmaktadır. Gümrük birliklerinde, üyeler arasında alım satıma uygulanan gümrük vergileriyle tüm eş etkili önlemlere son verilmekte ve birlik haricindeki ülkelere yönelik ortak gümrük tarifesi uygulanmaktadır. 01.07.1968'de kurularak Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) bir parçasını oluşturulan ve AB yapısında sürmekte olan Avrupa Birliği Gümrük Birliği (ABGB) ise bu kavramın somut bir örneğidir.[59]

AB oluşum sürecinin önemli bir dönüm noktasını oluşturan ABGB, üye ülkelerin tek düze uygulaması gereken bağlayıcı ortak gümrük mevzuatıyla yönetilmektedir.[60] ABGB'de gümrük işlemlerine ilişkin ana düzenleme; Birlik Gümrük Kodu (BGK)[61] hakkında 09.10.2013 tarih ve 952/2013 numaralı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü'dür. BGK kapsamında gümrük ihlalleri ile bunlara ilişkin yaptırımlar, doğrudan düzenlenmemiş olup ihlalin ortaya çıkması durumunda uygulanması gereken etkili, orantılı ve caydırıcı nitelikteki adli ve idari yaptırımlar, üye ülkelerin ulusal mevzuatına bırakılması nedeniyle ülkeden ülkeye ayrım göstermektedir. Bu bağlamda hapis cezası, AB ülkeleri tümünde uygulanırken para cezası yaptırımı, ülkelere göre değişmekte ve bunun yanında suçun oluşumunu önlemeye yönelik özel önlemler de uygulanmaktadır.[62]

---

[58] ABD Federal Kanunu, md.554, https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/554 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).

[59]Üyümez, M.E./Gültekin, R. (2016). Avrupa Birliği'nde Gümrük İhlalleri ve Yaptırımlarının Uyumlaştırılması Harmonization Of Customs Infringements And Sanctions In The European Union. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:8, Sayı:17, 154-172, s.155.

[60] Üyümez, Gültekin, *a.g.m.*, s.159.

[61] Birlik Gümrük Kodu, 4458 sayılı GK ile benzer niteliktedir. Detaylı bilgi için bkz. https://haber.evrim.com/files/8225.pdf (Erişim Tarihi: 27 Aralık 2023).

[62] Üyümez, Gültekin, *a.g.m.*, s.157-160.

ABGB gümrük mevzuatı, tek düze uygulama alanı bulmuşsa da farklılıkların giderilmesi için çalışmalar sürdürülmüş;[63] sonuçta, gümrük ihlal ve yaptırımları konusunda işlevsel amacı; tek düzelik sağlanması, genel amacı ise gümrük mevzuatının etkin biçimde uygulanması olan 13.12.2013 tarihli Taslak Direktif[64] çıkarılmıştır.[65] Söz konusu düzenlemede, gümrük ihlalleri; kusur durumuna bakılmaksızın, ihmal suretiyle ve kasten işlenen şeklinde 3 ayrı gruba ayrılmış; yaptırımlar ise eşya gümrük değerinin belli yüzdesine göre 45.000 EURO'ya değin kesin para cezası olarak saptanmıştır.[66]

AB hukuku açısından bir diğer önemli mevzuat ise Temmuz 2012 yılında önerilen ve 25.04.2017 tarihinde kabul edilen, 2017/1371 numaralı Direktif (PIF Directive)'tir. Bu düzenleme, AB'nin ekonomik çıkarlarına yönelik işlenen suçlara ilişkin tanımlamaları içermekte olup dolandırıcılık suçu ile mücadele edebilmek için uygulanması gereken idare ve ceza hukuku prosedürlerini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.[67]

AB'nin üye devletlere sağladığı sermaye desteğiyle, Birliğin ekonomik çıkarlarına karşı işlenen suçlar ve usulsüzlükler, yüksek miktarda gelir kaybına neden olmaktadır. Ancak AB bünyesinde ekonomik suçlarla mücadele için faaliyet gösteren EUROJUST (Avrupa Adli Yargı Ağı), EUROPOL (Avrupa Polis Teşkilatı) ve OLAF (Avrupa Dolandırıcılıkla Mücadele Ofisi) gibi oluşumlar, gereken faydayı sağlayamadığından[68] 12.10.2017 tarih ve 2017/1939 sayılı AB Konsey Tüzüğü ile Avrupa Savcılığı (EPPO) kurulmuş[69] ve 01.06.2021 tarihinde faaliyete geçirilmiştir. Bu bağlamda Avrupa Delege Savcıları, kendi ülkelerinin kanunları gereğince ve EPPO'yu temsilen soruşturma yürütmek yoluyla kendi ülkelerinde dava açabilmektedir.[70]

2017/1371 sayılı Direktif uyarınca; EPPO'nun bakmakla sorumlu olduğu sınırlı sayıdaki suçlar; minimum 2 ya da daha çok üyenin, topraklarıyla alakalı ve toplam zarar miktarının, minimum 10 milyon EURO olduğu KDV dolandırıcılığı,[71] Birlik giderleri ve gelirlerinin konusu olduğu diğer dolandırıcılık türleri, Birliğin ekonomik menfaatlerine karşı

---

[63] Üyümez, Gültekin, *a.g.m.*, s.159.
[64] AB Hukukunda direktifler, ikincil nitelikli kaynaklardır. Direktifler, ülkelerin ulusal mevzuatlarına aktarılmak suretiyle uygulanır. https://www.ab.gov.tr/files/ceb/ab_mevzuati_ceviri_rehberi.pdf (Erişim Tarihi: 7 Ocak 2024).
[65] Üyümez, Gültekin, *a.g.m.*, s.170.
[66] Üyümez, Gültekin, *a.g.m.*, s.168.
[67] https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/carriage/protection-of-the-union-s-financial-interests-(pif-directive)/report?sid=7601 (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2024).
[68] Ulgar, O.B. (2022) Avrupa Savcılığı ve Bu Kurumun Bakmaya Yetkili Olduğu Suçlar. Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:12, S:1, 171-200, https:// doi.org/10.52273/sduhfd..1110008, s.173.
[69] Ulgar, *a.g.m.*, s.175.
[70] Ulgar, *a.g.m.*, s.173.
[71] EPPO tarafından soruşturulan vakıaların bir bölümü, gümrük ve anti-damping vergileri dolandırıcılığı şeklinde gerçekleşen KDV dışı gelir dolandırıcılığı hakkındadır. Ulgar, *a.g.m.*, s.188.

işlenen rüşvet ve yolsuzluklar, Birlik sermayesinin kamu görevlilerince suistimal edilmesi, kara para aklama ve Birlik bütçesine yönelik işlenen bir suçla ayrılmayacak biçimde irtibatlı başka etkinlikler olarak sayılmıştır.[72] Bunlar dışında EPPO, yetkili kılınmadığı hiçbir suçu soruşturamayacaktır.[73]

C. İsveç Hukuku

Kaçakçılık suçlarına ilişkin olarak İsveç'te, 01.01.2001 tarihli 2000:1225 sayılı Kanun, kaçakçılık eylemleri konusunda genel kanun niteliğindedir. Bu nedenle dış alım ve satıma ilişkin yasağı ihlal eden kişi, ceza içeren öteki yasalarda aksine koşul bulunmadığı sürece, anılan Kanun hükümlerine göre cezalandırılacaktır.[74]

2000: 1225 sayılı Kanun'daki 2'nci madde hükmünce; sınırdan geçirilen eşya, İsveç'e getirilmiş ya da çıkarılmış eşya niteliği taşımaktadır.[75] Anılan Kanun'un 3'üncü vd. maddelerinde ise kaçakçılık suçlarına ilişkin hükümler düzenlenmiştir.[76] Buna göre; özel yasağa tabi bir eşyanın, İsveç'e ithaliyle ilişkili yasağı kasıtlı ihlal eden ya da gümrük işlemleri raporunda yanlışlığa yol açan kişi, para veya iki yıla değin hapis cezasına mahkûm edilecektir.[77] İsveç'e getirilen bu tür eşya ile ilişkili olarak gümrükleme sürecinde isteyerek yanlış bilgi veren, gümrük işlemlerinde yanlışlığa yol açan, bu nedenle ithal konusunda yasaklar açısından risk oluşturan kişilere ise anılan Kanun'daki 3'üncü maddenin 1'inci fıkrasında düzenlenmiş cezalar, uygulanacaktır.[78]

Özel yasaklara kasten uymayarak İsveç dışına eşya çıkaran ya da dış satıma ilişkin koşullara veya yasaklara uymayan, gümrük işlemleri için bekleyen ve dış alımı özel yasaklara tabi eşyayı elinden çıkararak yasaklara aykırı dış alım yapan, dış alım ve satımı izne (lisansa) bağlı eşya konusunda yanlış bilgi veren ya da izin vermekle yetkili kurumu yanıltan ve yanılgının sürmesine neden olarak elde ettiği izni kullanıp dış alım veya dış satım yapan ya da bunlara ilişkin kurallara uymayarak eşyayı elinden çıkaran kişi, kaçakçılık eyleminden sorumlu olacaktır.[79]

---

[72] Ulgar, *a.g.m.*, s.183.
[73] Ulgar, *a.g.m.*, s.173
[74] Aydın, *a.g.t.*, s.24.
[75] 2000:1225 sayılı Kanun, md. 2, Aydın, *a.g.t.*, s.24.
[76] https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20001225-om-straff-for-smuggling_sfs-2000-1225/ (Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2023).
[77] 2000:1225 sayılı Kanun, md.3/1, Aydın, *a.g.t.*, s.24.
[78] 2000:1225 sayılı Kanun, md.3/2, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20001225-om-straff-for-smuggling_sfs-2000-1225/ (Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2023).
[79] 2000:1225 sayılı Kanun, md.3/3, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20001225-om-straff-for-smuggling_sfs-2000-1225/ (Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2023).

Kişi, yukarıda sayılan eylemlerin, hafif nitelikte olması durumunda para cezası ile cezalandırılacak; bunların ağır nitelikte olması durumunda altı aydan az olmayan altı yılı aşmayan hapis cezasına mahkûm edilecek;[80] bu eylemlerin konusunu oluşturan eşyanın, uyuşturucu madde olması durumunda ise kişiye verilecek hapis cezası üç yıla dek artırılabilecektir.[81]

2000:1125 sayılı Yasa'nın 3 ve 6'ncı maddesindeki eylemlerin, ağır ihmali davranış ile işlenmesi durumunda kişi, para cezası ya da iki yıla dek hapisle cezalandırılacaktır. Dış alım ya da dış satıma ilişkin ağır ihmali davranış ile anlatılmak istenen; İsveç'ten çıkan eşyanın, dış satımı ile gümrüklemesi konusunda yanlış bildirimde bulunmak ya da gümrük işlemleri bilgilendirmesinde yanlışlık yapmak ve yasaklara ilişkin risk oluşturmak, yanlış bilgi sağlamak ve bu nedenle eşyanın, ülkeye giriş veya çıkışında izne (lisansa) aykırılık açısından risk oluşturmaktır.[82]

Ülkeye getirilen eşyaya ilişkin olarak kasıtlı biçimde yanlış bildirimde bulunan, gümrük vergileri, öteki vergi ve harçlardan geri duran kişi, para ya da iki yıla değin hapisle cezalandırılacaktır.[83] Bu eylemlerin, hafif nitelikte olması durumunda kişi, para cezasıyla cezalandırılacak; eylemlerin, ağır nitelikte olması durumunda ise altı aydan az olmayan ve altı yılı aşmayan hapis cezasına mahkûm edilecektir.[84]

2000:1225 sayılı Kanun'daki 8'inci maddede tanımlı eylemlerin, ağır ihmal yoluyla işlenmesi durumunda kişi, iki yıla dek hapis cezası ile cezalandırılacak; ihmal eyleminin hafif olması durumunda ise kişinin sorumluluğu söz konusu olmayacaktır.[85]

Kanun'da ayrıca, teşebbüs, gönüllü vazgeçme ve el koyma kurumuna da yer verilmiştir.[86]

İsveç hukukunda, kaçakçılık suçunun ihmal yoluyla işlenmesinin ayrıca ve açıkça düzenleme alındığı; ancak kanun koyucunun, hakkaniyet bağlamında ihmal eylemini, ağır veya hafif olarak değerlendirdiği görülmektedir. Bu farklı düzenleme nedeniyle çalışmamızda, İsveç hukukuna da değinmenin faydalı olacağını düşündük.

---

[80] 2000:1225 sayılı Kanun, md.4-5, Aydın, *a.g.t.*, s.24.
[81] 2000:1225 sayılı Kanun, md.6, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20001225-om-straff-for-smuggling_sfs-2000-1225/ (Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2023).
[82] 2000:1225 sayılı Kanun, md.7, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20001225-om-straff-for-smuggling_sfs-2000-1225/ (Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2023).
[83] 2000:1225 sayılı Kanun, md.8, Aydın, *a.g.t.*, s.26.
[84] 2000:1225 sayılı Kanun, md.9-10, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20001225-om-straff-for-smuggling_sfs-2000-1225/ (Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2023).
[85] 2000:1225 sayılı Kanun, md.11, Aydın, *a.g.t.*, s.27.
[86] 2000:1225 sayılı Kanun, md.14-15-16, https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20001225-om-straff-for-smuggling_sfs-2000-1225/ (Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2023).

D. Çin Halk Cumhuriyeti Hukuku

Küresel ekonomi ve ticarette yadsınamaz yeri olan Çin'in, gelişmiş ya da gelişmekte olan kimi ülkelerle serbest ticaret anlaşmaları[87] bulunmakta olup on beş ülkenin oluşturduğu, Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması'nı imzalayan Çin'in, ilk kez çok yanlı bir ticaret anlaşmasının üyesi olduğu da görülmektedir.[88] Ancak Çin'in siyasi politikalarını esnetmesi sonucu birçok suç örgütü bu durumu kötüye kullanmış; örneğin, iç yolculuk denetimlerinin kaldırılması ve tüketim eşyasındaki vergilendirmenin yüksekliği nedeniyle kaçakçılık eylemlerinde artış ortaya çıkmıştır.[89]

Çin hukukunda uygulamaya koyulan, 19.06.1934 tarihli ilk Gümrük Kaçakçılığı ile Mücadele Kanunu'nda,[90] kaçakçılık suçlarına ilişkin olarak getirilen yaptırımlar, hapis cezası yerine para cezası olmuştur.

Bu Kanun'da; gümrük idaresinin, kaçakçılık eylemlerini önlemekle yükümlü bulunduğu; gümrük bildirimi yapılmadan ülkeye eşya gönderilmesi ya da çıkarılması ile bunların sonucu gümrük denetiminden kaçma ve gümrük vergilerinden kaçınma eylemlerinin, ithalat ve ihracat kaçakçılığı olduğu; ancak bu durumun, muayenesi yapılmış ve gümrüğe bildirimde bulunularak vergileri ödenmiş gemilerden boşaltılan atıkları kapsamayacağı belirtilmiş; dış alım ve satım eşyası bildiriminin, eşyanın ticari bir bağlantı noktasından ithal ya da ihracının, Gümrük Kanunu ve öteki yasal düzenlemelere uyularak gümrüğe bildirilmesi gerektiği, öngörülmüştür.[91]

Kaçakçılık yapan ya da kaçak eşya bulunduran kişi, eşya değerinin üç katı para cezası ile cezalandırılacak; kaçak eşyayı, taşınması için koyan, döken, elde eden, alıcıya veren, satıma takdim eden, karşılıksız veren, nakleden, saklayan ve kiralayan kişi de eylemlerden sorumlu olacak ve para cezasıyla cezalandırılacak;[92] kaçak eşyaya el konulacak; kaçakçılık konusu eşyayı bilgi ve isteği olmaksızın taşınması için koyan, döken, taşıyan, biriktiren, elde eden ya da alıcıya veren kişi ise yaptırımdan bağışık tutulacaktır.[93]

---

[87] Serbest ticaret anlaşması; uluslararası hukuk kurallarına göre iş birliği içerisinde olan ülkelerin, serbest dış alım ve dış satım yapabilmek ya da buna ilişkin tarifelerle vergileri belirlemek veya tahditleri gevşetebilmek adına akdettikleri iki ya da çok yanlı anlaşma türüdür. https://tr.wikipedia.org/wiki/Serbest_ticaret_anla%C5%9Fmas%C4%B1 (Erişim Tarihi: 25 Mart 2024).
[88] https://immib.org.tr/tr/cinin-dis-ticareti / (Erişim Tarihi: 27 Ağustos 2023).
[89] Aydın, *a.g.t*., s.15.
[90] https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawHistory.aspx?pcode=G0350029, (Erişim Tarihi: 16 Şubat 2023).
[91] Çin Gümrük Kaçakçılığı ile Mücadele Kanunu, md.1-3 ve 4, https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=G0350029 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).
[92] Çin Gümrük Kaçakçılığı ile Mücadele Kanunu, md.36/1-2, Aydın, *a.g.t.*, s.34.
[93] Çin Gümrük Kaçakçılığı ile Mücadele Kanunu, md.36/3, https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=G0350029 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).

Eşyanın tanımı, miktarı ya da ağırlığına ilişkin yanlış bildirim; nitelik, değer ya da şartnameye ilişkin yanlış bildirim; gerçek dışı, değiştirilmiş ya da gerçek dışı fatura veya sertifika verilmesi durumunda kişi, kaçırılan vergilerin beş katını aşmamak koşuluyla para cezası ile cezalandırılabilecek ya da eşyaya el konulabilecektir. Bu suçların, ihraç eşyasının bildiriminden sonra işlenmesi durumunda kişi, para cezası ile cezalandırılacak ve eşyaya el konulabilecek; suçların, ticari denetimden kaçınma amacıyla işlenmesi durumunda da kişi, para cezasıyla cezalandırılacaktır. İşlenmiş eşyanın ihraç bildirimi sırasında kullanılan ithal malzemenin vergi iadesine ilişkin olarak suç işlendiği tespit olunursa kişiye, geri verilen verginin iki ya da beş katı para cezası verilecek ve ihraç eşyasına el konulacaktır.[94]

Gümrük denetimine tabi posta ya da paketlerde eşyanın nitelik, miktar, ağırlık ve değerine ilişkin yanlış bilgilendirme, kaçakçılık suçu oluşturacak; eylemin denetimden kaçırma amacıyla işlenmesi durumunda gümrükçe eşyaya el konulabilecek, alıcı ile gönderici bilgilendirilecektir.[95]

Gümrük denetimine tabi eşyayı yanında getiren ya da götüren yolcunun, muayene başvurusunda bulunmaması ya da muayeneden kaçması durumunda, eşyasına el konulacak ve yolcu cezalandırılacaktır. Kanun hükümlerine ya da ilgili öteki hükümlere uymamak suretiyle yanında olmayan valize ilişkin ithal ve ihraç bildiriminde bulunarak gümrük vergilerinden kaçınan yolcu da cezalandırılacaktır.[96]

Yabancı gönderici imzasını taşıması nedeniyle ithal işleminde fatura olarak yararlanabilecek boş bir belgenin, postayla teslimi veya ülke içinde bir kişice taşınması ya da tutulması durumunda belgeyi bulunduran, para cezası ile cezalandırılacak ve belgeye el konulacak; gönderici ya da gümrük komisyoncusu, eşyanın ağırlık, miktar, nitelik ve öteki özelliklerine ilişkin gümrüğe gerçek dışı bildirimde bulunması durumunda, para cezası ile cezalandırılacak; taşıyıcı ya da ambar işletmecisi de gerçeğe aykırı bildirimi bilmesine karşın, bunu onaylamayı sürdürmesi durumunda cezalandırılacak; kanuna aykırı yöntemlerle vergilerde bağışıklık, indirim ve geri ödeme isteğinde bulunan kişi, kaçınılan ya da indirilen vergilerin beş katına dek para cezası ile cezalandırılacak ve suça konu eşyaya el konulacaktır.[97]

---

[94] Çin Gümrük Kaçakçılığı ile Mücadele Kanunu, md.37, https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=G0350029 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).
[95] Çin Gümrük Kaçakçılığı ile Mücadele Kanunu, md.38, https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=G0350029 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).
[96] Çin Gümrük Kaçakçılığı ile Mücadele Kanunu, md.39, Aydın, *a.g.t.*, s.35.
[97] Çin Gümrük Kaçakçılığı ile Mücadele Kanunu, md.40-41/1-43, https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=G0350029 (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2022).

III. Türk Hukuku'nda Kaçakçılıkla Mücadele Mevzuatının Tarihsel Gelişimi

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarının sorunları arasında önemli yer oluşturan gümrük kaçakçılığı suçları, ülkenin uzun süren savaşlar sonrasında özellikle asayiş ve güvenlik uğraşları nedeniyle anında çözülememiştir.[98]

Cumhuriyet'in ilk yıllarında, özellikle dağlarda ve kent girişlerinde görülen, devleti ve halkı sosyo-ekonomik anlamda sömürmeye çalışan kimi kişilerin, eşkıyalık faaliyetlerini önlemek amacıyla, 18.10.1923 tarihinde 356 sayılı İzalei Şekavet Kanunu çıkarılarak, ülkede mal ve can güvenliğinin sağlanması yolunda önemli bir adım atılmıştır.[99] İnkılap kanunu niteliği taşıyan 356 sayılı Kanun, 215 sayılı İzalei Şekavet Kanunu'nun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun'un, 28.02.1963 tarihli resmî gazetede yayınlanması sonucu[100] yürürlükten kaldırılmıştır.[101]

10.12.1927 tarih ve 1126 sayılı ilk kaçakçılıkla mücadele kanunun gerekçesi; ülke sınır yapısının sağladığı kolaylık yanında, gümrük ve tekel vergilerinin kaçakçılığı çekici duruma getirmesinden ötürü yurtta kaçakçılık eylemlerinin yaygınlaşması,[102] bu bağlamda yetersiz kalan kara ve deniz araçlarının nicelik ve nitelik olarak düzenlenmesi, kaçakçılık eylemleriyle mücadelede çalışanların görev tanımının açıkça saptanması olarak vurgulanmıştır; ancak 1126 sayılı Kanun, içeriğinde yer alan yirmi dokuz tane madde hükmü ile yetersiz kalmış ve isteneni sağlayamamıştır.[103]

1126 sayılı Kanun'un yeniden gözden geçirilmesi yolunda, 15.06.1929 tarihinde kabul edilen 1510 sayılı Yasa yürürlüğe girmişse de var olan eksiklikler giderilememiş ve yeni bir yasal düzenleme zorunluluğu gerekmiştir. Beş yıllık deneyim sonucu düzenleme altına alınan 07.01.1932 tarih ve 1918 sayılı Kanun,[104] Kuzey Amerika ve Avrupa ülkelerinin, 1929 Dünya Ekonomik Krizi'ne yönelik korumacı politikaları benimsediği bir dönemde yürürlüğe girmiş;[105] yıllarca yürürlükte kalmış ve çıkarılan öteki kanunlara alt yapı sağlamıştır. Dönemin koşulları nedeniyle, koruyucu düşüncenin egemen olduğu 1918 sayılı

---

[98] Gözcü, A./Çakmak, F. (2019). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Türkiye'nin Güney Sınırında Gerçekleştirilen Kaçakçılık Faaliyetleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:21, Sayı:3, 683-714. DOI: 10.16953/deusosbil.513739, s.687.

[99] Gözcü, Çakmak, *a.g.m.,* s.687.

[100] https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11343.pdf (Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2023).

[101] https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/MM__/d01/c010/mm__01010019ss0255.pdf (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2023).

[102] Gözcü, Çakmak, *a.g.m.*, s.688.

[103] Gözcü, Çakmak, *a.g.m.*, s.688.

[104] Kılınçarslan, S. (2013). *Türk ve Kıbrıs Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.15.

[105] Polat, İ. (2009). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Uyarınca İhracat Kaçakçılığı Suçları ve Kabahatler*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.5.

Kanun'da,[106] ekonomik krizin olumsuz etkilerini de ortadan kaldırmak amacıyla[107] kaçakçılık eylemlerine uygulanacak yaptırımlar açısından, özgürlüğü bağlayıcı ceza ilkesi benimsenmiştir.[108]

Ancak 1918 sayılı Kanun kapsamında yapılan son değişikliğe ilişkin, 06.05.1985 tarih ve 3217 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde; kaçakçılık suçları, ekonomik suç olma niteliği göz önünde bulundurularak iki gruba ayrılmış; cezalar da bu ayrıma göre yeniden belirlenmiştir.[109] Bu bağlamda birinci grup suçlar, ülkede ithal ya da ihracı özel kanunlar veya ithalat ve ihracat rejimi kararlarıyla yasaklanmış eşyanın kaçakçılığına ilişkin eylemler olarak ve bunlara verilecek cezalar, ağır para cezasının yanı sıra özgürlüğü bağlayıcı ceza ve eşyaya el koyma biçiminde; ikinci grup suçlar ise ithal ve ihracı yasak olmayan eşyanın kaçakçılığına ilişkin eylemler olarak ve bunlara verilecek cezalar, ağır para cezası ve eşyaya el koyma biçiminde, yeniden sınıflandırılmıştır.[110]

Düzenlediği suçlar, getirdiği yaptırım ve önlemler ile yargılama yöntem ve uygulaması konusunda öteki özel kanunlara kıyasla oldukça kapsamlı olan 1918 sayılı Yasa;[111] teşebbüs, iştirak, tekerrür ve içtima gibi kurumlar açısından, 01.03.1929 tarih ve 765 sayılı TCK'ya göre farklı düzenlemeler içermiştir.

Teşebbüs kavramına ilişkin olarak, 765 sayılı Yasa'daki 61'inci maddede bulunan; kişinin işlemeyi kastettiği suçun icrasına, elverişli vasıtalarla başlamak, şeklindeki ibarenin aksine; 1918 sayılı Yasa'nın 1'inci maddesindeki F bendinde, kaçakçılık yapmak saikiyle icra vasıtalarının hazırlanması, tümcesi kullanmıştır. Burada, 1918 sayılı Yasa kapsamında yapılan düzenlemenin, 765 sayılı Yasa'ya göre daha katı olduğu görülmektedir.

İştirak kurumuna ilişkin olarak, 1918 sayılı Yasa metninde herhangi bir tanımlamaya yer verilmemiş; bunun yerine Kanun'un 49'uncu maddesinde, bu Kanun kapsamı kaçakçılık fiillerine iştirak edenlerin, yetkililer tarafından haber alınmadan önce kaçakçılık fiilini, failleri ve suça konu eşyanın saklanmış ya da satılmış olduğu yerleri, haber vermesi halinde cezadan muaf tutulacağı ve muhbir ikramiyesi ile ödüllendirileceği; bu kişilerin, yetkililerce haber alındıktan sonra kaçakçılık fiilinin ortaya çıkmasına yardım etmesi durumunda ise cezasının yarı oranında indirileceği, düzenleme altına alınmıştır. Burada, 765 sayılı Yasa'nın aksine iştirakçilerin, cezalandırılmayacağının açıkça belirlendiği görülmektedir.

---

[106] Kılınçarslan, *a.g.t.*, s.15.
[107] Polat, *a.g.t.*, s.5.
[108] Kılınçarslan, *a.g.t.*, s.15.
[109] Ertuğrul, M. (2002). *1918 Sayılı Kanun'a göre Kaçakçılık Suçları ve İlgili Konular* (2.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.34.
[110] Ertuğrul, *a.g.e.*, s.34.
[111] Kılınçarslan, *a.g.t.*, s.15.

1918 sayılı Yasa'nın 35'inci maddesinde; kaçakçılık fiillerine iştirak iradesi ya da bunlardan menfaati bulunmaksızın, velayet ve vesayet altındaki ehliyetsiz kimselerin, kaçakçılık fiillerini icra etmesine neden olanların ya da bu duruma ilişkin ihmali bulunanların, hafif para cezasıyla ve fiilin tekerrür oluşturması durumunda bu kişilerin, üç aydan bir seneye dek hapis cezasıyla cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Burada, tekerrür durumunda faile uygulanacak olan cezanın, alt ve üst sınırının doğrudan belirlendiği görülmektedir. 765 sayılı Yasa'daki 81'inci maddede ise 2'nci suç açısından belirlenecek olan müeyyideye, tekerrür kurumundan ötürü eklenecek miktarın, daha önceki suç için hükmedilmiş olan en ağır cezayı, hiçbir surette geçemeyeceği ifade edilmiştir.

1918 sayılı Yasa'daki 31'inci maddede, anılan Yasa kapsamı kaçakçılık fiillerini işleyen kimselere içtima hükümlerinin uygulanmayacağıyla, bütün cürümlerin tek başına cezalandırılacağı öngörülmesine karşın, 765 sayılı Yasa'da benzer bir hüküm yer almamaktadır.

1918 sayılı Yasa, yürürlük süresince otuz iki kez değiştirilmiş ve kimi maddeleri, Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmiştir. Sıradan kaçakçılık eylemini bile ağır yaptırımlarla cezalandıran Yasa, orantılılık ilkesine aykırı olduğu savıyla da oldukça eleştirilmiştir.[112]

1918 sayılı Kanun'u yürürlükten kaldıran nedenler, 19.07.2003 tarih ve 4926 sayılı KMK'nın genel gerekçesinde, üç başlık altında belirtilmiştir. Bunlardan ilki, tekelci düşüncenin yerini serbest piyasa kurallarına bırakması ve kimi ürünlerde tekelin kaldırılması nedeniyle, Kanun'un uygulanamaz duruma gelmesidir.[113] İkincisi, Kanun'un cezada adalet ilkesini yeterince sağlayamaması, fiil ve yaptırım arasında dengesizlik ortaya çıkmasıdır. Bunun en önemli nedeni, kimi kaçakçılık suçlarına ilişkin tanım ve yaptırımların, ayrı maddelerde düzenlenmesidir. Üstelik, uygulanacak yaptırımın cinsi ve miktarı açısından ortaya çıkan dengesizlikler nedeniyle oluşan kanun boşluklarının giderilmesi de yargı kararlarıyla sağlanmıştır. Üçüncüsü, kaçakçılık suçlarının toplu ve teşekkül durumunda işlenmesinin, Kanun'da ağırlaştırıcı neden olarak düzenleme altına alınmamış olması ve bireysel işlenen suçtan ayrı nitelikte sayılarak, bu biçimde işlenen suçların ayrı cezalandırılmasıdır.[114]

1918 sayılı Kanun'un aksine, liberal düşünce ile düzenlenen 4926 sayılı KMK'da ekonomik suça ekonomik ceza ilkesi benimsenerek; bu Kanun'un, 4458 sayılı GK ile

[112] Polat, *a.g.t.*, s.5.
[113] Orhan, *a.g.t.*, s.10.
[114] Polat, *a.g.t.*, s.6.

uyumlu olması ve kaçakçılıkla etkin biçimde mücadele edilirken, AB normları doğrultusunda dış ticaretin canlandırılması amaçlanmıştır.[115]

4926 sayılı KMK'da, yalnızca fahiş değerdeki eşyayı gümrük kapılarından geçirmeksizin ülkeye sokan ya da buna teşebbüs eden, yasak eşyayı ithal ya da ihraç eden (md.4), kaçakçılık fiillerinin icrası için teşekkül oluşturan ya da bunu yöneten (md.5), devletin ve kamunun güvenliği aleyhine kaçakçılık fiillerini icra edenlerin (md.6), hapis cezası ile cezalandırılacağı düzenleme altına alınmıştır.

Anılan Kanun genel itibariyle, 1918 sayılı Kanun'a göre daha anlaşılır bir dille düzenlenmiş; kavramların yanlış anlaşılmaması ve yorumlanmaması amacıyla 2'nci maddesinde tanımlara yer verilmiştir. 4926 sayılı Kanun'da kaçakçılık eylemlerine, 3'üncü; yaptırımlara ise 4'üncü maddede yer verilmiş; para cezalarına ilişkin tahsilatın çabuklaştırılması için taksitlendirme olanağı getirilmiş ve bunların, en az tutarda ödenmesi sonucu, kamu davasının açılmaması kararı verileceği düzenleme altına alınmıştır.

4926 sayılı KMK ile 1918 sayılı Kanun, içtima ve teşebbüs kurumları açısından herhangi bir farklılık içermemekle birlikte, toplu ve teşekkül halinde suç işlenmesi durumu, 1918 sayılı Kanun'un aksine, 4926 sayılı KMK'nin 5'inci maddesinde cezada arttırım sebebi olarak düzenleme altına alınmıştır.

4926 sayılı KMK yürürlüğe girdikten sonra, ilk önce 5237 sayılı TCK ve ardından 30.03.2005 tarihli 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kabul edilmiştir. TCK'daki 5'inci maddede; bu Yasa'daki genel hükümlerin, özel ve ceza içeren öteki yasalardaki suçlara, 5326 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde ise bu Yasa'daki genel hükümlerin, diğer yasalardaki kabahatler konusunda tatbik olunacağı belirtilmiştir. 4926 sayılı KMK, ilgili düzenlenmeler doğrultusunda revize edilmişse de önemli ölçüde değiştirilmesi kaçınılmaz duruma gelmiştir.

Uzun süre yürürlükte kalmayan 4926 sayılı KMK, kabulünden dört yıl sonra yeni kaçakçılık türleri ile mücadelede yetersiz duruma düşmesi ve AB normları doğrultusunda düzenlenen yeni ceza kanunları ile uyum sağlayamaması gibi nedenlerden dolayı, 21.03.2007 tarihli 5607 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.[116]

Ekonomik suça ekonomik ceza ilkesinin aksine, kaçakçılık eylemlerine ilişkin yaptırımlar açısından, 1918 sayılı Kanun'daki gibi özgürlüğü bağlayıcı ceza ilkesine dönülmüş ve 5607 sayılı KMK; TCK, CMK ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda, 28.03.2013 günlü 6455 sayılı Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde

[115] Orhan, *a.g.t.*, s.11-12.
[116] Orhan, *a.g.t.*, s.12.

Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la yapılan değişikliğe kadar, bu Kanun ile uyumlu olmuş; suçlar ve kabahatlere ilişkin etkin pişmanlık durumlarını düzenleyen hükümler getirmiştir.

6455 sayılı Kanun'la, kaçakçılık kabahatleri, 5607 sayılı KMK'dan çıkarılmış ve 4458 sayılı GK'ya eklenmiştir. Çünkü anılan Kanunlarda düzenleme altına alınmış olan kabahatlerle bunlara ilişkin müeyyideler, benzerlik göstermekte ve aynı tür kabahat, her iki Kanun tarafından hem idari hem de adli biçimde cezalandırılmaktaydı. Ayrıca 5607 sayılı Yasa'daki kabahatlerin, yalnızca kasti olarak icra edilebileceği ifade edilmişse de 4458 sayılı GK'daki benzer nitelikli fiillerin, taksirle işlenebileceği düzenleme altına alınmıştı.[117]

5607 sayılı KMK'da teşekkül ve toplu suç işlenmesi durumuna yer verilmemiş; toplu ve örgütlü suç işlenmesi, cezada artırım nedeni olarak görülmüştür.

6455 sayılı Kanun'la, 4733 sayılı Yasa'daki tütün, sigara ve alkol ile 5015 sayılı Yasa'daki akaryakıt (petrol) kaçakçılığı fiilleri ile yaptırımlarının aktarıldığı 5607 sayılı KMK, sözü edilen kaçakçılık suçları açısından özel kanuna dönüştürülmüştür.

Ancak 6455 sayılı Kanun ile 5607 sayılı KMK'ya getirilen geçici 8'inci maddede; 6455 sayılı Kanun'un yayım günü öncesi işlenen, 4733 ve 5015 sayılı Kanun'a aykırı suçlar ve kabahatler açısından lehe hükümler uygulamasının, 04.11.2004 günlü 5252 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'daki 9'uncu madde hükmü uyarınca yerine getirileceği belirtilmiştir.[118]

28.10.2020 günlü 7255 sayılı Gıda, Tarım ve Orman Alanında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun'daki 28'inci madde ile 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesinin 10, 16, 17 ve 18'inci fıkralarına "makaron ve yaprak sigara kâğıdı" deyişi eklenmiş[119] olup bu bağlamda söz konusu eşyaya ilişkin, kayıt dışı alım satım ilişkileri ile bunun neden olacağı vergi kaybının, önlenmek istendiği kanısındayız.

---

[117] Ceyhan, S./Göktaş, S. (2014). Mülga Kaçakçılık Fiillerinin, Gümrük Kanununda Düzenlenmesinin Hukuki Sonuçları. Gümrük ve Ticaret Dergisi, Sayı:3, 44-52, s.45.

[118] 5252 sayılı Kanun, md.9

"*(1) 1 Haziran 2005 tarihinden önce kesinleşmiş hükümlerle ilgili olarak, Türk Ceza Kanununun lehe olan hükümlerinin derhal uygulanabileceği hallerde, duruşma yapılmaksızın da karar verilebilir.*
(2) Birinci fıkra hükmü, 1 Haziran 2005 tarihinden önce verilip de Yargıtay tarafından lehe olan hükümlerin uygulanması hususunda değerlendirme yapılması gerektiği gerekçesiyle bozularak mahkemesine gönderilen hükümler hakkında da uygulanır.
(3) Lehe olan hüküm, önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümleri olaya uygulanarak, ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle karşılaştırılması suretiyle belirlenir.
(4) (Ek fıkra: 11/5/2005 – 5349/4 md.) Kesin hükümle sonuçlanmış olan davalarda, sonradan yürürlüğe giren bir kanunla ilgili olarak lehe hükmün belirlenmesi ve uygulanması amacıyla yapılan yargılama bakımından dava zamanaşımına ilişkin hükümler uygulanmaz." https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5252.pdf (Erişim Tarihi: 21 Ocak 2024).

[119] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/11/20201104-5.pdf (Erişim Tarihi: 28 Ocak 2024).

Akaryakıt kaçakçılığının engellenmesi için benzer saikle, 29.04.2021 günlü 7318 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'daki 13'üncü madde ile 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 12'nci fıkraya "akaryakıt yerine kullanılan diğer ürünler yönünden de bu fıkra uyarınca cezaya hükmolunur" deyişi eklenmiştir.[120]

IV. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na İlişkin Temel Kavramlar

5607 sayılı KMK, 1'inci maddesinde belirtildiği gibi kaçakçılık eylem ve yaptırımlarını, kaçakçılığı önleme, izleme, araştırma yöntem ve temellerini belirleme amacı taşımaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinde yer verilen tanımlar ise mülga 4926 sayılı KMK'daki düzenlemenin aksine kısa tutulmuş; madde metninde gümrük vergileri, gümrüklenmiş değer ve akaryakıt kavramlarına yer verilmiştir. Bu bağlamda ithalat ve ihracat kaçakçılığı suçlarını, daha iyi kavrayabilmek için çalışmanın bu bölümünde, 5607 sayılı KMK'da yer alan ve uygulamada karşımıza çıkan aşağıdaki kavramların tanımlamalarının yapılması, uygun görülmüştür.

Eşya, 4458 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki 23'üncü fıkrada; nesne, mahsul ve değerin tüm çeşitleri olarak tanımlanmıştır.[121]

Yasak eşya kavramına ilişkin, gümrük mevzuatında belirli bir tanımlama yoksa da kimi eşyanın, ithal ve ihracının yasak olduğu düzenleme altına alınmıştır. Bu bağlamda yasak eşyanın; ithali veya ihracının, kanunlarla ya da ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar ile yasaklanmış eşya olduğunu belirtmemiz yerinde olacaktır.

Yolcu, 07.10.2009 tarih ve 2009/15481 numaralı Bakanlar Kurulu Kararı'ndaki 3'üncü maddenin z bendinde; alım satım, görev, öğrenim, görüşme, iyileştirme ya da gezi gibi kimi amaçla az ya da çok süreli ikamet için yurt dışından demiryolu, karayolu veyahut deniz ya da hava yolundan birisiyle Türkiye Gümrük Bölgesine gelen, yurt dışında ikamet eden Türk ve yabancılar ile kimi amaçla gittikleri yurt dışından kesin ya da geçici dönen, yurtta ikamet eden Türk ve yabancılarla, aynı amaç ve yollarla yurt dışına giden Türk ve yabancılar, içeriğiyle tanımlanmıştır.[122]

Gümrük vergileri, 5607 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi uyarınca; gümrük ya da öteki idarelerin, eşya ithal veya ihracı durumunda tatbik ettiği vergiler ve diğer parasal mükellefiyetler içeriğiyle tanımlanmıştır.

---

[120] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430-10.pdf (Erişim Tarihi: 28 Ocak 2024).
[121] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/gumruk-kanunu-4458 (Erişim Tarihi: 29 Ocak 2024).
[122] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/10/20091007-2.htm (Erişim Tarihi: 23 Ağustos 2023).

Oysa, 4458 sayılı GK'nın 3'üncü maddesindeki 8'inci fıkra uyarınca; gümrük vergileri, ilişkin mevzuata göre eşyaya tatbik olunan ithal ya da ihraç vergilerinin tümü, biçiminde farklı tanımlanmıştır.

Neticeten, 07.07.2009 günlü 5911 sayılı Gümrük Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 4458 sayılı Kanun'daki 3'üncü maddenin 9 ve 10'uncu fıkrasına eklenen aşağıdaki ibarelerle, söz konusu farklılığın giderilmek istendiği kanısındayız. [123]

- İthalat vergileri; dış alım eşyası için alınacak gümrük vergisi, öteki benzer tesirli vergileri, parasal yükleri veya ziraat politikası ya da ziraat ürünü işlemesiyle elde olunan kimi ürüne tatbik edilen özel düzenlemeler kapsamı ithalde ödenecek vergilerle öteki parasal yükleri (md.3/9),
- İhracat vergileri; dış satım eşyası için alınacak gümrük vergisi, öteki benzer tesirli vergileri, parasal külfetleri veya ziraat politikası ya da ziraat ürünü işlemesiyle elde olunan kimi ürüne tatbik edilen özel düzenlemeler kapsamı ihracatta ödenecek vergilerle öteki parasal yükleri, ifade eder (md.3/10).

4458 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesi uyarınca; eşyanın gümrük vergilerine temel oluşturacak değerinin, TL bildirimi mecburidir. Nitekim gümrük beyannamesi eki tüm belgelerde kayıtlı yabancı paralar, gümrük vergileri ödeme mükellefiyetinin doğduğu vakitte yürürlükteki T.C. Merkez Bankası döviz satım kurlarına göre hesaplanarak TL'ye çevrilmektedir.[124]

Muafiyet, ithalat ya da ihracat yapan özel veya tüzel kişilerin statüleri nedeniyle belirli vergisel yükümlülüklerden kurtulmalarını sağlayan uygulamadır.[125]

Serbest bölgeler, 4458 sayılı GK'nın 152'nci maddesinde; Türkiye Gümrük Bölgesi bölümleri olmasına karşın, serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın, gümrük rejimi uygulanmaksızın ve serbest dolaşıma girmeksizin, gümrük mevzuatınca belirlenmiş ilkeler haricinde kullanılmamak veya tüketilmemek koşuluyla konduğu, ithal vergileri ve alım satım politikası tedbirlerinin tatbiki yönünden Türkiye Gümrük Bölgesi haricinde bulunduğu tasdik olunan, serbest dolaşım eşyasının konması durumunda da ihracat olanaklarından

[123]Gümrük vergileri, Gümrük Uzlaşma Yönetmeliği Ek-1'de sınıflandırılmıştır. https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=15261&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5 (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[124] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/gumruk-kanunu-4458 (Erişim Tarihi: 25 Eylül 2023).
[125] Polat, *a.g.t.*, s.11.

yararlanıldığı, yerler içeriğiyle tanımlanmıştır. Ülkemizde, on sekiz tane serbest bölge bulunmaktadır.[126]

Gümrük işlemi, mülga 4926 sayılı KMK'daki 2'nci maddenin e bendinde tanımlanmış olup gümrük ve öteki mevzuat uyarınca; gümrük idarelerinin uyguladığı işlemlerdir. İhraç ya da ithal eşyasının, yükümlü olarak tanımlanan bildirim sahipleri veya temsilcilerince yerine getirilmesi gerekli işlemleri, bildirimin gümrük idaresince denetimi işlemleri ve bunun dışında, başka idarelerin dış ticaret rejimi açısından yaptığı denetim işlemleri de gümrük işlemi olarak adlandırılabilir.[127] Ancak eşyayla ilgili işlemlerin, gümrük idaresi yerine başka kurumlarca yerine getirilmesi durumunda bu işlemlerin, gümrük işlemi olduğu kabul edilemez. Öte yandan, kamu idaresi niteliğine sahip gümrük idaresinin yaptığı her işlem de gümrük işlemi olarak adlandırılamaz.[128]

Gümrük işlemlerine ilişkin usuller ile bunların nasıl başlayıp yürütüldüğüne ilişkin süreç, 4458 sayılı GK'nın 30 ila 75'inci maddeleri ile 07.02.2009 günlü Gümrük Yönetmeliği'nde yer almaktadır.

Gümrük işlemleri toplamda beş aşamalıdır. Bu bağlamda ilkin; özet beyanın, gümrük idaresine teslimi gerekir. 4458 sayılı GK'nın 35/A maddesinde; özet beyanın, Türkiye Gümrük Bölgesi karasuları ya da hava sahasından bölge içinde durmadan geçen taşıt araçları yükü dışında, anılan Bölgeye gelen eşya için önceden verilmesi, öngörülmektedir.

Gümrük Yönetmeliği'nin 67'nci maddesinde; denizyolu, havayolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığında özet beyanın, gümrük idaresine sunulmasına ilişkin süreler yer almaktadır. Özet beyan, nakil vasıtası ile eşyaya ilişkin olarak gümrüğe verilen ilk bildirim olup bunun yanında, eşyanın bulunduğu yer ve taşıma biçimine göre başkaca belgelerin de giriş gümrük idaresine verilmesi gerekebilir.[129]

Gümrük işlemlerinin başlayabilmesi için özet beyanın gümrük idaresine gönderilmesi yeterli değildir.[130] Bu nedenle ikinci aşamada; eşyanın gümrüğe sunulması, yani eşyanın kurallara uygun biçimde gümrük idaresine ya da bu idarenin saptadığı yere getirildiği konusunda bilgi verilmesi gerekir.[131] Eşyanın gümrüğe sunulmasına ilişkin bu düzenleme, 4458 sayılı GK'nın 39'uncu maddesinde yer almaktadır.

---

[126] https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/gumruk-idareleri/serbest-bolgeler (Erişim Tarihi: 23 Ağustos 2023).
[127] Polat, *a.g.t.*, s.11.
[128] Orhan, *a.g.t.*, s.54.
[129] Güneş, Y. (2015). Gümrük İşlemlerinde Kullanılan 40 Temel Belge. *Gümrük Ve Ticaret Dergisi (6)*, s.141-145.
[130] Orhan, *a.g.t.*, s.56-57.
[131] Orhan, *a.g.t.*, s.56.

Üçüncü aşamada; 4458 sayılı GK'nın 46'ncı maddesi uyarınca; gümrüğe beyan olunan eşyaya ilişkin olarak gümrük tarafından onaylı bir işlem ya da kullanımın saptanması gerekir. Burada kastedilen; anılan Kanun'un 3'üncü maddesindeki 14'üncü fıkrası uyarınca; eşyaya bir gümrük rejimi uygulanması, eşyanın bir serbest bölgeye giriş yapması, gümrük bölgesinden tekrar dış satımının yapılması, yok edilmesi veyahut ilgili gümrük idaresine bırakılmasıdır. Ayrıca anılan Kanun'un 47'nci maddesinde; eşyanın, gümrüğün onayladığı bir işleme ya da kullanım uygulanmasına dek geçici depolanmış eşya pozisyonunda olduğu ve bu biçimde adlandırıldığı da öngörülmüştür.

Dördüncü aşamada; 4458 sayılı GK'nın 61'inci maddesi uyarınca; Kanun'un 60'ıncı maddesinde yer alan koşullara uygun biçimde düzenlenen beyannamelerin, ilgili gümrüğe sunumu ve tescili gerekmektedir. Gümrük beyannamesi, eşyaya ilişkin uygulanması istenen gümrük rejiminin yer aldığı resmî belgedir.[132] İlgili maddenin 2'nci fıkrası uyarınca; eşyaya ilişkin olarak bildirilen gümrük rejimine dair hükümlerin tümünün uygulanması için temel alınacak tarih, gümrük beyannamesinin tescil tarihidir. Bu bağlamda tescil edilen gümrük beyannamesi, eşyanın vergileri ve para cezalarına ilişkin olarak da beyan sahibi açısından bağlayıcı hale gelir ve söz konusu vergilerin tahakkuk etmesine temel alınır.

Gümrük mevzuatımız gereği gümrük beyanının, elektronik yolla yapılabilmesi olanaklı olup bunun için, BİLGE (Bilgisayarlı Gümrük Etkinlikleri) programı kullanılmaktadır. Bu sistem sayesinde eşyanın yurda girmesi ve yurttan çıkmasına ilişkin tüm işlemler, güncel zamanlı olarak elektronik ortamda icra edilmektedir. Ayrıca ilgili gümrük idaresine teslimi gereken evrakın, bu sistem vasıtasıyla doldurulması da olanaklıdır.[133] Daha önce, BİLGE programı kullanmak yoluyla oluşturulan gümrük beyannamesi, tescili sonrasında ilgili gümrük idaresine intikal ettirilerek onay servisine gönderilmekte ve eki belgelerle birlikte, gümrük onay memurunca ön kontrol işlemi icra edilmekteydi. Ancak yeni uygulamada, BİLGE programı kullanılarak tescili sağlanan beyannamenin onay işlemi yapılmadan hat bildirimi, bu program aracılığıyla gerçekleştirilmekte ve beyanname ilgili gümrük idaresinde ayrıca onay servisine gönderilmeksizin, doğrudan muayene memurlarına ulaştırılmaktadır.[134]

Son aşamada; anılan Kanun'un 65'inci maddesi uyarınca; gümrüğe sunulan beyanın, doğruluğunu araştırmak amacıyla beyanname ve ekli belgeler, gümrük idaresince denetlenir. Gümrük idaresi, beyanname içeriği bilgileri doğrulatmak için beyan sahibinden başka

[132] Orhan, *a.g.t.*, s.58.
[133] https://gumrukrehberi.gov.tr/sayfa/bilge-sistemi-nedir (Erişim Tarihi: 29 Ocak 2024).
[134] https://www.gumruktv.com.tr/Files/Media/Default/Document/6782.pdf (Erişim Tarihi: 29 Ocak 2024).

belgeler isteyebilir; eşyayı yoklayabilir; ayrıntılı yoklama ya da çözümleme için eşyadan örnek alabilir; ancak Gümrük Yönetmeliği'nin 185'inci maddesi uyarınca; Cumhurbaşkanı ve konutu için gelen eşyaya; 4458 sayılı Kanun'un 167'nci maddesindeki 3'üncü fıkra kapsamı eşyadan ilgili kurumlar vasıtasıyla gizliliği Müsteşarlığa öncesinde bildirilmiş eşyaya; yabancı ülke başkanları, aile bireyleri ile yanlarındaki memurlarının getirdiği ya da yurtta kaldıkları sürede getirecekleri eşya ve taşıtlara; yurttaki yabancı diplomatik temsilcilik ve konsoloslukların resmi göreve ilişkin getirecekleri basılı ve basılmamış belge, taşıt ve öteki eşya ile resmi binaları için inşaat gereçlerine; gizli belge taşınan mühürlü kurye çantalarına, muayene uygulanmaz.

Gümrük Yönetmeliği'nin 74'üncü maddesi uyarınca; yurda gelen eşya, yetkili deniz, kara ve hava taşıtlarının maliki ya da sürücüsü veya acente ile geçici depolama işletmesi personelince gümrük idaresi gözetiminde taşıttan boşaltılarak, 24 saat içerisinde düzenlenen boşaltma çizelgesi, gümrük memuru, vasıta maliki, sürücü ya da temsilcisi ve işletme personelince imzalanarak gümrük idaresine verilir.

Gümrük Yönetmeliği'nin 75'inci maddesi uyarınca; özet beyan ve boşaltma çizelgelerinin karşılaştırmasında ortaya çıkacak herhangi bir farklılığa ilişkin olarak düzenlenen tutanak üstünden özet beyan eksiklik ya da fazlalık kovuşturması başlatılır.

Gümrük Yönetmeliği'nin 180'inci maddesindeki 1'inci fıkrada; özet beyana ilişkin, denetim türü ve denetimle görevli memurun, bilgisayar sistemince risk ölçütlerine göre belirleneceği düzenlenmiştir. Anılan maddenin 2'nci fıkrasında ise denetim türlerinin; kırmızı, sarı, mavi ve yeşil hat biçiminde olduğu belirtilmiştir.[135]

Gümrük Bölgesi (Türkiye Gümrük Bölgesi), 4458 sayılı Kanun'daki 2'nci maddede; T.C.'nin içine aldığı kara ve dahili sular[136] ile gökyüzü parçasını içine alan topraklar şeklinde tanımlanmıştır.

Gümrük kapısı, 4458 sayılı Yasa'daki 33'üncü maddede; gümrük bölgesine girmek ve buradan çıkmak için kullanılan yer içeriğiyle tanımlamıştır.

FOB kıymet (Gemi Güvertesinde Teslim), eşyanın menşeindeki satış bedeli ile eşyanın gemiye yüklenmesine dek oluşan giderlerin tümünü kapsamaktadır.[137] Bu bağlamda üretim yerinden liman gümrüğüne değin, nakliye giderleri ile liman gümrüğü ve liman

[135] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/yonetmelikler/gumruk-yonetmeligi-2 (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[136] Detaylı bilgi için bkz. https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/karasulari-kanunu-2674 (Erişim Tarihi: 26 Aralık 2023).
[137] Bütün, S. (2008). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, s.6.

giderlerinden doğan sorumluluk satıcıya; eşyanın gemi güvertesine taşınmasından sonra ise alıcıya ilişkindir.[138] FOB kıymet, daha çok çıkış eşyası için geçerlidir.[139]

CIF kıymet (Malın Kıymeti, Sigorta Ücreti ve Navlun Toplamı), eşyanın bedeli ile buna ilişkin sigorta ve taşıma giderlerinin tümünü içermektedir.[140] Gümrük vergilendirmesi yönünden en önemli, ancak unsurları bakımından en dar matrah tanımı sayılan CIF kıymet,[141] genelde giriş eşyası için geçerlidir.[142]

Gümrüklenmiş değer, 5607 sayılı KMK'nın 2'nci maddesinde; uluslararası kıymet sözleşmesi uyarınca saptanacak, ithalatta; eşyanın bedeli, sigorta ve taşıma giderlerinden oluşan CIF değeri ile gümrük vergilerinin tamamı, ihracatta; eşyanın menşeindeki satış bedeli, gemiye yüklenmesine kadar ki giderlerden oluşan FOB değeri ile gümrük vergilerinin tamamı içeriğiyle tanımlanmıştır.

Gümrük denetimi, gümrüğe ilişkin ya da öteki kanun, tüzük ve yönetmelik vb. kapsamında eşyanın muayenesi ve bununla ilgili belgelerin varlığı ve gerçekliğinin doğrulanması, işletme hesap ve defterleriyle diğer yazılı belgelerin tetkiki, taşıma vasıtalarının, bagajların ve yolcuların, yanında ya da üstünde taşıdığı eşyanın denetimi ve idari araştırmalar ile başka işlemlerin yapılması anlamına gelmektedir.[143]

Gümrük yolu, gümrük bölgesi giriş yerlerindeki gümrük kapıları ve bunlar arasındaki yollardır.[144]

Geçici depolama yerleri, Gümrük Bölgesine varan serbest dolaşım dışı eşyanın, gümrüğe bildirimi sonrasında, gümrükçe onaylı bir işlem ya da kullanım uygulamasına dek dış etken ve müdahalelerden korunmasını sağlayan ambar, hangar ya da ardiyedir. Bu yerlerdeki eşya, geçici olarak depolanan eşya statüsündedir.[145]

Gümrük rejimi, Türkiye Gümrük Bölgesine girecek ve buradan çıkacak uluslararası eşyanın, hareket biçimini gösteren işlem süreçleridir.[146]

4458 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 15'inci fıkrada; gümrük rejimleri aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır:

---

[138] https://tr.wikipedia.org/wiki/FOB (Erişim Tarihi: 30 Ekim 2022).
[139] Günay, E. (2004). *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve İlgili Mevzuat* (3.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.45.
[140] Polat, *a.g.t.*, s.12.
[141] https://www.igmd.org.tr/ithal-esyasinin-cif-kiymeti-ithal-esyasinin-gumruk-kiymeti-gumruklenmis-deger-ve-ceza-uygulamalari_haberi (Erişim Tarihi: 5 Ekim 2023).
[142] Günay, *a.g.e.*, s.45.
[143] Polat, *a.g.t.*, s.13.
[144] Bütün, *a.g.t.*, s.9.
[145]https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/gecici-depolama-antrepo-ve-serbest-bolgeler (Erişim Tarihi: 8 Mart 2023).
[146] Polat, *a.g.t.*, s.13.

- Serbest dolaşıma giriş rejimi,
- İhracat rejimi,
- Geçici ithalat rejimi,
- Transit rejimi,
- Dahilde işleme rejimi,
- Hariçte işleme rejimi,
- Gümrük kontrolü altında işleme rejimi,
- Gümrük antrepo rejimi

Geçici ithalat, dahilde ve hariçte işleme ile gümrük kontrolü altında işleme ve antrepo rejimi, ekonomik etkili gümrük rejimi biçiminde sınıflandırılmış olup bunların tümü için birtakım ortak kuralların varlığı kabul edilmektedir: [147]

- Ekonomik etkili gümrük rejimlerinin uygulanabilmesi için izin alma koşulu bulunmaktadır.
- Dahilde ve hariçte işleme rejimi ile gümrük kontrolü altında işleme rejimine ilişkin verimlilik oranı ya da bunun saptanma metodunun, alınan müsaadelerde belirtilmesi gerekmektedir. Verimlilik oranı, belirli nicelikteki dış alım eşyasının işlenmesi sonucu üretilen işlem görmüş ürünlerin, niceliği ya da yüzde oranına verilen isimdir.
- Ekonomik etkili gümrük rejimlerinin uygulandığı eşyanın, gümrük vergileri ödenmemekte ve güvenceye bağlanmaktadır. Ancak dahilde işleme rejiminin geri ödeme yöntemi, bu kuralın istisnasını oluşturmaktadır.
- Ekonomik etkili gümrük rejimlerin uygulandığı eşya üzerinde gümrük denetimi sürmektedir. Ancak bu eşyaya ilişkin gümrüğün onayladığı yeni bir işlem ya da kullanımın belirlenmesi durumunda gümrük gözetimi son bulmaktadır.
- Ekonomik etkili gümrük rejimlerine ilişkin gümrük kontrolünü kolaylaştırmak için eşyaya ilişkin kayıt tutulması da gerekmektedir.

Serbest dolaşımda bulunan eşya, 4458 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 6'ncı fıkranın a bendinde tanımlanmıştır. Bu bağlamda anılan eşyanın 1'inci grubunu, bütünüyle Türkiye Gümrük Bölgesinde erişilebilen ve içeriğinde buranın haricindeki yerlerden ithal girdileri içermeyen eşyanın oluşturduğu söylenmelidir. Örneğin; ülkemizde çıkartılan madenler, üretimi yapılan bitkisel mahsuller, yetiştirilen hayvanlar ile bunlardan elde edilen

[147]Gökçelik, C. (2005). *Gümrük Rejimleri* (1.Baskı). Ankara: Gündüz Gümrük Müşavirliği Ltd. Şti, s.29.

ürünler ve Türk menşeili vasıtalarca karasuları haricinde tutulan ve bu vasıtalarda işlenen balıklar, karasuları haricindeki denizlerden münhasıran işleme yetkisine sahip olarak çıkartılan maden ve petrol ürünleri. Anılan eşyanın 2'nci grubunu ise dış alımı sağlanan ve serbest dolaşıma giriş rejimi uygulanmak suretiyle gümrük bölgesine giriş yapan eşyanın oluşturduğu söylenmelidir. [148]

Eşyanın gümrük statüsü, serbest dolaşımda bulunup bulunmadığını gösterir; ancak eşyanın Türkiye'ye sokulması, serbest dolaşımda olması için yeterli değildir. Bu nedenle eşyaya, Gümrük Yönetmeliği'nin 3'üncü maddesinin n bendinde sayılan gözetim, korunma önlemleri, miktar kısıtlamaları ve ithal ya da ihraç yasaklamaları gibi eşyanın, ithal veya ihracına ilişkin hükümlerle saptanmış tarife dışı önlemler biçimindeki ticaret politikası önlemleri uygulanmalı; ithalatta göz önünde bulundurulması gerekli başkaca işlemler bitirilmeli ve vergiye konu olması durumunda kanunen ödenmesi gereken vergiler alınmalıdır.[149]

Serbest dolaşıma giriş rejiminin temel amacı, eşyaya ilişkin ithal işlemlerinin tamamlanması sonucu, bu eşyanın içerdeki öteki eşya gibi alım ve satımının gerçekleşmesidir. Oysa, ülkeye eşya girişini olanaklı kılan öteki rejimlerde, bu durum bulunmamaktadır.[150] Serbest dolaşıma giriş rejimi, 4458 sayılı GK'nın 74 ila 78'inci ve Gümrük Yönetmeliği'nin 204-211'inci maddesinde düzenlenmiştir.

Serbest dolaşımda bulunmayan eşya, 4458 sayılı GK'nın 3'üncü maddesindeki 6'ncı fıkranın b bendinde; serbest dolaşım eşyası dışındaki eşya ile transit kuralları mahfuz kalmak koşuluyla, Türkiye Gümrük Bölgesinden fiili olarak ayrılan eşya içeriğiyle tanımlanmıştır.

İhracat rejimi, 4458 sayılı GK'nın 150'nci maddesinin 1'inci fıkrasında; serbest dolaşım eşyasının dış satımı için Gümrük Bölgesinden ayrılmasına yönelik kuralların tatbik olduğu rejim içeriğiyle tanımlanmış olup anılan maddenin 2'nci fıkrasında; dış satımın, ticaret politikası önlemleri ile gereken durumda, ihracat vergilerini de kapsayan çıkış işlemlerine ilişkin kuralların uygulanmasıyla gerçekleştirileceği belirtilmiştir. İhracat rejimi, 4458 sayılı GK'nın 150-151'inci maddesi ile Gümrük Yönetmeliği'nin 152-160'ıncı maddesinde düzenlenmiştir.

Transit rejiminin, 4458 sayılı GK'nın 84'üncü maddesindeki 1'inci fıkrada; ithal vergileriyle, alım satım politikası önlemleri uygulanmayan, serbest dolaşımda olmayan ve ihracata ilişkin gümrük muameleleri bitirilmemiş eşyanın, gümrük kontrolü altında Gümrük

[148] https://gozdemgumrukleme.com/serbest-dolasima-giris-rejimi/ (Erişim Tarihi: 14 Mart 2024).
[149] https://abmevzuat.com/akademi/serbest-dolasima-giris-rejimi/ (Erişim Tarihi: 01 Kasım 2022).
[150] https://abmevzuat.com/akademi/serbest-dolasima-giris-rejimi/ (Erişim Tarihi: 01 Kasım 2022).

Bölgesindeki bir mevkiden ötekine naklinde uygulandığı belirtilmiştir. Bu yönüyle, transit rejimin, bir tür ara rejim olduğunu vurgulamak doğru olacaktır.[151] Sözü edilen maddenin 2'nci fıkrasında ise transit rejimi uygulanan eşyanın, Türkiye Gümrük Bölgesinde nakline, gümrük idarelerince izin verileceği düzenlenmiştir.

Kural olarak, transit eşyasına tahakkuk edecek gümrük vergileri ödemesini temin için, güvence verilmesi koşuldur. Buna karşın havayolu, demiryolu, denizyolu ve boru hattıyla gerçekleşen taşımalar için yönetmelikle belirlenen durumlar haricinde, güvence verilmesi gerekmemektedir.[152]

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu'nca (UNECE) hazırlanmış olan 1975 Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Sözleşmesi (TIR), TIR Karnesi himayesinde eşyanın, uluslararası taşımasına uygulanan gümrük sözleşmesidir. Bir TIR taşıması için, bir adet TIR karnesi düzenlenir ve transit eşyası, ilgili gümrük idarelerinde TIR Karnesiyle beyan edilir.[153] Transit rejimi hakkındaki diğer düzenlemeler ise Ortak Transit Sözleşmesi, 4458 sayılı GK'nın 84 ila 92'nci maddesi, Gümrük Yönetmeliği'nin 212-244'üncü maddesi, transit rejimine ilişkin Tebliğ ve Genelgeler ile Transit El Kitabında yer almaktadır.[154]

1987'de akdedilen Ortak Transit Rejimi Sözleşmesi'ne ülkemiz, 01.12.2012 tarihinde katılmıştır. Ortak transit terimiyle amaçlanan; bir üye ülkede düzenlenmiş transit beyannamesi, verilmiş teminat ve tanınmış kolaylıkların, öteki üyede de geçerli sayılması ve üye ülkeye girişte transit beyanı gerekmeksizin ortak transit işleminin, kesintisiz biçimde tamamlanmasıdır.[155] Bu bağlamda T1 rejimi; topluluk dışı eşyanın, T2 rejimi ise topluluk eşyasının, ortak transit rejimi kapsamında nakline uygulanmaktadır.[156]

Türkiye Gümrük Bölgesindeki çıkış gümrük idaresinden başlayıp, herhangi bir ülke sınırına geçmeksizin buradaki varış gümrük idaresinde sonlanan sisteme, ulusal transit rejimi denir. Bu bağlamda Türkiye Gümrük Bölgesinde başlayıp, bu bölgede biten taşıma işlemleri için TR rejim kodu kullanılmaktadır.[157]

Transit rejimi hükümlerin uygulanacağı durumlara ilişkin örneklendirme, aşağıdaki biçimde yapılabilir:[158]

---

[151] Selen, U. (2015). *Gümrük İşlemleri Ve Vergilendirilmesi* (7. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi, s.120.
[152] https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/transit (Erişim Tarihi: 4 Mart 2023).
[153] https://www.udybelgesi.com/uluslararasi_ulastirma_mevzuati_uluslararasi_tir_sozlesmesi.asp (Erişim Tarihi: 14 Mart 2024).
[154] https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/transit (Erişim Tarihi: 7 Eylül 2023).
[155] https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/ortak-transit-rejimi-ve-ncts (Erişim Tarihi: 20 Şubat 2023).
[156] https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/transit (Erişim Tarihi: 4 Mart 2023).
[157] https://ticaret.gov.tr/gumruk-islemleri/sikca-sorulan-sorular/ticari/transit (Erişim Tarihi: 4 Mart 2023).
[158] https://www.disticaret.biz.tr/2016/03/transit-rejimi-nedir.html (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2024).

- Bir ülkeden, diğerine gönderilen eşyanın taşımasına ilişkin olarak; Almanya'dan yüklenen eşyanın, transit rejimi hükümleri kapsamında ülkemiz üzerinden Azerbaycan'a gitmesi,
- Bir ülkeden, Türkiye'ye gönderilen eşyanın taşımasına ilişkin olarak; Romanya'dan yüklenen eşyanın, transit rejimi hükümleri kapsamında Bulgaristan topraklarından geçerek ülkemize gelmesi,
- Ülkemizden, diğer bir ülkeye eşya taşımasına ilişkin olarak; Türkiye'den Almanya'ya yönelik ihracatta, Çeşme limanından Ro-Ro gemisine bindirilen tırların, İtalya ve Avusturya topraklarından geçerek Almanya'ya nakledilmesi,
- Ulusal gümrük idaresinden diğerine eşya taşımasına ilişkin olarak; Eşyanın ülkemizdeki gümrük idaresinden bir diğerine gönderilmesi.

Dahilde işleme rejimi; dolaşım dışı eşyanın, işlenmek için gümrük vergileri güvenceye bağlanarak ve ticaret politikası önlemleri uygulanmadan, geçici ithali ve işlem görmüş eşyanın, yeniden ihracı temelinde yürütülen ekonomik etkili gümrük rejimidir. Bu rejimin şartlı muafiyet ve geri ödeme yöntemiyle uygulanan 2 çeşidi vardır. Şartlı muafiyet yöntemi; dahilde işleme izin belgesi ya da dahilde işleme izni bağlamında, dış satım eşyası üretiminde yararlanılan, dolaşım dışı işlenmemiş yardımcı nesne, ambalaj ve işyeri gerecinin, Gümrük Bölgesindeki kişilerce ithali sürecinde, vergilerinin güvenceye alınması, ticaret politikası önlemlerinin uygulanmaması ve üretilen eşyanın ihracı sonrası alınan güvencenin, geri verilmesidir. [159]

Geri ödeme yöntemi ise dahilde işleme izin belgesi veyahut dahilde işleme izni bağlamında, dolaşımdaki işlenmemiş yardımcı nesne, ambalaj ve işyeri gerecinden üretilen mahsulün ihracında, ithal sürecinde alınan vergilerin geri verilmesidir.[160] Gümrük idaresi, bu süreçte ithal eşyasına, ticaret politikası tedbirleri tatbik etmekte ve ithalde uygulanan dış ticaret düzenlemeleri ile standardizasyon mevzuatını da kapsayan öteki işlemlerin bitirilmesi koşulunu getirmektedir.[161]

Neticeten şartlı muafiyet yönteminde; ithalattan doğan vergiler, güvenceye bağlanırken, geri ödeme yönteminde; bu vergiler, ithalat esnasında tahsil edilmekte olup işlem görmüş eşyanın ihraç edilmesi durumunda, geri ödenmektedir.[162]

---

[159]https://ggm.ticaret.gov.tr/data/5dedfe4d13b876e93804ba65/b35a2eb924c6553e3799b501dff928e7.pdf (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2023).
[160]4458 sayılı GK, md.108, https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/gumruk-kanunu-4458(Erişim Tarihi: 9 Aralık 2023).
[161]https://ggm.ticaret.gov.tr/data/5dedfe4d13b876e93804ba65/b35a2eb924c6553e3799b501dff928e7.pdf (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2023).
[162] https://ticaret.gov.tr/ihracat/mevzuat/dahilde-isleme-rejimi (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2024).

Dahilde İşleme Rejimi Tebliği'ndeki (İhracat 2006/12) 15'inci madde uyarınca; serbest bölgeler hariç, Gümrük Bölgesindeki şirketlerin, dahilde işleme izin belgesi açısından Ticaret Bakanlığı'na, dahilde işleme izni açısından ise ilgili gümrüğe, Tebliğ Ek-1 kapsamı bilgi ve belgelerle elektronik ortamda başvurması gerekmektedir.

Geçici ithalat rejimi; serbest dolaşımda bulunmayan eşyanın, ithal vergilerinden tümüyle veyahut bir bölümüyle bağışık tutularak, ticaret politikası tedbirleri uygulanmaksızın, Gümrük Bölgesinde yararlanılması ve bu süreçte oluşabilecek normal yıpranma hariç başkaca bir değişim geçirmeksizin, tekrar ihraç edilmesine olanak tanıyan ekonomik etkili rejimdir.[163] Örneğin; sergi, fuar, toplantı vb. etkinliklerde gösterim ve kullanım saikiyle ülkemize getirilen eşya[164] ile Türkiye'de yerleşik olmayan kişilerin, ülkemize seyahat ederken kullandıkları araçlar ve yabancı plakalı taşıma araçlarının, ülkemize girişi sırasındaki gümrük işlemleri, geçici ithalat rejimi hükümlerine göre yapılmaktadır.[165]

Belirli koşulların yerine getirilmesine bağlı olarak vergi muafiyeti sağlanması nedeniyle geçici ithalat rejiminin, bir anlamda şartlı muafiyet düzenlemesi olduğu kabul edilmelidir; ancak eşyaya şartlı muafiyet uygulanması, tahakkuk edebilecek gümrük vergilerine karşılık güvence verilmesine bağlıdır.

2009/15481 sayılı BK Kararı, ithal vergilerinde tam muafiyet uygulanacak durumlar ile özel koşulları düzenlemiştir. Kısmi bağışıklık uygulanması gerekli durumlar ise geçici ithal eşyasının, BK Kararı ile belirlenen tam muafiyetten yararlanmamasını ve bu Karar'da kısmi muafiyetten yararlanamayacak eşya listesinde olmamasını gerektirmektedir. Geçici ithalat rejiminde, tam veya kısmi muafiyetten yararlanmak için alınması gereken izin, eşyayı kullanan ya da kullandıran kişinin, ilgili gümrük idaresine başvurusu üzerine verilir. Bu izin, ithal eşyası ayniyetinin yapılabilmesine bağlıdır. Eşyanın ya da yapılacak işin niteliği yönünden, ayniyet belirlemesine ilişkin önlem alınmaması, rejimin kötüye kullanılmasına yol açmayacaksa, vergilerin tamamı gümrük idarelerince güvenceye bağlanarak rejimin kullanılmasına izin verilebilir. Geçici ithal rejiminden yararlanmak isteyenlerin, Türkiye Gümrük Bölgesinde yerleşik olması koşul değildir.[166]

---

[163] 4458 sayılı GK, md.128, https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/gumruk-kanunu-4458 (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2023).
[164] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/10/20091007-2.htm (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2023).
[165] https://ticaret.gov.tr/duyurular/4458-sayili-gumruk-kanununun-bazi-maddelerinin-uygulanmasi-hakkinda-kararda-degisiklik-yapilmasina-dair-karar (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2023).
[166] http://www.lojiblog.com/gecici-ithalat-rejimi-hakkinda-genel-aciklamalar/ (Erişim Tarihi: 9 Eylül 2023).

Gümrük kontrolü altında işleme rejimi; dolaşım dışı eşyanın, gümrük bölgesinde ithal vergileri ya da alım satım politikası önlemleri uygulanmaksızın, nitelik veya durumunu değiştiren işlemlere tabi tutulmasıyla elde olunan ürünlerin, gümrük vergileri aracılığıyla dolaşıma girmesine yönelik kuralların tatbik edildiği rejimdir. En son aşamada elde olunan bu ürünler, işlenmiş ürün sayılmaktadır.[167]

Gümrük kontrolü altında işleme rejiminde, dış alım eşyasına uygulanacak vergilendirmenin, işlenmiş ürüne ilişkin vergi oranı üzerinden alınması söz konusudur. Dolayısıyla, tam anlamıyla bir muafiyetten söz etmek yerine; vergilendirmenin, ertelendiğini belirtmek daha doğru olacaktır.[168] Örneğin; sanayi sektöründe hizmet veren bir şirketin, yüzde yirmi gümrük vergisi oranına tabi tutulan eşyayı ithal ederek, yüzde beş gümrük vergisi oranına tabi eşyayı üretmesi. Bu bağlamda söz konusu şirket, gümrük kontrolü altında işleme rejiminden yararlanarak yüzde on beş oranında vergi maliyetini azaltabilir.[169] Bu rejim, 4458 sayılı GK'nın 123-127 ve Gümrük Yönetmeliği'nin 370-375'inci maddesinde düzenlenmiştir.

Hariçte işleme rejimi; yurtta serbest dolaşımda olan bir eşyanın, sonraki aşamada işlenme, tamir ya da yenilenme için yurtdışına gönderimi ile eşyanın, belirli koşullar sağlanarak yurda geri gelmesi durumunda, ithal vergilerinden tümüyle ya da bir bölümüyle bağışıklık sağlayan rejimdir.[170] Örneğin; denim kumaş, düğme, fermuar ve diğer eşyanın, yurtdışına gönderimi ile bu eşyadan üretilen kot pantolonların, ülkemize ithal edilmesi.[171] Bu rejim, 4458 sayılı GK'nın 135-149'uncu maddesi ile Gümrük Yönetmeliği'nin 395-414'üncü maddesinde düzenlenmiştir.

Gümrük antrepo rejimi; 4458 sayılı GK'nın 93'üncü maddesindeki 1'inci fıkrada, dış alım vergileri ve alım satım politikası engelleri uygulanmamış ve serbest dolaşımda bulunmayan eşya ile gümrük antreposuna konulması durumunda, dış satıma ilişkin önlemlerden faydalanabilecek serbest dolaşımdaki eşyanın, gümrük antreposuna alınmasında uygulanan rejimdir. Bu rejim, 4458 sayılı GK'nın 93-107'nci maddesi ile Gümrük Yönetmeliği'nin 328-348'inci maddesinde düzenlenmiştir.

---

[167] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/gumruk-kanunu-4458 (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[168] Nural, A./ Akçin, R. (1997). *Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri* (1. Baskı). Gümrük Kontrolörleri Derneği, s.4.
[169]https://www.bloomberght.com/yorum/hakan-ucak/2306486-gumruk-kontrolu-altinda-isleme-rejimini-konusmanin-tam-zamani (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2024).
[170] https://gumrukrehberi.gov.tr/sayfa/hari%C3%A7te-i%C5%9Fleme-rejimi (Erişim Tarihi: 30 Ekim 2022).
[171] http://tekaygumruk.com/hizmet-haricte-Isleme-Islemleri-62.html (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2024).

V. 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Ceza İçeren Diğer Kanunlarla İlişkisi

5237 sayılı Yasa'nın 5'inci maddesi hükmünce; anılan Yasa kapsamı genel hükümlerin, özel ceza yasaları ile müeyyide içeren diğer yasalardaki suçlara uygulanacağı belirtilmiştir. Kanun koyucunun buradaki asıl amacı, ceza hukukuna ilişkin temel prensiplerle (ör. teşebbüs, iştirak, içtima vb.) uyumlu olmayan düzenlemeleri önlenmek suretiyle, ceza kanunumuzda yer alan genel hükümlerin ihlal edilmesini engellemektir.[172]

Diğer taraftan 5237 sayılı Yasa'nın 5'inci maddesinin, hatalı olduğunu düşünler de mevcuttur. Bu görüşü savunanlara göre, anılan kanun maddesi, genel kanun-özel kanun ilişkisine ilişkin genel kurala uymadığı gibi, bu maddeyle özel ceza yasaları ile ceza hükmü içerikli diğer yasaların, TCK'daki genel hükümlere aykırı düzenlemelerinin, ortadan kaldırdığı ifade edilmiştir.[173]

Kaçakçılık suçu oluşturan fiiller, özel kanun niteliği taşıyan 5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinde düzenlenmiştir; ancak anılan Kanun'un, eşyanın konusuna göre uygulanmadığı durumlarda, bu Kanun'a göre daha özel nitelik taşıyan aşağıda bahsetmiş olduğumuz Kanunların,[174] uygulanması gerekecektir.

A. 6136 Sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanun

Kanun koyucu, TCK ile 6136 sayılı Kanun'a ilişkin 21.03.1991 günlü Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik'te, silah sözcüğü konusunda kimi tanımlara yer vermiştir. TCK'daki 6'ncı maddenin 1'inci fıkrasındaki f bendi gereğince; silah sözcüğü, ateşli silah, patlayıcı madde, saldırı ve müdafaada yararlanılmak amacıyla üretilmiş olan her tür kesen, delen ya da zedeleyen alet, saldırı ve müdafaa için yapılmasa dahi eylemli olarak saldırı ve müdafaada yararlanılmaya uygun öteki nesneler, yakan, aşındıran, yaralayan, boğan, zehirleyen ve devamlı hastalanmaya neden olacak maddeler (ör. kimyevi nitelikli maddeler) demektir.[175]

Anılan Yönetmeliğin 2'nci maddesinin b bendi gereği ise silah sözcüğü; uzak ya da yakından canlıları etkisiz hale getiren ya da hasta eden, cansızların bütünlüğünü bozan ya da yok eden, izne tabi araç ve aletlerin tamamı, anlamına gelmektedir.[176]

---

[172] Yurtcan, E. (2015). *Yargıtay Kararları Işığı Altında Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler* Cilt-1 (2.Bası). Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, s.45.
[173] Hafızoğulları, Z, Özen, M. (2015). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (4.Baskı). Ankara: US-A Yayıncılık, s.2.
[174] Aydın, *a.g.t.*, s.85-102.
[175] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-5237 (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[176] https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/21.5.911779.pdf (Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2023).

6136 sayılı Yasa'daki 1'inci maddede; ateşli silahlarla mermilerinin, bıçaklarla yalnızca saldırı ve müdafaada yararlanılmak için hususi yapım öteki aletlerin; yurda girişi, üretimi, satışı, satın alınması, nakli ya da bulundurulması konusunda, bu Kanun hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. İlgili düzenlemeye ilişkin saklı tutulan durumlar ise 6136 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde bulunmaktadır.

Silah kaçakçılığı suçu, 23.01.2008 günlü 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la, 6136 sayılı Yasa'nın 12'nci maddesine eklenmiştir. Böylece, hangi kişi bu Kanun kapsamı ateşli silahlarla bunlara ilişkin mermileri, yurda getirir ya da getirmeye teşebbüs eder veya bunların yurda getirilmesine vasıta olursa ya da bu eşyayı, 29.06.2004 günlü 5201 sayılı Harp Araç ve Gereçleri ile Silâh, Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hakkında Kanun'a aykırı yurtta üretir ya da bu yolla yurda getirilmiş ve yurtta yapılmış ateşli silah veya mermileri bir yerden ötekine nakleder ya da gönderir veya nakline bilerek vasıta olur, satar ya da satmaya vasıta olursa veya bunun için bulundurursa, 5 seneden 12 seneye dek hapis ve 500 günden 5000 güne dek adlî para cezasıyla cezalandırılacaktır.[177]

5278 sayılı Kanun ile 6136 sayılı Kanun'da yapılan başka bir değişiklik de anılan Yasa'nın 14'üncü maddesine eklenen, ateşli silahlar ile bunlara ilişkin mermiler harici silahların ithaline ilişkin düzenlemedir. Bu bağlamda hangi kişi, bu Kanuna aykırı olarak 4'üncü maddeyle belirlenmiş bıçak ya da öteki aletler veya benzerlerini yurda getirir; getirmeye girişir ya da bunların yurda getirilmesine vasıta olursa veya bunları yurtta yapar ya da bir yerden öteki bir yere nakleder veya gönderir ya da nakline vasıta olursa, 2 seneden 5 seneye dek hapis ve 200 günden az olmayan adlî para cezasıyla cezalandırılacaktır.[178]

6136 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 3'üncü fıkra gereği; salt sporda yararlanılan yivli ateşsiz silah ile mermileri ve yivsiz tüfek ile mermilerinin, ev malzemesi ya da tıp, sanayi, ziraat, sporda yararlanılan araçların, bir iş veya sanatın yürütülmesi adına lüzumlu bıçak, şiş, raspa vb. kullanımı durumunda, 6136 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir. Anılan fıkra kapsamı eşyanın, kanuna aykırı ithal ya da ihracı durumunda, 5607 sayılı KMK'nın uygulanacağı kanısındayız.

[177] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/atesli-silahlar-ve-bicaklar-ile-diger-aletler-hakkinda-kanun-6136 (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[178] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/atesli-silahlar-ve-bicaklar-ile-diger-aletler-hakkinda-kanun-6136 (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

B. Tehlikeli Maddelerin İzinsiz Olarak Bulundurulması veya El Değiştirmesi Suçu (Türk Ceza Kanunu md.174)

Tehlikeli madde, kimyasal yapıları nedeniyle serbest kaldıkları ya da hatalı kullanım sonucu eşya, çevre ya da organizmalara zararlı katı, sıvı ve gaz nesnelerdir. Işınetkin, yanan, patlayan, aşındıran, yakan ve boğan nesneler de tehlikeli madde sınıflandırmasına girmektedir.[179]

11.12.2013 günlü 28848 sayılı Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik'teki 5'inci maddede; zararlı maddeler ve karışımların, zararlılık sınıflarının belirlenmesi ve sınıflandırılmasında göz önünde bulundurulması gereken ilkeler düzenlenmiştir.

26.08.2008 günlü 27092 sayılı Tehlikeli Maddelerin ve Müstahzarların Sınıflandırılması, Ambalajlanması ve Etiketlenmesi Hakkında Yönetmelik'teki 5'inci maddede ise insan ve çevre sağlığı açısından tehlikeli görülen maddeler ve müstahzarlar, tek tek sayılmıştır.[180]

Tehlikeli maddelerin izinsiz bulundurulması ya da el değiştirmesi suçu, 5237 sayılı Kanun'un 174'üncü maddesinde düzenlenme altına alınmış olup yetkili makamlardan gerekli izinler alınmak yoluyla, bu maddenin 1'inci fıkrasındaki eylemlerin icrası, hukuka uygunluk nedeni sayılmıştır. Failin, yetkili makam izni olmaksızın ilişkin düzenlemedeki maddeleri, ithal ya da ihracı veya bu nitelikteki eşyayı gümrük idaresine bildirmemesi ya da gümrük kapıları dışında başka bir yerden sokması veya bunlara teşebbüs etmesi durumunda sorumluluğu, 5237 sayılı Yasa'daki 174'üncü maddeye göre belirlenecektir.[181]

C. Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticaret Suçu (Türk Ceza Kanunu md.188)

30.03.1961 tarihli Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesi'ndeki 1 ve 2'nci ek çizelgelerde, narkotik maddelerin neler olduğu düzenlenmiş; ancak bunlara ilişkin açık bir tanımlama yapılmamıştır. Ulusal hukukumuzda da uyuşturucu ve uyarıcı maddelerin tanımı konusunda açık bir düzenleme yoktur. Bunun yerine, uyuşturucu ve uyarıcı maddeler, 12.06.1933 günlü 2313 sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun, 03.06.1986 günlü 3298 sayılı Uyuşturucu Maddelerle İlgili Kanun ve mülga 765 sayılı TCK kapsamında sayma yöntemi ile belirlenmiştir. Kanun koyucu böylece, narkotik maddeler ile

[179] https://tr.wikipedia.org/wiki/Tehlikeli_madde (Erişim Tarihi: 9 Kasım 2022).
[180] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/12/20081226M1-4.htm (Erişim Tarihi: 2 Ekim 2023).
[181] Aydın, *a.g.t.*, s.91.

özdeş etki gösteren ilaç ve sentetiklerin de yasadışı kullanımını önlemek istemiş; kişilerde uyuşturucu veyahut uyarıcı etkili, bağımlılığı ortaya çıkaran tüm maddelerin, suça konu olabileceğini kabul etmiştir.[182]

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu, TCK'nın 188'inci maddesinde düzenlenmiş olup 1'inci fıkrasında; ruhsata bağlı olarak uyuşturucu ya da uyarıcı madde üretim, ithal ve ihraç eylemleriyle, 7'nci fıkrasında; resmi makamların iznine bağlı uyuşturucu veya uyarıcı etki doğurmamasına karşın uyuşturucu ya da uyarıcı madde üretiminde yararlanılan maddeyi, resmi makamların izniyle üretme, satma, satın alma, yollama, nakletme, depolama ya da ithal ve ihraç eylemleri, hukuka uygunluk nedeni sayılmıştır.

28.06.2014 günlü 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la, 5237 sayılı Yasa'nın 188'inci maddesindeki cezalar ağırlaştırılmış ve buna ilişkin gerekçede; uyuşturucunun, aile ve iş yaşamında, çocuklar ile bağımlının fizik ve ruh sağlığında, tanımı ve giderilmesi olanaksız zararlara yol açtığı, 18.10.1982 tarihli Anayasa'nın 41'inci maddesinde; çocukların şiddetten korunması, 58'inci maddesinde ise gençlerin suçluluk ve bunlarla eş zararlı davranışlardan uzak tutulması için gereken önlemleri oluşturma konusunda Devlet'e görev verildiği, uyuşturucu ya da uyarıcı madde üretimi, alım satımı ve kullanımı suçlarıyla daha etkin savaşım için TCK'nın 188, 190, 191'inci maddesindeki değişiklikle, bu suçlar için belirlenmiş cezaların, bir miktar artırılması sonucu madde kullananlara tatbik olunan iyileştirme ve denetimli serbestlik tedbirlerinin, daha tesirli duruma getirildiği belirtilmiştir.[183]

D. 5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu

6455 sayılı Yasa'yla, 5015 sayılı Kanun'da düzenlenen kaçakçılık eylem ve yaptırımları, 5607 sayılı KMK'ya aktarılmış; petrol ürünleri ithal ve ihracına ilişkin hukuka aykırılıklar açısından uygulanacak idari yaptırımlar ise 5015 sayılı Kanun'da bırakılmıştır.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; kaçak konusu eşyayı, gümrükten ya da huduttan ülkeye getirmek isterken veya bunun hemen akabinde ya da kesintisiz sürdüğü sırada yakalanması halinde; eylemin, 5607 sayılı Kanun kapsamına gireceği, 4458 sayılı Yasa'daki 33'üncü ve Gümrük Yönetmeliği'ndeki 72'nci madde uyarınca; gümrük işlemlerinin gerçekleştirildiği gümrük kapıları yerine, atlarla İran'dan getirilen suça konu

[182] Aksüt, E. (2019). *Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti Suçlar*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.6.
[183] https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem24/yil01/ss592.pdf (Erişim Tarihi: 22 Ağustos 2023).

gazyağının, sınırdan yurda sokulması sonrası, yapılan izleme sonucu yakalandığı anlaşılmakla, suça sürüklenen çocuk eyleminin, 5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesindeki 1'inci fıkra kapsamında olduğuna bakılmaksızın, 5015 sayılı Yasa'ya muhalefetten hüküm oluşturulması, hukuka aykırı bulunmuştur.[184]

Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi, 6455 sayılı Yasa ile 5607 sayılı KMK'ya getirilen geçici 8'inci maddede; 6455 sayılı Kanun'un yayım gününden önce işlenen, 5015 sayılı Kanun'a aykırı suçlar ve kabahatler açısından lehteki düzenlemelerin tatbikinin, 5252 sayılı Kanun'daki 9'uncu madde gereğince yapılacağı düzenlenmiştir.

E. 4733 Sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanun

6455 sayılı Yasa'yla, 4733 sayılı Kanun'da düzenlenen kaçakçılık eylem ve yaptırımları, 5607 sayılı KMK'ya aktarılmış; tütün, tütün mamulleri ve alkollü ürünlerin, ülkede üretimi, ithali ve ihracına ilişkin hukuka aykırılıklar açısından idari yaptırımlar ise 4733 sayılı Kanun'da bırakılmıştır.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; kaçak konusu eşyayı, gümrükten ya da huduttan ülkeye getirmek isterken veya bunun hemen akabinde ya da kesintisiz sürdüğü sırada yakalanması halinde; eylemin, 5607 sayılı Kanun kapsamına gireceği, taşıtında sigara ve çay bulunan sanığın savunmasında, suç konusu eşyayı satmak için yurt dışından getirdiğini bildirdiği, anlaşılmakla; sanığın olay gününe ilişkin giriş çıkış kaydı olup olmadığının gümrükten sorulması, kayıt bulunması durumunda sanığa yüklenen eylemin tümüyle, 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1'inci fıkra kapsamına gireceği ve bu madde uyarınca cezalandırılması gerektiğine bakılmaksızın; sanığın, anılan Yasa'ya aykırı eyleminden beraatine, 4733 sayılı Yasa'ya aykırı eyleminden ise mahkumiyetine karar verilmesi, hukuka aykırı bulunmuştur.[185]

Ancak daha önce de belirttiğimiz gibi, 6455 sayılı Yasa ile 5607 sayılı KMK'ya getirilen geçici 8'inci maddede; 6455 sayılı Kanun'un yayım gününden önce işlenen, 4733 sayılı Kanun'a aykırı suçlar ve kabahatler açısından lehteki düzenlemelerin tatbikinin, 5252 sayılı Kanun'daki 9'uncu madde gereğince yapılacağı düzenlemiştir.

---

[184] Yargıtay 7. CD E:2015/27495, K:2016/7849 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2023).
[185] Yargıtay 7. CD E:2014/6916, K:2016/335 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ağustos 2023).

F. 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu

Anılan Kanun'daki 3'üncü maddede; kültür ve doğa varlıkları tanımlanmıştır. Bu bağlamda tarih öncesi ve tarihsel evrelere dair bilim, kültür, din ve güzel sanatlara ilişkin ya da tarih öncesi veya tarihsel evrelerde sosyal yaşam konusu olmuş, bilimsel ve kültürel yönden orijinal kıymete sahip yeryüzü, toprak ya da su altındaki, tüm menkul ve gayrimenkul varlıklar, kültür; jeolojik evrelerle, tarih öncesi ve tarihi dönemlere dair nadiren bulunabiliyor olmaları veya nitelikleri ve güzellikleri bakımından korunması lazım gelen, yeryüzü, toprak ya da su altındaki kıymetler ise doğa varlıkları şeklinde ifade edilmiştir.[186]

Sözü edilen varlıkların, oldukları mahalde daha iyi korunabileceği düşüncesi ile bu varlıkların yurtdışına çıkartılması, ülkemizde olduğu gibi birçok ülkenin yasal mevzuatında da yasaklanmıştır. Ulusal hukukumuzda ilgili kural hakkındaki kanun hükmü, 2863 sayılı Yasa'daki 32'nci maddede yer almakta olup ulusal çıkarlarımızın korunması için eşyanın yurtdışına çıkarılması ile Türkiye'deki kordiplomatik mensupların, yanlarında getirdiği yabancı eşyayı beraberinde götürmeleri, hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmiştir.

2863 sayılı Yasa'nın 33'üncü maddesi gereği yurtdışından ülkemize kültür varlığı getirmek konusunda serbesti sağlanmış; ancak 5728 sayılı Yasa'yla, 2863 sayılı Kanun'daki 68'inci maddede gerçekleştirilen değişiklik sonucu, anılan Kanun'un 32'nci maddesine uyulmaması durumunda kişinin, 5 seneden 12 seneye dek hapis ve 5000 güne dek adli para cezasıyla cezalandırılacağı düzenleme altına alınmıştır.

[186] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kultur-ve-tabiat-varliklarini-koruma-kanunu-2863 (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

İKİNCİ BÖLÜM
İTHALAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI

I. Genel Olarak

Ülkelerin ekonomik eylemlerinin temel amacı, öncelikli olarak yurtta kullanılan mal ve hizmetlerin kalitesini geliştirmek yoluyla, ülkenin refah düzeyini yükseltmektir.[187] Ülkede uygulanan ticaret politikaları sonucu alınan verim ile ekonomik kalkınmanın, doğru orantılı olduğu da tartışmasız bir gerçektir.

Ülke sınırları içinde, bölge ve bölümler arasındaki iç pazara yönelik ticarete; iç ticaret, iki ya da daha çok ülke arasındaki ticarete ise dış ticaret adı verilir.[188] Üretim düzeyleri değişik olan ülkeler, malların fiyat ve niteliğindeki farklılığı giderebilmek,[189] ekonomik denge ve tam istihdamı sağlayabilmek ile uluslararası rekabetten korunabilmek amacıyla dış ticaret yapmaktadır.[190]

Dış ticaret kavramı, dış alım ve dış satımdan meydana gelmekte olup dış ticaret işlemleri; ithal ve ihraç işlemleriyle, bunlara ilişkin parasal karşılıklar anlamına gelir.[191] İthalat ve ihracat yapan kişi ve kuruluşların yanı sıra, aracı banka ve taşıma şirketleriyle, sigorta ve meslek kuruluşları da dış ticaret işlemlerinin sürekliliğini sağlamak amacıyla iş birliğinde bulunurlar.[192]

İthalat (dış alım); başka ülkelerde üretilen malların, ülkede bulunan kişi ve kuruluşlarca yürürlükteki kanun hükümlerine uygun biçimde satın alınması ve bunlara ilişkin bedellerin yurtdışına aktarılmasıdır. Ekonomik ve teknolojik yetersizlik gibi nedenlerden ötürü üretim ve yatırım eksikliği yaşayan ülkeler, gelişebilmek için dış alım yapmak zorundadır.[193] Diğer taraftan ülkeler, dış ticaret politikalarında ithalatın en aza indirilmesiyle, ihracatın artırılmasını ve ekonomide dış ticaret açığının oluşmasını önlemeyi de hedeflemektedir.[194] Çünkü dış satım ülkeye döviz girdisi sağlarken, dış alım nedeniyle ülkeden döviz çıkışı söz konusudur.[195] Dış ticaret açığı oluşmasına yol açan diğer ekonomik

---

[187] Yurdakul, E.M. (2014). Türkiye'de İthalatın Gelişimi Ve İthalatın Yapay Sinir Ağları Yöntemi İle Tahmin Edilebilirliğine Yönelik Analiz. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.1.
[188] Bahçeci, S. (2018). Dış Ticaretin Kolaylaştırılmasında Türkiye'nin Görünümü, İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi, Cilt:2, Sayı:3, 75-88, s.76.
[189] Yurdakul, *a.g.t.*, s.1.
[190] Türkdönmez, S. (2003). Gümrük Birliği'nin Türkiye'nin Dış Ticareti Üzerine Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.6-7.
[191] https://tr.wikipedia.org/ (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2022).
[192] Tüyen, Z. (2015). Türkiye'de Dış Ticaret Politikaları Ve Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.1.
[193] Yurdakul, *a.g.t.*, s.14.
[194] Bahçeci, *a.g.m.*, s.76-77.
[195] https://hitglobal.com.tr/ (Erişim Tarihi: 30 Ekim 2023).

etkenler ise katma değeri düşük malın dış satımı, döviz kurlarındaki değişimler ile dış satımın, dış alıma bağımlı olması şeklinde sayılabilir.[196]

Günümüzde, hızla gelişen teknolojiye bağlı olarak, dış alım ve dış satım faaliyetlerindeki etkileşim, kişileri kolay yoldan kazanç sağlayarak, dış pazarlardan daha çok kâr elde edebilme konusunda istekli duruma getirmiştir.[197] Bu bağlamda sınır ihlali yoluyla gümrüklere bildirimde bulunmaksızın ülkeye eşya sokulması, yasak ürünlere ilişkin dış alım faaliyetlerinin icrası ya da aldatıcı işlemlerle eşyanın ithali gibi kaçakçılık eylemleri ortaya çıkmıştır.[198]

Ülkemiz, serbest piyasa ekonomisini benimseyen tutumu, uluslararası pazarlara açılma çabası ve bulunduğu jeopolitik konumu sayesinde, Avrupa ile dünyanın diğer pazarlarında mühim bir konuma sahiptir. Bu hususla ilişkili olarak ekonomik, sosyal ve kültürel birçok avantajı bulunan ülkemiz, birden fazla ülkenin sınır komşusu olması nedeniyle de aynı açılardan tehdit altındadır.

Cumhuriyetin ilanından günümüze değin kanun koyucular, ülkemize karşı işlenen kaçakçılık eylemlerinin cezalandırılması ve caydırıcılığın sağlanabilmesi adına, kaçakçılıkla mücadele mevzuatlarımızı düzenleme altına almaktadır. Böylece, yurda giren ya da yurttan çıkan eşyaya ilişkin gümrük işlemlerinin, yasal mevzuata uygun biçimde gerçekleştirilmesiyle, kayıt dışı ekonominin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Günümüzde, kaçakçılık eylemlerine ilişkin temel mevzuatımız; 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu olup bunun yanı sıra TCK, CMK ve 4458 sayılı GK, uluslararası sözleşmeler, BK Kararları, yönetmelikler ve tebliğler ile genelgeler ve Türk gümrük tarife cetvelinden yararlanılmaktadır.[199]

Çalışmamızın bu bölümünde inceleyeceğimiz ithalat kaçakçılığı suçları, 5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki ilk yedi fıkrada tasnif edilmiştir.

---

[196] Ketboğa, M. (2019). Türkiye'de Dış Ticaret Açığı Sorununun Nedenleri ve Katma Değeri Düşük Ürün İhracatının Dış Ticaret Açığı İçindeki Yeri Ve Çözüm Önerileri, Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, Cilt: 9, Sayı:2, 209-224, s.215-221.

[197] Turğut, M. (2022). 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Türler, Gümrük ve Ticaret Dergisi, Cilt:9, Sayı:30, 22-34, s.23.

[198] https://www.egm.gov.tr/kom/kacakcilikla-mucadele (Erişim Tarihi: 22 Ocak 2024).

[199] Ergin, *a.g.t.*, s.23.

II. İthalat Kaçakçılığı Suçlarında Hukuki Konu, Maddi Konu, Fail ve Mağdur

A. Hukuki Konu

Suçun hukuki konusu, suçu kararlaştıran normca korunmak istenen ve bu norma uymayan kamusal, toplumsal ya da bireysel nitelikli varlık veya çıkarlardır.[200]

Öğretide; ithalat kaçakçılığı suçlarının işlenmesi sonucu ihlal edilen hukuki konunun, suçtan suça göre değiştiği görülmüştür.

Bizim katıldığımız Yargıtay 19. CD kararında ise kaçakçılık suçlarının işlenmesi sonucunda; genel olarak devletin egemenlik hakkının, vergilendirme yetkisinin ve mali yararlarının ihlal edileceği ifade edilmiştir. Ancak anılan karara göre, bu suçların işlenmesiyle amme hizmetlerinin icrası da olumsuz etkileneceğinden, buna bağlı olarak toplum ekonomisi de dolaylı olarak ihlal edilecektir.[201]

B. Maddi Konu

Suçun maddi konusu, kanun hükmündeki suç oluşturan fiilin üzerinde işlendiği kişi ya da şeydir.[202]

Eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın Türkiye'ye ithal etme suçunun (md.3/1) maddi konusu; ithal edilmek istenen ve ithali yasak olmayan her türlü eşya olabildiği gibi anılan fıkra hükmünde; eşyanın gümrük vergisinden bağışık tutulmasına ilişkin herhangi bir ayrımdan da söz edilmemiştir.[203]

İthal ya da ihraç vergilerinden bağışık eşya konusundaki usulsüzlüklere ilişkin cezaların düzenleme altına alındığı, 4458 sayılı GK'nın 239'uncu maddesindeki 1'inci fıkrada; dış alım ya da dış satım vergilerinden bağışık eşyayı, gümrük kapısı dışındaki öteki yerlerden izin almaksızın veya anılan türdeki malı gümrük işlemleri uygulanmaksızın ülkeye sokan veya ülkeden götürenler ile bu fiillere teşebbüs edenlere; dış alıma konu eşyada CIF kıymetinin, dış satıma konu eşyadaysa FOB kıymetinin 0,1 oranında idari para cezası

---

[200] Toroslu, N. ve Toroslu, H. (2015). Ceza Hukuku Genel Kısım. (21.Baskı). Ankara: Savaş Yayınevi, s.102-103.

[201] Yargıtay 19.CD anılan kararında; Devletin, sahip olduğu egemenlik hakkı kapsamında her çeşit eşyanın, kendi ülkesine ulaşma ve ülkesinden ayrılmasını denetleme ve kodifiye etme hakkının olduğunu, kaçakçılık eylemlerinin icrasıyla devletin egemenlik hakkının, vergilendirme yetkisinin ve mali yararlarının kaçınılmaz biçimde ihlal edileceğini; verginin, amme hizmetlerini karşılamak amacıyla devlet tarafından toplumu oluşturan kimselerden alınması gereken mecburi ve iktisadi bir değer anlamına geldiği karşısında, kaçakçılık fiillerinin vergi kaybına neden olması sonucu, amme hizmetlerinin finansmanında büyük zorluklar yaşanabileceğini, ifade etmiştir. Yargıtay 19. CD E:2019/6034 K:2019/13067 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).

[202] Toroslu, N. ve Toroslu, H., s.103.

[203] Şahin, D. (2011). 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunundaki İthalat Kaçakçılığı Suçları Ve Kabahatleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s. 19.

verileceği, düzenleme altına alınmıştır. Netice itibariyle, gümrük vergisinden bağışık eşyanın gümrük işlemleri uygulanmaksızın, ülkeye sokulması ya da ülkeden çıkarılması ile bu fiillere teşebbüs edilmesi durumunda, 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1'inci fıkra değil, Gümrük Kanunu'nun 239'uncu maddesindeki 1'inci fıkra uygulanacaktır.

Gümrük vergisinden bağışık zati eşyanın,[204] hukuka uygun yollarla yurda sokulması halinde ise anılan suç işlenmiş olmayacaktır; ancak bu nitelikteki eşya miktarına ilişkin bir sınırlandırmanın da söz konusu olduğu unutulmamalıdır.[205]

Eşyayı, aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ithal etme suçunun (md.3/2) maddi konusu; gümrük vergileri kısmen ya da tamamen ödenmemiş, ithal edilmeye uygun her türlü eşyadır.

Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakma suçunun (md.3/3) maddi konusu; mutlaka anılan rejim beyannamesinde gösterilmek suretiyle, bu rejim kapsamında nakledilen ve niteliği bakımından serbest dolaşımda olmayan eşyadır.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; transit rejimine tabi eşya dışında, ayrıca bildirilmesi gerekli eşyanın, gizlice yurda getirilmesi durumunda, 5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesindeki 3'üncü fıkranın, tatbik olmayacağına karar vermiştir. Bu bağlamda TIR karnesinde bildirilen miktara göre belirlenen fazlalığın, taşıt ya da konteynerin mühürlü bölümünde bulunsa bile gizli, saklı veya hususi yapım zula denilen bir kısımda ele geçirilmesi ve 5607 sayılı Kanun uyarınca kovuşturma yapılması gerektiği karşısında; somut olaya ilişkin savunmalar ve dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; sanıkların, transit rejimi dışındaki eşyayı, bildirimsiz ve gümrük işlemi uygulanmaksızın yurda sokmaya teşebbüs ettikleri anlaşıldığından; 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1'inci fıkra uyarınca cezalandırılması gerektiği nedeniyle, oluşturulan beraat kararı bozulmuş; transit rejimi uygulanan eşya dışında, ayrıca beyan edilmesi gerekli eşyanın, beyan edilmeksizin saklanarak ülkeye getirilmesi durumunda, 5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesindeki 3'üncü fıkranın uygulanmayacağına hükmedilmiştir.[206]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; sanık sürücülüğünde gümrüğe gelen ve transit rejimi hükümleri kapsamında nakliye yapan vasıtanın akaryakıt deposunda, 1150 lt

[204] Detaylı bilgi için bkz. https://ticaret.gov.tr/data/5d483ce013b8762b40ceaecf/353684c6ee5ccc87e24fc1b449add312.pdf (Erişim Tarihi: 26 Mart 2024).
[205] Yavuz, H. A./Ulgar, B. O. (2023). Uygulamada Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda Düzenlenen Kaçakçılık Suçları. (1.Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi, s.35.
[206] Yargıtay 7. CD E:2015/27524, K:2019/39925 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

yakıt belirlendiği; bunun ardından, vasıtanın yurttan çıkmak için geldiği Türkgözü gümrük kapısında, daha önce mühürlenmiş olan yakıt deposunun incelendiği ve 350 lt akaryakıt olduğunun anlaşılması nedeniyle; sanığın İran'dan aldığı transit rejimi dışında kalan akaryakıtı, yurt içinde bıraktığı eylemine uyan, 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 11'inci fıkra gereğince mahkumiyeti yerine, anılan Kanun'un uygulanma yeri bulunmayan 3'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası gereğince cezalandırılmasına karar verilmesinin, bozmayı gerektirdiği hükmü verilmiştir.[207]

Belirli amaç için kullanılmak ya da işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat veya dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, hile ile yurtdışına çıkarmış gibi yapma suçunun (md.3/4) maddi konusu; belirli amaçla kullanmak veyahut işlemek için geçici ithalat ya da dahilde işleme rejimine göre Türkiye'ye getirilmiş olan eşyadır.

5607 sayılı Kanun'un 1 ila 4'üncü fıkrasında tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticari amaçla satın alma, satışa arz etme, satma, taşıma ya da saklama suçunun (md.3/5) maddi konusu; belirtilen fıkralardaki kaçakçılık konusu eşyadır. Anılan fıkra hükümleri dışında, 5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesindeki diğer fıkralarda tarif edilen kaçakçılık fiilleri konusu eşya, bu suçun maddi konusu olamaz.

Kaçak eşya konusunun, petrol ve petrol ürünleri olması durumunda ise anılan fıkra hükmü yerine, 25.01.2007 günlü 5576 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un; kaçak petrolü satıma çıkaran, satışını yapan, bulunduran, söz konusu niteliğinin bilincinde olarak ticaret için satın alan, nakleden ya da muhafaza eden kişinin, 2 yıldan 5 yıla dek hapis ve 20.000 güne dek adlî para cezasıyla cezalandırılacağı; kaçak petrol ile kaçakçılık fiilinde kullanılan vasıtalarla, malzemelere el konulacağı, içerikli ek 5'inci maddesi uygulanacaktır.

Özel kanunları gereğince vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis etme, satma, devretme veya eşyanın bu özelliğini bilerek satın alma, kabul etme suçunun (md.3/6) maddi konusu; serbest dolaşıma giriş beyannamesi verilmesi yoluyla yurda sokulan, başka deyişle; kesin ithali yapılan, ancak özel kanunlarla vergilerine kısmen ya da tamamen muafiyet getirilen eşyadır. Bu bağlamda herhangi bir koşul öngörülmeksizin vergi muafiyeti uygulanan eşya, bu suçun maddi konusu olamaz.[208]

---

[207] Yargıtay 7. CD E:2015/23046, K:2020/12969 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[208] Şahin, *a.g.t.*, s.80.

İthalde gümrük vergileri muafiyetine ilişkin özel kanunlardaki düzenlemeler dışında, konuya ilişkin yönetmelik ya da tebliğ gibi idari işlemlere aykırı davranan kişi, sözü edilen fıkra hükmü kapsamında sorumlu tutulamayacaktır.[209]

4458 sayılı GK'nın 167 ve Gümrük Yönetmeliği'nin 438'inci maddesi vd. ile 13.01.2000 tarihli 2000/53 numaralı BK kararına ekli kararda; kişi, kurum ve kuruluşlarca eşyanın ithaline ilişkin gümrük vergilerinden bağışıklık ve istisnalar ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir.[210]

Kanun gereği ithali yasak olan eşyayı ithal etme, eşyanın bu özelliğini bilerek yasak eşyayı satın alma, satışa arz etme, satma, taşıma veya saklama suçunun (md.3/7) maddi konusu; ithali kanun uyarınca yasaklanmış eşyadır.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; suç vasfının belirlenebilmesi için davaya konu tıbbi eşyanın, dış alımının yasaklanmış ya da izne bağlı olup olmadığının araştırılması gerektiğine hükmetmiştir.[211]

AY'deki 90'ıncı maddede; yöntemi gereğince yürürlüğe konulmuş uluslararası antlaşmalar, yasa hükmünde olduğundan eşyanın ithali, bunlarla da yasaklanabilmektedir.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; Basel Sözleşmesi'nin eki listelerdeki değerler ile TÜBİTAK raporu sonucunda; sanıklarca yurda getirilen atıkların, 2620.11.00.00.00 G.T.İ.P.'li ithali yasak diğer atıklardan olmasına karşın; giriş beyannamesinde G.T.İ.P.'in 2620.19.00.00.00 olarak beyan edildiğinin anlaşıldığı; AY'nin 90'ıncı maddesindeki son fıkra gereğince; yöntemine göre yürürlükteki uluslararası antlaşmaların, kanun hükmünde olması nedeniyle sanıkların eyleminin, ithali kanunla yasaklanmış eşyanın yurda girmesini sağlamak olduğundan; beraat karar verilmesi, yasaya aykırı bulunarak bu kararın, bozulmasına hükmetmiştir.[212]

Yasak eşyaya ilişkin özel bir düzenlemenin varlığı durumundaysa, 5607 sayılı KMK yerine, özel kanun uygulanacaktır. Örneğin; 6136 sayılı Kanun kapsamı silahların, yurda ithal edilmesi durumunda bu Kanun'a göre işlem yürütülecektir.

---

[209] Şahin, *a.g.t.*, s.76.

[210] Burada, vergi bağışıklığı ile vergi istisnasının birbirinden ayrı kavramlar olduğunu da belirtmekte yarar görmekteyiz. Vergi bağışıklığı, vergi kanunları uyarınca vergilendirilmesi öngörülen kişi veya kişi topluluklarının, yine anılan ya da diğer yasalarla vergi dışı tutulması anlamına gelirken; vergiden istisna, kanunlar uyarınca vergilendirilmesi öngörülen vergi mevzularının, yine anılan ya da diğer yasalarla, bir bölümüyle veya tümüyle vergi dışı tutulmasıdır. https://vergidosyasi.com/2017/11/17/vergi-muafiyeti-vergi-istisnasi-kavramlari/ (Erişim Tarihi: 6 Eylül 2023).

[211] Yargıtay 7. CD E:2016/6910, K:2018/8988 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 10 Mart 2024).

[212] Yargıtay 7. CD E:2014/32227, K:2017/5749 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

13.10.1983 günlü 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 51'inci maddesindeki 5'inci fıkrada; hız limitinin geçilip geçilmediğini belirleyebilen veya sürücüyü uyaran her türlü eşyanın, yurda sokulması yasaklanmış; anılan maddenin 6'ncı fıkrasında ise belirtilen nitelikteki eşyanın, dış alım ya da dış satımını yapanların, bu eylemleri başka bir suç oluştursa dahi bu fıkra hükmü uyarınca da cezalandırılacakları ifade edilmiştir.

C. Fail

Devletin ülkede yaşayanlara yüklediği bir emre uymayarak hukuka aykırı fiil işleyen kimse, suçun faildir. Ne var ki, insan tarafından işlenmeyen ve faili olmayan bir suç düşünülemez. Kanunda düzenleme altına alınan suçların büyük çoğunluğu, herkesçe işlenebilirken; kimi suçlar, ancak belirli kişilerce işlenebilir. Bu tarz suçlara, özgü ya da mahsus suç denir. Özgü suçun varlığından bahsedilmek için failin, belli bir hukuki veya eylemsel bir durum içinde bulunması koşuldur.[213]

5607 sayılı Yasa'daki ithalat kaçakçılığı suçları, özgü suç değildir. Bu bağlamda suç failleri ihlal edilen suç tipine göre aşağıdaki kişilerden olabilir:

- Eşyayı gümrük işlemleri uygulanmaksızın veya gümrük kapıları haricinde ülkeye sokan (md.3/1),
- Aldatan işlem ve eylemlerle eşyanın, gümrük vergilerinin bir bölümünü ya da tümünü ödemeyerek yurda girmesini sağlayan (md.3/2),
- Transit rejimi kapsamında nakledilen ve serbest dolaşım dışı eşyayı, rejime aykırı biçimde gümrük bölgesine koyan[214] (md.3/3),
- Belirli amaçla kullanmak veyahut işlemek için geçici ithalat ya da dahilde işleme rejimine tabi tutularak Türkiye'ye giren eşyayı, aldatmayla ihraç etmiş gibi muamele gerçekleştiren[215] (md.3/4),
- Anılan Kanun'daki 3'üncü maddenin 1 ila 4'üncü fıkrası gereğince tanımlanan fiillerin işlenmesine, katılmaksızın bunlar konusu eşyayı, bu niteliğini bilerek ve alım satım amacıyla satın alan, satışa sunan, satan, nakleden veya muhafaza eden[216] (md.3/5),

---

[213] Toroslu N., Toroslu H., *a.g.e.*, s.100-101.

[214] Örneğin; 4458 sayılı GK'nın 86'ncı maddesinde, asıl hak sahibi ile taşıyıcı ya da alıcının, 88'inci maddesinde ise ilgili memurun da fail olabileceği düzenlenmiştir. https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/gumruk-kanunu-4458 (Erişim Tarihi: 13 Mart 2024).

[215] Örneğin; yurda getirilmesine herhangi bir katkı sağlamamasına karşın, eşyayı yurt dışına çıkartılmış gibi gösteren de suçun faili olabilir. Orhan, *a.g.t.*, s.120.

[216] Bu bağlamda failin, bu Kanun'un 3'üncü maddesinin 1 ila 4'üncü fıkrasındaki kaçakçılık suçları faillerinden biri olduğu, kabul edilemez; çünkü fıkra metninde, iştirak etmeksizin, deyişi bulunmaktadır.

- Özel kanunları uyarınca gümrük vergilerinden bir bölümüyle ya da tümüyle bağışık dış alım konusu eşyayı, dış alım amacına aykırı diğer bir kullanmaya tahsis eden, satan ya da devreden, söz konusu niteliğinin bilincinde olarak satın alan veya kabul eden (md.3/6),
- İthali kanun uyarınca yasaklanmış eşyayı ülkeye sokan ya da niteliğinin bilincinde olarak satın alan, satışa sunan, satan, nakleden veya muhafaza eden[217] (md.3/7) herkes olabilir.

5607 sayılı Kanun'daki 6'ncı maddenin 4'üncü fıkrası gereğince; ticari nitelikteki eşyanın, beyana aykırı biçimde yolcuların üzerinden, eşyası arasından ya da taşıma araçlarından çıkması durumunda, anılan Kanun'un 3'üncü maddesi hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Bu bağlamda ithalat kaçakçılığı suçlarının faili, yolcu da olabilmektedir.

5607 sayılı Kanun'daki 7'nci maddenin 1'inci fıkrası gereğince; hukuken geçerli bir nedeni olmamasına karşın, izinsiz surette gümrük bölgesine girip kıyıya veya öteki bir gemiye yaklaşan gemi kaptanının, gemide yasak eşya veya yük ya da nakliye belgesinde bulunmayan eşya olması durumunda, bu Kanun'un kaçakçılık suçu hükümleri uyarınca cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Bu bağlamda ithalat kaçakçılığı suçlarının faili, gemi kaptanı da olabilmektedir.

5607 sayılı Kanun'da düzenleme altına alınan ithalat kaçakçılığı suçları, bir tüzel kişilik adına da işlenebilir. Dolayısıyla fail, olaydaki konumuna göre tüzel kişilik yöneticisi veya temsilcisi[218] ya da denetçisi olabilir. Bu kişiler dışında, tüzel kişiliği temsil yetkisi taşımayan, ancak tüzel kişilik yapısında görevli bir başka kişi bu suçu işlemişse bu kişi, suçun faili olacak ve tüzel kişilik açısından güvenlik tedbirlerine de hükmedilmesi gerekecektir.[219]

Belirtmek isteriz ki, 5237 sayılı Kanun'un 8'inci maddesindeki 1'inci fıkranın; genel hüküm olması nedeniyle, 5607 sayılı Kanun'daki kaçakçılık suçları açısından da geçerli olacağı kanısındayız. Dolayısıyla failin bu suçları, açık deniz ve üzerindeki gök yüzü parçasında, Türk deniz ve hava vasıtalarında ya da bu vasıtalar kullanılmak yoluyla veya Türk deniz ve hava savaş vasıtalarında ya da bunların kullanılması yoluyla veya Türkiye'nin

[217] Bireysel gereksinim nedeniyle dışa alımı kanunlarca yasaklanmış bir malı, söz konusu niteliğinin bilincinde olarak bulundurmak, kullanmak ya da tüketmek amacıyla alan kişi de bu suçtan sorumlu olacaktır. Şahin, *a.g.t.*, s.85.
[218] Çilesiz, S. (2018). *6455, 6545, 6770 ve 7061 Sayılı Kanunlarla Değişik 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklaması*. (5. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi, s.133.
[219] Şahin, *a.g.t.*, s.55.

kıt'a sahanlığı içinde ya da münhasır ekonomik bölgesinde bulunan yerleşik platformlarda ya da bunlara karşı işlemesi halinde, suçun Türkiye'de işlenmiş addedileceği kabul edilecektir.

D. Mağdur

Mağdur, ceza hükmü aracılığıyla korunan ve bu normda, suç olduğu belirtilen eylem ile ihlal edilen varlık ya da çıkar sahibidir. [220]

Öğretide, devletin mi yoksa kişilerin mi suç mağduru olduğuna ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır. Bir grup, her suçun asli ve zorunlu mağdurunun, yalnızca devlet olduğunu savunurken; diğerleri, devletin yanında kişilerin de mağdur olabileceğini belirtmektedir. Çünkü her iki görüşün de ortaya çıkmasındaki temel neden, suç işlenmesi nedeniyle bozulan toplum düzeninin, geri getirilmesi görevinin devlete yükletilmesidir. Diğer yandan, barış ve hukuka dayanan bir toplumda, her bireyin yaşam hakkına sahip olduğunu savunanlar ise devletin değil, toplumu meydana getiren bireylerin tümünün, geniş anlamda mağdur olduğunu ileri sürmektedir.[221]

Bizce de ithalat kaçakçılığı suçlarının mağduru, ilkin devlettir. Çünkü suç oluşturan eylemlerin işlenmesiyle ihlal edilen hukuki değerin sahibi olan devlet, ülkenin mali yararlarını korumak için elinden gelen çabayı göstermektedir. Dolayısıyla devletin, yalnızca mağdur değil, suçtan zarar gören sıfatını taşıdığını da belirtmek gerekir.[222]

Suçtan zarar gören kavramı, yasal mevzuatımızda tanımlanmadığından, birbiriyle çelişen görünümlerde karşımıza çıkabilmektedir. Örneğin; adam öldürme suçunun mağduru maktul iken, bu kişinin ölmesinden ötürü hukuki yararı zarara uğrayan kimseler, suçtan zarar görendir. Bir görüşe göre mağdur, ceza ilişkisine taraf kimse; suçtan zarar gören ise sadece hukuki ilişkinin tarafı olandır. Diğer bir görüşe göre de mağdur, suç oluşturan eylem sonucunda doğrudan zarar gören kimse iken; suçtan zarar gören, suç oluşturan eylemin icrası sonucunda ihlal edilen hukuki değerin, dışındaki menfaat sahibi ya da dolaylı zarar gören kişidir.[223]

YCGK konuya ilişkin bir kararında; davaya katılmak için şu üç koşulun birlikte bulunması gerektiğine hükmetmiştir:[224]

---

[220] Toroslu N., Toroslu H., *a.g.e.*, s.107.
[221] Değirmenci, O. (2008). Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdur Hakları, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:77, 33-86, s.37-38.
[222] Soyaslan, D. (2020). Ceza Hukuku Genel Hükümler. (9. Bası). Ankara: Yetkin Yayınları, s.249.
[223] Değirmenci, a.g.m., s.42.
[224] YCGK E:2006/9-155 K:2006/158 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 23 Ocak 2024).

1. Suç oluşturan eylem sonucunda suçtan doğrudan (mağdur) ve dolaylı surette zarar görmek (ör. suçtan doğrudan zarar gören kişinin birinci dereceden kan hısımı) ve mali açıdan sorumlu olmak (ör. taksirli yaralama suçunu işleyen sanığın kullandığı vasıtanın sahibi),
2. Kovuşturma safhasında hüküm verilene kadar davaya katılma isteminin beyan edilmesi,
3. Davaya katılma hakkını, kaybetmemiş olmak.

YCGK, anılan kararının aksine yeni bir kararında ise dolaylı ya da muhtemel zararın olması durumunda, davaya katılma hakkının varlığından söz edilemeyeceğine hükmetmiştir.[225]

5607 sayılı Kanun'daki 18'inci maddenin 1'inci fıkrası gereğince; bu Kanun kapsamı suçların işlenmesinden ötürü açılan davalarda iddianamenin bir örneğinin mahkeme tarafından ilgili gümrük idaresine tebliğ edileceği; bu idarenin başvurusu üzerine, katılan olarak davaya ekleneceği belirtilmiştir.

Yargıtay 7. CD de anılan kanun maddesiyle uyumlu olacak şekilde verdiği bir kararında; davaya katılım hakkı olan gümrük idaresine duruşma gününün çağrı belgesi tebliğiyle, katılma olanağı tanınmaksızın, yargılamanın yoklukta sürdürülüp hüküm oluşturulması, suçtan doğrudan zararı bulunmayan ve katılım hakkı olmayan …'nın katılan kabul edilerek, bu kişi lehine dilekçe yazım ücretine hükmedilmesi, yasaya aykırı bulunarak; sanık ile şikayetçi gümrük idaresi vekilinin temyiz talepleri yerinde görüldüğünden hükmün, bozulmasına hükmetmiştir.[226]

Bunlara ilaveten, ithalat kaçakçılığı suçlarının bir diğer mağdurunun da toplumu oluşturan bireyler olabileceği kanaatindeyiz.

Yargıtay 19. CD konuya ilişkin bir kararında; kaçakçılık suçlarının icrası sonucunda, devlet tarafından yürütülen amme hizmetlerinden faydalanan bireylerin de mağdur olabileceğini ifade etmiştir.[227]

[225] YCGK E:2017/5-563, K: 2020/171 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 23 Ocak 2024).
[226] Yargıtay 7. CD E:2014/22057, K:2015/800 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[227] Yargıtay 19. CD E:2019/6034 K:2019/13067 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).

III. İthalat Kaçakçılığı Suçlarının Unsurları

A. Fiil

1. Genel Olarak

Bir suçun mevcudiyetinden söz edebilmek için pozitif veya negatif bir fiilin yürütülmesi, bunun dış çevrede bir değişikliğe yol açması ve söz konusu değişiklik ile fiil arasında illiyet bağının kurulabilmesi gerekir.[228] İnsan dışındaki canlı ya da cansız varlıklardan kaynaklı eylemler ise kişiye bağlanabildiği ölçüde ceza hukukunun konusu oluşturmaktadır.[229]

Zarar suçlarında, suç oluşturan eylemin işlenmesiyle suçun maddi konusu üzerinde gerçekten bir zarar oluşmaktadır.[230] Tehlike suçlarında ise suç oluşturan eylemin, yöneldiği suç konusu üzerinde zarara uğratma tehlikesinin oluşması yeterlidir;[231] ancak fiilin suç konusu üzerinde yaratmış olduğu zararın ortaya çıkma tehlikesi bakımından tehlike suçları; somut ve soyut tehlike suçları şeklinde sınıflandırılmaktadır. [232]

Tehlike varlığının varsayıma dayanmayacağı somut tehlike suçlarında, hâkim uyuşmazlığa konu olaya ilişkin koşulları değerlendirerek fiilin, zarar verme olasılığı bulunup bulunmadığını araştırmakla yükümlüdür. Suç oluşturan eylemle somut tehlike arasında illiyet bağının olması gerektiğinden somut tehlike suçlarının, neticeli suç olduğunu söylemek yerinde olacaktır.[233]

Soyut tehlike suçlarında ise yasal tanımda yer alan icrai ya da ihmali eylemin gerçekleşmesiyle suçun işlendiği varsayıldığından fiilin, ayrıca tehlike yaratıp yaratmadığı araştırılmamaktadır. Yani, suç oluşturan fiilin gerçekleşmesiyle tehlikenin, ortaya çıktığı kabul edilir.[234] Bu bağlamda 5607 sayılı KMK kapsamında düzenlenen ithalat ve ihracat kaçakçılığı suçlarının tümünün, soyut tehlike suçu olduğunu belirtmek isteriz.[235]

Netice, insan kaynaklı bir eylemin dış çevrede ortaya çıkardığı suç tanımına uygun her türlü değişikliktir.[236] Bu bağlamda neticesine göre suçlar, neticeli suçlar ve neticesiz suçlar olmak üzere iki ayrı biçimde sınıflandırılabilir. 5607 sayılı KMK kapsamında

---

[228] Centel, Zafer, Çakmut (2016). *Türk Ceza Hukukuna Giriş.* İstanbul: Beta Yayıncılık, s.232.
[229] Toroslu N., Toroslu H., *a.g.e.*, s. 124.
[230] Ersoy, U. (2020). Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 1 (41), 27-64, s.31.
[231]https://hsturan.com/ceza-hukuku-kavramlari (Erişim Tarihi: 5 Ekim 2023).
[232] Ersoy, *a.g.m.*, s.35.
[233] Ersoy, *a.g.m.*, s.35.
[234]https://hsturan.com/ceza-hukuku-kavramlari (Erişim Tarihi: 5 Ekim 2023).
[235] Ertem, C. (2022). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa Göre Gümrük Kaçakçılığı Suçları*. Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.15.
[236] Centel, Zafer, Çakmut, *a.g.e.*, s. 258.

düzenlenen ithalat ve ihracat kaçakçılığı suçlarının tümü, neticesiz suçlar sınıflandırılmasına giren sırf hareket suçudur. Bu suç türü, belirli hareketin icrası ya da kişinin ihmali sonucu işlenir ve bu suçun tamamlanması için neticenin varlığı aranmaz.[237]

2. Eşyayı Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmaksızın Türkiye'ye İthal Etme Suçu (md.3/1)

"*Eşyayı, gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye sokan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Eşyanın, gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması halinde, verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılır.*"[238]

Bu suçun fiil unsuru; eşyayı gümrük işlemleri uygulanmaksızın yurda sokmaktır. Yurda sokmak fiiliyle amaçlanan, eşyayı ülkenin kara ve karasuları ile hava sahasının içine almak ya da aldırmaktır. Eğer, eşya deniz üzerinden ülkeye sokuluyor ise ülkenin sınırı, karasularından başlayacaktır.[239]

YCGK konuya ilişkin bir kararında; sanık ...'in yurda giriş amacıyla gümrüklü alanda beklediği sırada, gümrük memurlarınca bildirimde bulunmaya çağrılmadan taşıtında gerçekleştirilen arama neticesinde suç konusu külçe altınların, yakalanmasıyla sanık ...'in altınlara ilişkin bildirimde bulunacağı savunması karşısında; fiilin, daha icra hareketlerine başlanılmaması dolayısıyla, icra evresine varamamış hazırlık hareketi vasfında olduğu, buraya kadar olan eylemlerin başka bir suç da oluşturmadığı anlaşılmakla; sanıklara yüklenen suça ilişkin kanuni şartların bulunmadığının, kabul edilmesi gerektiğine hükmetmiştir.[240]

Ülkeye sokma eylemi, serbest hareketlerle yürütülebilir. Fail, eşyayı gizleyerek, eksik veya yanlış beyan yoluyla ya da ihmali olarak beyan etmeksizin ülkeye sokabilir.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; gümrük idaresince, TIR karnesinde kayıtlı miktar dışında belirlenen fazla eşyanın, taşıt ya da konteynerin, mühürlü kısmında bile olsa; gizli, saklı veya zula denilen yerlerinde bulunması durumunda, 5607 sayılı Kanun uyarınca kovuşturulacağı; sanığın, transit dışı eşyayı bildirmeksizin ve mühürsüz transit eşya arasına saklayarak getirdiği kaçak lazer epilasyon aletini, gümrük işlemleri uygulanmaksızın

[237] Şahin, *a.g.t.*, s.19.
[238] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2023).
[239] Özen, M. (2015). Kaçakçılık Kanununda Düzenlenen Suçlar (1. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi, s.8.
[240] YCGK E:2017/735, K:2018/143 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

yurda sokmaya teşebbüs etmesi nedeniyle, 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1'inci fıkra gereği cezalandırılması yerine beraatine karar verilmesi, hükmü bozulmuştur.[241]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; sanığın aşamalarda ifade ettiği üzere gümrük limanına giderek gümrük işlemlerinin tamamlanması gereken, … adasından yüklenen ve hukuka uygun arama sonucu tespit olunan suça konu 510 kilogram farklı markadaki kaçak eşyanın, sanık …'ın talimatıyla … mevkiine doğru yöneltildiği; suça konu ticari miktar ve nitelikteki eşyanın, gümrük kapıları dışından ülkeye sokulduğu göz önünde bulundurulmaksızın; sanıkların suçtan kurtulmak amacıyla verdiği beyanlarına itibar edilerek haklarında beraat kararı verilmesinin, bozma nedeni olduğuna hükmetmiştir.[242]

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; sanıkların, 60 kilogram kaçak konusu çayı, huduttaki mayın döşeli bölgenin etrafını saran tel örgüden geçirmiş olduklarının tespit edildiği somut olayda; kaçak konusu eşyayı, gümrükten ya da huduttan ülkeye getirmek isterken veya bunun hemen akabinde ya da kesintisiz sürdüğü sırada yakalanması halinde; eylemin, 5607 sayılı Kanun kapsamına gireceği, sanıkların bu Kanun'un 3'üncü maddesindeki 1'inci fıkranın 2'nci cümlesine göre cezalandırılması gerekirken, anılan maddedeki 5'inci fıkra gereğince cezalandırılmasının, bozma nedeni olduğuna hükmetmiştir.[243]

3. Eşyayı, Aldatıcı İşlem ve Davranışlarla Gümrük Vergileri Kısmen veya Tamamen Ödenmeksizin İthal Etme Suçu (md.3/2)

"*Eşyayı, aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye sokan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.*"[244]

Bu suçun fiil unsuru; aldatan işlem ve eylemlerle gümrük vergilerinin bir bölümü ya da tümü ödenmemiş eşyanın, yurda girişini sağlamaktır.[245]

Yasa hükmünde suçun işlenmesi, yalnızca belirli eylemlerin icrasına bağlanmışsa; bunlara, bağlı hareketli suç adı verilmektedir.[246] Kanun koyucu, anılan fıkra hükmünde

---

[241] Yargıtay 7. CD E: 2014/2000, K: 2015/23838https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[242] Yargıtay 7. CD E:2020/3632, K:2021/8156 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 28 Ocak 2024).
[243] Yargıtay 7. CD E:2014/29925, K:2016/8553 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 10 Mart 2024).
[244] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2023).
[245] Özen, *a.g.e.*, s.36.
[246] Centel, Zafer, Çakmut, s.257.

gümrük vergilerinin kısmen veya tamamen ödenmemesi eyleminin, aldatıcı işlem ve davranışlarla icra edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Dolayısıyla bu suçun, bağlı hareketli suç olduğu kanısındayız.

6545 sayılı Kanun'daki 89'uncu maddenin 1'inci fıkrasıyla, 5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesindeki 2'nci fıkrada düzenlenen bu suçun sahte belge kullanmak, şeklindeki fiil unsuru, aldatıcı işlem ve davranışlarla, olarak değiştirilmiş; ancak aldatıcı işlem ve davranışların, hangi icra hareketlerinden oluştuğuna ilişkin açık bir tanımlama yapılmamıştır.

Yargıtay konuya ilişkin kararlarında, vergi indiriminden yararlanmak için ülkenin menşeinin ya da eşya türünün, yanlış gösterilmesi veya eşyanın, bedelsiz ithaline ilişkin gerçek dışı belge düzenlenmesi durumunda, sözü edilen suçun işlendiğine hükmetmiştir.[247]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; ilgili gümrük müdürlüğünce tescilli, … gümrük beyannamesinde ithali istenen eşya birim ücretinin … Amerikan doları olmasına karşın, gerçek dışı belge kullanmak yoluyla … Amerikan doları biçiminde bildirimde bulunan firma yetkilisi sanıklar hakkında açılan davada; benzer ithalat yapan müesseselerden yeteri miktarda ve davayı aydınlatacak nitelikli fiyat kataloğu, gerçeğe uygun fatura ile ithalat belgelerine ilişkin örneklerin istenmesi, bu müesseselerden görevlendirilecek uzmanların tekrar bir inceleme yapmasıyla suça konu eşyanın, örnek dış alım faaliyetlerine göre gerçekteki değerinin belirlenmesi ve dış alım eşyası gümrük kıymetinin, eşyanın bedeli olduğunun gözetilmesi sonucunda delillerin değerlendirilmesi, hükmü verilmiştir.[248]

Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (G.T.İ.P), küresel ticarette eşyanın tanım ve ayrımını yapmak için kullanılan ve ayrı ülkelerdeki ürünlere ilişkin ayrıntılı bilgiye ulaşmayı sağlayan bir çizelgedir. Dış alım ve dış satım konusu eşyaya ilişkin gümrük vergilendirmesi, istatistik denetimleri ve kimi öteki vergilerin belirlenmesi amacıyla da G.T.İ.P. sisteminden yararlanılmaktadır.[249]

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin kararında; eşyayı, aldatan işlem ve eylemlerle gümrük vergilerinin bir bölümü ya da tümü ödenmeksizin yurda ithal suçunun, eşyanın G.T.İ.P. saptırması yoluyla da işlenebileceğine hükmetmiştir. Bu bağlamda ... firması adına gümrükçe tescilli giriş beyannamesi kapsamı tuş boardı olarak bildirilen eşyanın, muayene

[247] Ertem, *a.g.t.*, s.30-32.
[248] Yargıtay 7. CD 09.12.2003 tarih ve K:2003/11887 Şahin, *a.g.t.*, s.36.
[249] https://odsdanismanlik.com/tr/makaleler/gumruk-tarife-istatistik-pozisyonu-gtip/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

sonucu cep telefonlarına ilişkin anakart olduğu belirlenmiş; bilirkişi raporuna göre üstünde sim kart takma yeri olan anakartın, cep telefonunun etkin niteliğini oluşturacağı nedeniyle G.T.İ.P.'nin 8517.12.00.00.11 olarak belirlenmesi gerektiğine; dış alımında uygunluk belgesi aranmasına, Sanayi Bakanlığı'ndan güvence belgesi alınmasının zorunlu olmasına karşın; sanıkların G.T.İ.P. saptırması yoluyla dış alımı uygunluk ve güvence belgelerine bağlı eşyanın, yurda girmesini sağlamaya çalıştıklarına hükmetmiştir.[250]

4458 sayılı GK'nın 59'uncu maddesinde; gümrük beyanının, yazılı veya şifahi, bilgisayar yoluyla ya da eşya malikinin, eşyasına uygulanmasını istediği gümrük rejimini belirtmesiyle yapıldığı düzenleme altına alınmıştır. Bu bağlamda aldatan işlem ve davranışların, genellikle beyan aşamasında icra edildiği kanısındayız. Ne var ki, yalnızca gümrük beyannamesinde yapılan eksiklik ya da yanlışlıkların, kaçakçılık suçu anlamına gelmediği açıktır. Yani, gerçeğe uygun biçimde düzenlenen beyanname eki belgelerinden, gümrük beyannamesindeki eksiklik ya da yanlışlıklar anlaşılıyorsa; bu durumunda, kaçakçılık kastından söz edilemeyecektir.[251]

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; sahtecilik suçunun işlendiği iddiasıyla açılan kamu davasına konu gümrük beyannameleriyle, bunların eki özet beyan ve faturalarda eşyaya ilişkin bilgilerin farklı olması karşısında, "aldatıcılık" unsurunun varlığı tartışılmaksızın hüküm verilmesinin bozma nedeni olduğuna karar verilmiştir.[252]

4458 sayılı GK'nın 234'üncü maddesindeki 1'inci fıkranın a bendi gereğince; ithal edilmek istenen malın sonraki kontrollerinde, eşya değerinin yüzde beşini aşan bir vergi farkı tespit edilirse ithalat vergileri dışında söz konusu vergi farkının, üç katı para cezası ödeneceği belirtilmiştir. Anılan fıkranın c bendinde ise yüzde beşin altındaki vergi farkına ilişkin bildirimler ile maddi hesap hatasının olması durumunda, eksik kalan kısma ilişkin ithal vergileri dışında, söz konusu vergi farkının, yarısı miktarında para cezası ödeneceği belirtilmiştir.[253]

Bize göre vergi farkı, gerçek dışı belge kullanımı sonucunda ortaya çıkmışsa, bu durum idari hükümler dışında değerlendirilmeli ve suça konu olaya ilişkin olarak 5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki 2'nci fıkrada bulunan hükümler uygulanmalıdır.[254]

---

[250] Yargıtay 7. CD E:2019/5728, K:2020/11546 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[251] Kılıç, K. (2007). *Kaçakçılık Suçları- Gümrük Kabahatleri Ve Gümrük Uyuşmazlıklarının Çözüm Yolları*. Ankara: Gazi Kitabevi, s.134.
[252] Yargıtay 7. CD E:2017/13857, K:2018/768 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 28 Ocak 2024).
[253] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/gumruk-kanunu-4458 (Erişim Tarihi: 29 Ocak 2024).
[254] Şahin, *a.g.t.*, s.37.

4. Transit Rejimi Çerçevesinde Taşınan Serbest Dolaşımda Bulunmayan Eşyayı, Rejim Hükümlerine Aykırı Olarak Gümrük Bölgesinde Bırakma Suçu (md.3/3)

"*Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.*"[255]

Bu suçun fiil unsuru; dolaşım dışı eşyayı, transit rejimini ihlal edecek biçimde Türkiye Gümrük Bölgesinde bırakma ya da terk etmektir. Örneğin; rejim kapsamında yurtdışına çıkarılması gerekli bir eşyanın, gerçek dışı belge kullanımı yoluyla yurtiçinde bırakılması. Eşyanın, gümrük bölgesi içinde kısmen bırakılması da suçun oluşmasını engellememektedir.[256]

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; transit eşyasının geçici depolama alanında bekletilmesinin, bu suça ilişkin hazırlık hareketi olduğuna hükmetmiştir. Bu bağlamda sanık ...'in yetkilisi olduğu şirket için tescilli transit belgesi kapsamı cep telefonuyla aksesuarı bildirilen, Suriye'ye transiti istenen eşyaya ilişkin, geçici depolama yerindeki inceleme ve araştırma sonucunda; cep telefonlarından, 2118'inin yurtta kayıtlı imei numarası bulunduğu, bunların 152 tanesinin bildirim dışı olduğu, 2118'ine yurttaki başka telefonların imei numaralarının daha önce Dubai'de kopyalandığı, transit edilmeye çalışılan telefonların, Suriye'deki savaş ve sınır kapılarındaki sorunlar nedeniyle yeniden yurda sokulacağı savı üzerine, gümrük idaresi ihbarı sonucu kamu davası açıldığı; mahkemece transit rejimi kapsamında nakledilen serbest dolaşım dışı eşyayı rejime aykırı biçimde gümrük bölgesinde bırakmaya teşebbüs suçundan mahkumiyet hükmü oluşturulduğu; 5607 sayılı Kanun'daki 3'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası gereğince; anılan rejim kapsamında nakledilen serbest dolaşım dışı eşyayı, rejime aykırı biçimde gümrük bölgesine bırakan kişinin, cezalandırılacağı hükmüne karşın; cep telefonlarının, geçici depolama yerinde ele geçirilmesi, daha yurda sokulmasına teşebbüs edilmemesi, gümrük bölgesinde bırakılmaması; eylemin hazırlık hareketi niteliğinde olduğunu ortaya koyduğundan, yüklenen suçun icra hareketlerinin oluşmadığı anlaşılmakla, sanıkların beraati yerine mahkumiyetine karar verilmesinin, bozma sebebi olduğuna hükmetmiştir.[257]

---

[255] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2023).
[256] Aydın, *a.g.t.*, s.155.
[257] Yargıtay 7. CD E:2017/4170, K:2020/16650 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir diğer kararında, henüz yurda girmeye teşebbüs edilmemiş, … havalimanının … kargo geçici depolama yerinde bekletilen eşyanın, Türkiye gümrük bölgesinde bırakılacağına ilişkin birtakım belirtiler olsa da bunların, hazırlık hareketi anlamına geldiğine hükmetmiştir.[258]

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; sanığın savunmalarında, öteki sanığa telefonda ikinci el oto aksamı için müşteri bulmak istediğini söylediği; sonrasında sanığa ilişkin işyeri bahçesine gelen Bulgar plakalı mühürlü vasıtadan, öteki sanığa ait açık kasa kamyona, sanıkların suç konusu eşyayı aktarırken yakalandığı; olay tutanağının tanıklarca doğruladığı; sanıkların, oto yedek parçası alım satım işiyle uğraşmaları nedeniyle birbirlerini tanıması ve dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; sanıkların eylemlerinin, 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 3'üncü fıkraya uyduğu ve transit rejimi kapsamında nakledilen dolaşım dışı eşyayı, rejime uygun olmayan biçimde yurtta bırakmaları nedeniyle, cezadan kurtulmayı amaçlayan savunmalarının geçerli sayılarak, mahkumiyet yerine, beraat kararı verilmesinin bozmayı gerektirdiğine hükmetmiştir.[259]

Transit rejimi hükümlerine uymayarak eşyanın tamamı, varış gümrük idaresine teslim edilmişse ya da bu rejim hükümlerine aykırı şekilde serbest dolaşımda bulunan eşya, Türkiye Gümrük Bölgesinde bırakılmışsa, bu suçun işlendiğinden söz edilemeyecektir.[260]

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; gümrük kapısından Türkiye'ye giren vasıtada, transit rejimi hükümleri gereğince taşınan beyan edilmemiş eşyanın, tespit edildiği; ancak bu eşyanın, Türkiye Gümrük Bölgesinde bırakılacağına dair her türlü şüpheden uzak somut delil bulunamadığından; somut olaya, 23.01.2022 tarihli Tır Uygulama Tebliği hükümlerinin uygulanması gerektiğine hükmetmiştir.[261]

[258] Yargıtay 7. CD E:2017/4170, K:2020/16650 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 28 Ocak 2024).
[259] Yargıtay 7. CD E:2019/3705, K:2021/10191 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[260] Ergin, *a.g.t.*, s.75.
[261] Yargıtay 7. CD E:2015/131 K:2017/4750 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

5. Belirli Amaç İçin Kullanılmak ya da İşlenmek Üzere Ülkeye Geçici İthalat veya Dahilde İşleme Rejimi Çerçevesinde Getirilen Eşyayı, Hile ile Yurtdışına Çıkarmış Gibi Yapma Suçu (md.3/4)

"*Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.*"[262]

Bu suçun fiil unsuru; belirli bir amaçla yararlanılmak ya da işlenmek yolunda, dahilde işleme veyahut geçici ithalat rejimi uygulanarak yurda gelen eşyayı, aldatmayla ülke dışı edilmiş gibi göstermekten oluşur. Kanun koyucu, anılan fıkra hükmündeki bu eylemlerin, aldatmayla icra edilmesi gerektiğini belirttiğinden bu suçun, bağlı hareketli suç olduğu kanısındayız.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; sanığın yetkilendirildiği … Ltd. Şti. tarafından dahilde işleme izin belgesiyle ülkeye sokulan, …, … ve … eşyasının işlenmesiyle … yeminin elde edileceği; bu eşyanın dahilde işleme rejimi uygulanarak şirket adına tescilli … gün ve … sayılı ihracat beyannamesiyle yurtdışına gönderilmek istendiği; ancak ihracata konu eşyanın, farklı bir eşya olduğunun tespit edildiği; bu bağlamda anılan rejime bağlı olarak ihracatının yapılması gereken eşyanın ülkede bırakıldığının anlaşıldığıyla sanığın, isnat edilen suçtan cezalandırılması gerekirken, yeterli nitelikte olmayan bilirkişi raporuna bağlı olarak beraatine karar verilmesinin, bozma sebebi olduğuna hükmedilmiştir.[263]

6. Bir ila Dördüncü Fıkrada Tanımlanan Fiillerin İşlenmesine İştirak Etmeksizin Bunların Konusunu Oluşturan Eşyayı, Bu Özelliğini Bilerek ve Ticari Amaçla Satın Alma, Satışa Arz Etme, Satma, Taşıma ya da Saklama Suçu (md.3/5)

"*Birinci ila dördüncü fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticarî amaçla satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.*"[264]

Yasa hükmünde; suç tanımına ilişkin olarak birkaç tane eylemin düzenleme altına alındığı, fakat bunlardan yalnızca birinin icra edilmesi halinde neticenin ortaya çıkacağının

---

[262] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2023).
[263] Yargıtay 7. CD E:2020/4305 K:2021/4670 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 22 Şubat 2024).
[264] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2023).

kabul edildiği suça, seçimlik hareketli suç denir.[265] Bu bağlamda 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1 ila 4'üncü fıkrada tarif edilen eylemlerin işlenmesine katılmaksızın, bunlar konusu eşyanın, bu niteliğinin bilincinde olarak ve ticari saikle satın alınması, satıma sunulması, satılması, nakledilmesi ya da muhafaza edilmesi eylemlerinden birinin icrasının, bu suçun oluşumu için yeterli bulunduğunu söylemek isteriz.[266]

Satın almak; bir bedel karşılığı eşyanın, mülkiyet ve ayni haklarının satın alan kişiye geçmesi demektir.[267] Birlikte değerlendirilmesi gereken satın almak ve satmak fiilleri, satım sözleşmesinin zorunlu iki yanının karşılıklı edimlerini belirtmektedir.[268] Bedelsiz hediye edilen eşya, miktar ve değer yönünden bu durumu kanıtlanabiliyorsa fiilin, satın alma kapsamında değerlendirilmemesi gerekir.

Satışa arz etmek;[269] eşyanın, alıcıya yönelik çeşitli yollarla sunumu olup satım isteminin açıkça belirtilmesi gerekir.[270] Dükkân tezgahında sergilenen eşya, satışa sunma eyleminin bir örneğini oluşturur.[271]

Saklamak; eşyanın, normal denetimlerde görülemeyecek biçimde gizlenmesi demektir. Eşya, deponun gizli yerlerine saklanabilir ya da aracın zula denilen kısmına yerleştirilebilir.

Taşıma; eşyanın, kesinlikle Türkiye Gümrük Bölgesinde bir yerden ötekine taşınmasıdır. Kanun koyucu, taşımanın hangi araçla ya da hangi uzaklığa taşınması gerektiğine ilişkin bir düzenleme getirmemiştir.[272]

Kaçakçılık suçu konusu eşyanın, genelde kargo taşımacılığıyla taşındığı görülmektedir. Yurtiçi kargo taşımacılığına ilişkin hükümler, 10.07.2003 günlü 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ile 11.06.2009 günlü Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir. Buna göre, yetki belgesi sahibi kargo taşımacılığı yapan şirketler; bulundurulması, satılması ve taşınması yasak eşyayı ya da kargoyu taşıyamazlar. Bu nedenle

---

[265] Centel, Zafer, Çakmut, s.257.
[266] Ergin, *a.g.t.*, s.89.
[267] Şahin, *a.g.t.*, s.69.
[268] Özen, *a.g.e.*, s.87.
[269] Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; cep telefonu alım satımıyla uğraşan sanığın işyeri aramasında bulunan cep telefonlarının kaydedilmemiş olduğu ve elektronik kimlik bilgilerinin değiştirildiğinin saptaması nedeniyle; sanığın işi gereği, satışa sunduğu cep telefonlarının kaçak olduğunu bilebileceği göz önünde bulundurularak, mahkumiyeti yerine beraat hükmü kurulmasının, bozma sebebi olduğuna hükmetmiştir. Yargıtay 7. CD E:2013/12188, K. 2014/10111 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[270] Şahin, *a.g.t.*, s.69.
[271] Ergin, *a.g.t.*, s.89.
[272] Şahin, *a.g.t.*, s.69.

eşyayı kabul eden taşıyıcı lehine herhangi bir kanıt bulunmadıkça bu kişinin, gönderici ve alıcı ile birlikte sorumlu tutulması gerekmektedir.[273]

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; gönderici ve alıcısı belirli bir yükü, mevzuata uymak suretiyle alan kişinin, aleyhine kanıt olmaması durumunda yük içindeki kaçak eşyadan, sorumlu olmayacağını belirtmiştir.[274]

7. Özel Kanunları Gereğince Vergilerinden Kısmen veya Tamamen Muaf Olarak İthal Edilen Eşyayı, İthal Amacı Dışında Başka Bir Kullanıma Tahsis Etme, Satma, Devretme veya Bu Özelliğini Bilerek Satın Alma, Kabul Etme Suçu (md.3/6)

"*Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis eden, satan veya devreden ya da bu özelliğini bilerek satın alan veya kabul eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.*"[275]

Özel kanunları uyarınca gümrük vergilerinden bir bölümüyle veya tümüyle bağışık dış alımı yapılmış eşyayı, dış alım amacına aykırı diğer bir kullanmaya tahsis etmek, satmak ya da devretmek, söz konusu niteliğinin bilincinde olarak satın alma veya kabul etme eylemlerinden birinin icrası, suçun oluşması için yeterlidir.[276]

Kanunda tahsis ile devir eylemlerinin, süreye mi bağlı olarak yoksa bir bedel karşılığında mı icra edilmesi gerektiğine ilişkin açık bir tanımlama yapılmamıştır. Bu nedenle her iki eylemin, hediye ya da bağış biçiminde yapılabileceği kanısındayız. Nitekim önemli olan; eşyanın üzerindeki egemenliğin, hak sahibinden bir başka kişiye geçmesidir.[277]

Zilyetliğin başka birine geçmesi sonucu ise devretme eylemi gerçekleşir. Dolayısıyla, eşyanın özelliğini bilerek zilyetliğin devrine onay veren kimse, kabul etme eylemini icra etmiş olacaktır. Eşyanın muhafazası da kabul etme eyleminin başka bir biçimidir.[278]

---

[273] Özen, *a.g.e.*, s.88.
[274] Yargıtay 7. CD E: 2014/12613, K: 2015/11747 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 1 Ekim 2023).
[275] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2023).
[276] Satma ve satın alma fiilleri açısından, ikinci bölüm III. başlık altında yer alan 5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin 6'ncı fıkrasına ilişkin açıklamalarımıza atıfta bulunuyoruz.
[277] Şahin, *a.g.t.*, s.78.
[278] Çıldır, Ş. ve Denizhan, H. (2015). *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu* (2. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s.404.

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; muaf olarak ithal edilen engelli aracının, başkasınca kullanılması eyleminin, aracın ithal amacına aykırı kullanıldığını gösterdiğine hükmetmiştir.[279]

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir diğer kararında; özel kanunları uyarınca gümrük vergilerinden bir bölümüyle ya da tümüyle bağışık ithal edilmiş engelli yararlanmasına özgü, özel düzenekli araçta; devir, satış ve hibesinin olanaksızlığına karşın, özel düzenek ve plakada engelli amblemi bulunmamasının, aracın amaca aykırı kullanımı nedeniyle, suç oluşturduğu yönünde karar vermiştir.[280]

8. Kanun Gereği İthali Yasak Olan Eşyayı İthal Etme, Bu Özelliğini Bilerek Yasak Eşyayı Satın Alma, Satışa Arz Etme, Satma, Taşıma veya Saklama Suçu (md.3/7)

"*İthali kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeye sokan kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. İthali yasak eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, aynı ceza ile cezalandırılır.*"[281]

İthali kanun uyarınca yasaklanmış eşyanın ithali veya söz konusu niteliğinin bilincinde olarak satın alınması, satışa sunulması, satılması, nakledilmesi ya da muhafazası eylemlerinden birinin icrası, suçun oluşması için yeterli görülmektedir;[282] ancak 5607 sayılı Kanun'un 12'nci maddesi gereğince; ithali kanunla yasaklanmış eşyanın gümrüğe beyanı durumunda, bu suçun oluşmayacağı ve yasak eşyanın, müsadere edilmeksizin geldiği yere geri gönderileceği belirtilmiştir.

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; 5607 sayılı KMK'daki 3'üncü maddenin 7'nci fıkrasında bulunan ilk tümce yönünden; dış alımı yasak eşyayı ithal edenin cezalandırılması koşulunu, eşyanın bu niteliğini bilmesine bağlamadığı gibi ticari amaç koşulu da aramamış; ikinci tümcesi yönünden ise bir biçimde yurda sokulmuş ve dış alımı kanunla yasaklanmış eşyayı; satın alan, satıma sunan, satan, nakleden veyahut saklayan kişinin cezalandırılabilmesi için eşya dış alımının, kanunla yasaklandığının bilinmesi koşulunu aramış; ticari amaç da aranmayacağına, hükmetmiştir.[283]

---

[279] Ergin, *a.g.t.*, s.102.
[280] Ergin, *a.g.t.*, s.102.
[281] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2023).
[282] Satma, satın alma, satışa arz etme, taşıma ve saklama fiilleri açısından, ikinci bölüm III. başlık altında yer alan 5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin 6'ncı fıkrasına ilişkin açıklamalarımıza atıfta bulunuyoruz.
[283] Yargıtay 7. CD E:2017/2823, K:2017/5559 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 1 Ekim 2023).

B. Kusurluluk

Psikolojik (geleneksel) anlayışa göre suçun kusurluluk unsuru, fiil ile suçlu arasındaki ruh bilimsel ilişki iken normatif anlayışa göre, failin iradesiyle kanun hükmünün çatışması demektir. Öğretide her iki tanımın, birbirini tamamladığı savunulmaktadır.[284] Suçun kusurluluk unsuruna ilişkin temel hükümler, 5237 sayılı TCK'nın 21 ila 23'üncü maddesinde düzenlenmiş olup bunlar sırasıyla kast, taksir ve neticesi sebebiyle ağırlaşmış suç biçiminde sınıflanabilir.

5607 sayılı KMK içeriğinde düzenlenmiş olan ithalat kaçakçılığı suçlarının tümü, kasten işlenmektedir.[285] Bu kapsamda fail, suç oluşturan fiili bilerek ve isteyerek yürütmelidir. Örneğin; eşyayı gümrük işlemi uygulanmadan ülkeye sokma fiilini gerçekleştiren failin, eşyayı ülkeye geçirirken kimi gümrük işlemlerini yerine getirmesi gerektiğini biliyor; ancak eşyayı, bu biçimde ülkeye sokmak istiyor olması gerekir.

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; kaçakçılık kastının belirlenebilmesi için failin bilgi düzeyine bakılması gerektiğine hükmedilmiştir. Bu bağlamda yol denetiminde durdurulan sanık …'nın sürdüğü, öteki sanığın ise yanında olduğu araçtaki aramada, arka koltuklardaki çuvallarda 165 kg kaçak çay bulunduğu; sanık …'nın hazırlık ve mahkeme savunmasında, bilgisi olduğu çayları, diğer sanıkla olan anlaşması uyarınca para karşılığı taşıdığını ifade ettiği; suça konu eşyanın, kaçak nitelikte olduğunu bilmemesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu ve haksız şekilde suçu inkar ettiğini gösteren savunması karşısında; beraat karar verilmesi, kanuna aykırı bulunmuş ve hüküm bozulmuştur.[286]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir diğer kararında; sanığın, dış satım işlemleri konusunda herhangi bir bilgisinin olmadığıyla, vekaletname vermek suretiyle kendi namına işlemler yapıldığını belirtmesi karşısında, sanığın cezalandırılabilmesi için suç işleme kastının şüpheye yer vermeyecek şekilde tespit edilmesi gerektiği; bu nedenle dosya kapsamındaki tanıkların dinlenmesiyle, icabında bu kişiler hakkında suç duyurusunda bulunması gerektiğini ifade etmiştir.[287]

---

[284] Toroslu N., Toroslu H., *a.g.e.*, s.195-196.

[285] Mülga 1918 ve 4926 sayılı Kanunlar kapsamında da failin cezalandırılabilmesi için kaçakçılık kastının varlığı gerekmekteydi. Ancak yasak eşyanın, 1918 sayılı Kanun'un 25'inci maddesindeki 2'nci fıkra ve 27'nci maddesindeki 4'üncü fıkrada, özel kanunlar yanında ithalat ya da ihracat rejimi kararları ile 4926 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesinin b bendinde ise kanunlar veya uluslararası anlaşma ya da sözleşmelerle belirleneceği düzenlendiğinden yasa uygulayıcılarının, failin kastını belirleme konusunda zorlandığı kanısındayız.

[286] Yargıtay 7. CD E:2014/10389, K:2015/12120 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

[287] Yargıtay 7. CD E:2015/22170 K:2018/2186 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 22 Şubat 2024).

Eşyayı, aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ithal etme suçunun faili, eşyanın gümrük vergisinden muaf olmadığını bilmeli ve ödeme yapmaktan kaçınmak yoluyla maddi çıkar elde etmeyi amaçlamalıdır.[288] Örneğin; gümrük beyannamesi eki belgelerde sahtecilik yapılabilir. Bu durumda, gümrük beyannamesindeki yanlışlık ya da eksiklikler, aynı biçimde beyanname eki belgelerde de var ise kaçakçılık kastının varlığı kabul edilir.[289]

4458 sayılı GK'daki 91'inci maddede, Türkiye Gümrük Bölgesinde karayoluyla transit eşya nakleden vasıtaların; transit mühletleri, takip edecekleri güzergâh, denetim ve geçici durma yerlerine ilişkin düzenlemeler yapmaya Müsteşarlığın yetkili olduğu, belirtilmiştir. Bize göre de herhangi bir kasıt olmaksızın belirlenen süre ya da izlenmesi gereken yolların dışına çıkılması durumunda, transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakma suçunun işlendiğinden söz edilememesi gerekir;[290] ancak geçerli nedenler dışında gelişen bu tip olaylar sonucu, 4458 sayılı GK'nın 241'inci maddesinde düzenlenmiş olan idari para cezasına hükmedilir. Kimi kez de eşyanın, yüksek hız nedeniyle devrilmesi ya da eşyayı koruyan brandanın yırtılması nedeniyle eşyanın dağılması söz konusu olabilir;[291] ancak aksine kanıt bulunmadıkça, failin kasıtlı davrandığını söylemenin hukuka aykırı olacağı kanısındayız.

5607 sayılı Kanun'un 1 ila 4'üncü fıkrasında tanımlanan eylemlerin işlenmesine katılmaksızın, bunlar konusu eşyayı, bu niteliğinin bilincinde olarak ve ticari saikle satın alma, satışa sunma, satma, nakletme ya da muhafaza etme eylemlerinden birinin icrasının, gerçekten ticari saikle icra edilmesi gerekir ki bu da özel kastın varlığını göstermektedir.

Amaç, kastın hemen öncesinde bunu hazırlayan düşünce anlamına gelmekte olup suçun yasal tanımında yer alan basit ya da nitelikli haline ilişkin olan amaç, özel kast şeklinde ifade edilmektedir.[292] Bu bağlamda failin, suçun oluşması için belirli bir saikle, fiil ve neticeyi bilerek ve isteyerek hareket etmesi, özel kastın varlığını göstermektedir.[293]

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; sanığın ticari saikinin, her türlü şüpheden uzak somut delillerle tespitinin gerektiğine hükmetmiştir. Bu bağlamda sanıkta bulunan 200

[288] Ergin, *a.g.t.*, s.66.
[289] Kılıç, *a.g.e.*, s.152-153.
[290] Orhan, *a.g.t.*, s.114.
[291] Ceyhan, S. ve Atay, H. (2008). *Açıklamalı-İçtihatlı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu*. Ankara: Yolsuzlukla Mücadele Derneği, s.71.
[292] İçel, K. (2007). Ceza Hukukunda Temel Kusurluluk Şekli "Kast". İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:12, s.66.
[293] Centel, Zafer, Çakmut, *a.g.e.*, s. 370.

adet paketlenmiş dava konusu sigaranın, miktar bakımından kişisel kullanım sınırında kaldığı somut olayda; sanığın bu eşyayı, kişisel kullanım saikiyle satın aldığını ifade etmesi karşında; bu beyanlarının, aksini kanıtlar nitelikte somut delil bulunamadığından, mahkûmiyet hükmü verilmesinin, bozma nedeni olduğuna hükmetmiştir.[294]

YCGK konuya ilişkin bir kararında; ticari saikle icrada bulunulup bulunulmadığının, kişinin mali ve sosyal durumu, suç konusu eşya, bunun kıymeti, miktarı, cinsi ve niteliği, kullanım yeri ve zamanı ile bulundurma ve yakalanma şekli vb. durumlar göz önünde bulundurularak, her olay açısından ayrı ayrı değerlendirme yapmak yoluyla tespit edilmesi gerektiğine hükmetmiştir.[295]

Ceza hukuku kapsamında failin işlediği eylemden dolayı cezalandırılması, eyleminin isteyerek gerçekleşmesine, failin kusurlu davranmasına ve kusurluluğu ortadan kaldıran ya da azaltan durumlar[296] ile hukuka uygunluk nedenlerinin bulunmamasına bağlıdır.[297] Kusurluluğu ortadan kaldıran ve azaltan nedenlere ilişkin hükümler, TCK'nın 28 ila 30'uncu maddesinde düzenlenmiştir. Bunlar cebir, şiddet, korkutma ve tehdit, haksız tahrik ve hata biçiminde sınıflanabilir. Bunların varlığı durumunda ise hukuka aykırı eylem, suç olarak kabul edilse de failin cezalandırılması doğru değildir;[298] ancak fail hakkında güvenlik tedbirine hükmedilebilir.

5607 sayılı KMK kapsamında düzenlenen ithalat kaçakçılığı suçlarının; cebir, şiddet, korkutma ve tehdit ile işlenmesi durumunda, suç oluşturan eylemi gerçekleştiren değil, cebir, şiddet, korkutma ve tehdidi icra eden kişinin, fail olarak kabul edileceği ve cezalandırılacağı kanısındayız.

Hata (yanılgı); kişinin bir konuya ilişkin yanlış bilgilenmesi veya tümüyle bilgiden yoksun olması anlamına gelir.[299] Hukuki hata (yasayı bilmeme ve hata), 5237 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesindeki 1'inci fıkrada düzenlenmiş olup ceza kanunlarını bilmemenin, mazeret sayılamayacağı ifade edilmiştir.[300] Fiili hata halinde ise kişinin, fiili bir durum veya koşul konusunda yanlış değerlendirme yapmasıdır. Ceza hukukunda kusurluluğu etkileyebilecek hatanın, esaslı olması gerekmektedir. Eğer, kişi yanılmasaydı eylemi de suç oluşturmayacaktı ise hatanın esaslı olduğu varsayılabilir.[301]

---

[294] Yargıtay 7. CD E:2014/768 K:2015/757 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 22 Şubat 2024).
[295] YCGK E:2018/448, K:2021/167 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).
[296] Centel, Zafer, Çakmut, *a.g.e.*, s.421.
[297] Centel, Zafer, Çakmut, *a.g.e.*, s.299.
[298] Demirbaş, T. (2014). Ceza Hukuku Genel Hükümler (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, s.423.
[299] Centel, Zafer, Çakmut, s. 423.
[300] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-5237 (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[301] Centel, Zafer, Çakmut, *a.g.e.*, s.431.

Fiili hata (eyleme ilişkin bilmeme ve hata), 5237 sayılı Kanun'daki 30'uncu maddede düzenlenmiştir. Bu maddedeki 1'inci fıkra gereği; fiilin icrası sürecinde suçun yasal tanımındaki fiil unsurunu bilmeyen bir kişinin, isteyerek eylemde bulunmayacağı belirtilmiş; bu hata nedeniyle, taksirli sorumluluk durumu saklı tutulmuştur. Dolayısıyla suçun unsurlarına ilişkin hata yapılması durumunda, kusurun ortadan kalktığını ve suçun oluşmadığını ya da kusur türünün değiştiğini söylemek doğru olacaktır.

5237 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesindeki 2'nci fıkra uyarınca; kişinin cezayı ağırlaştıran ve hafifleten nedenlerde hata yapması durumunda, bu hatasından yararlanacağı belirlenmiştir. Bu bağlamda kişiye verilecek ceza, failin aleyhine sonuç doğurmayacaktır.

Kişinin, hukuka uygunluk ile ceza sorumluluğunu etkileyen nedenlerde yanılgıya düşmesi durumunda, bu hatasından yararlanabileceği de 5237 sayılı Yasa'nın 30'uncu maddesindeki 3'üncü fıkrada düzenlenmiştir, ancak bunun için suç failinin düştüğü hatanın, kaçınılmaz olması gerekir. Yani, kişinin gerekli dikkat ve özeni göstermesi durumunda, hata yapmayacağı söz konusu ise sorumluluğu sürecektir.

5237 sayılı Yasa'nın 30'uncu maddesindeki son fıkra; anılan Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 1'inci fıkrada düzenlenmiş kuralın bir istisnasıdır. Bu durumda, yeterli özeni göstermesine karşın işlenen eylemin haksızlığa yol açtığı konusunda kaçınılmaz yanılgıya düşen kişi, cezalandırılmayacaktır.[302]

Hata açısından yaptığımız tüm bu açıklamalar neticesinde, 5607 sayılı KMK kapsamı ithalat kaçakçılık suçları açısından, 5237 sayılı TCK'nin 30'uncu maddesi hükümlerinden yararlanılabileceği kanısındayız.

YCGK konuya ilişkin bir kararında; suçun temel hali açısından, kaçakçılık kastının ortaya çıktığını saptayabilmek için rejim beyannamesinin gümrüğe teslimi gerektiğini, çünkü failin, kaçak eşyayı yurda sokma niyetinin bu beyannamenin gümrüğe sunumuyla ortaya çıktığını, ancak eşyayı gümrüğe sunan failin, beyannamede yazılı eşyanın cinsi, nevi ve miktarı açısından eksiklik ya da fazlalığın ortaya çıkması karşısında kaçınılmaz bir hataya düştüğünü kanıtlarsa cezalandırılmayacağına, hükmetmiştir.[303]

C. Hukuka Aykırılık

Hukuka uygunluk nedenlerinin varlığı durumunda fiil, hukuka aykırılık unsurunu yitirip, suç olmaktan çıkar ve fail cezalandırılmaz.[304] Hukuka uygunluk nedenlerine ilişkin

[302] Centel, Zafer, Çakmut, *a.g.e.*, s.430.
[303] YCGK E:2017/587, K:2021/131 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 23 Ocak 2023).
[304] Demirbaş, *a.g.e.*, s.423.

temel hükümler, 5237 sayılı Kanun'daki 24 ila 26'ncı maddede düzenlenmiş olup sırasıyla kanunun hükmü ve amirin emri, meşru müdafaa ve zaruret hali ile hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası biçiminde sınıflanmıştır.

5607 sayılı KMK kapsamı ithalat kaçakçılığı fiillerinin tümü konusunda kişinin, amirin emri ve ilgilinin rızası hakkındaki hükümler ile meşru savunma ve zaruret haline (anılan Kanun'un üçüncü maddesinin 6'ncı fıkrası dışında) ilişkin hükümlerden, yararlanamayacağı kanısındayız.

Diğer taraftan kişi, 5607 sayılı KMK kapsamı ithalat kaçakçılığı fiillerine ilişkin olarak kanunun hükmü ve hakkın kullanılmasına ilişkin hükümlerden yararlanabilir.

5237 sayılı Yasa'nın 24'üncü maddesindeki 1'inci fıkra gereğince; yasadaki hükmü uygulayan kişi, cezalandırılamaz. Burada kanun hükmüyle anlatılmak istenen, hukuk normunun ceza kanunlarında yer almasının zorunlu olmadığı, başka kanunlarda ve düzenleyici işlemlerde de olabileceğidir. Hukuk normu, belli durumdaki herkese belli biçimde davranma yükümlülüğü getiriyorsa herkes, belli biçimde davranma yükümlülüğünü salt belli kişiler için getiriyorsa yalnız bu kişiler, hukuka uygunluk nedenlerinden yararlanabilecektir.[305]

5237 sayılı Yasa'nın 26'ncı maddesindeki 1'inci fıkra gereğince; hakkın kullanılması bağlamında, hakkını kullanan kişiye ceza verilmeyeceği belirtilmiştir. Hak ile anlatılmak istenen, hakkın her türüdür. Kullanımı sonucu suçun oluşmasını önleyen hak; hukukun herhangi bir bölümünden, mahkeme hükmünden, idari bir tasarruf ya da özel hukuka ilişkin yasal bir muameleden veya gelenek ve görenekten doğabilmektedir. Önemli olan hakkın, yasanın belirlediği sınırları aşmamak yoluyla kullanımıdır.[306]

Örneğin; transit edilecek eşyanın sahibi, temsilcisi ya da taşıyıcısı bu eşyanın yenilenmesi, tamir edilmesi veya başkaca işlemlerin yapılması için hareket ya da varış gümrüğüne yazı ile başvurabilir. İlgili gümrük, herhangi bir mahzur görmediği durumlarda eşyanın, genel ya da özel antrepolarda bulunması koşulu ile söz konusu başvuruyu kabul eder ve yapılacak işlemler, 4458 sayılı GK'nın 84'üncü ve Gümrük Yönetmeliği'nin 213'üncü maddesinde yer alan transit belgelerinde gösterilir. Burada eşya sahibi, hakkını kullanması nedeniyle cezalandırılamaz.

4458 sayılı GK'nın 167'nci maddesinin 12'nci fıkrası uyarınca; geçerli nedenin varlığı (ör. doğal afet) durumunda, özel kanunları uyarınca gümrük vergilerinden bir bölümüyle veya tümüyle bağışık dış alımı yapılmış eşya, dış alım amacı haricinde kullanıma

[305] Toroslu N., Toroslu H., *a.g.e.*, s.152.
[306] Toroslu N., Toroslu H., *a.g.e.*, s.171-172.

tahsis edilebilir; satılabilir veya devredilebilir. Burada 5237 sayılı Yasa'nın 25'inci maddesindeki 2'nci fıkrada yer alan zaruret haline ilişkin hükümlerin, geçerli olacağını ifade etmek gerekir.[307]

Kanunca belli bir amaç için kullanılması öngörülmeyen ya da devrine yönelik bir yasak getirilmeyen eşyanın; devri, kullandırılması vb. durumlarda ise bu eylemlerin hukuka uygunluğu kabul edilecektir. Örneğin; 4458 sayılı GK'nın 167'nci maddesinin 5'inci fıkrasının b bendinde, yasal yerleşimlerini yurda taşıyanlara ilişkin yeni olmayan her çeşit ev eşyasının getirilmesine ilişkin muafiyet düzenlenmiş ve eşyanın kullanım hakkına sınırlama getirilmemiştir.

Yasak eşyaya ilişkin kimi özel düzenlemelerin varlığı durumunda, 5607 sayılı KMK değil, özel düzenlemelere ilişkin Kanun hükümleri uygulanacaktır. Nitekim, yasak eşyanın ithaline ilişkin hukuka uygunluk nedenleri, özel Kanun hükümleri kapsamında düzenlenmiş olabilir. Örneğin; 6136 sayılı Kanun'daki 2'nci madde gereğince; ateşli silahlar, mermileri, bıçaklarla salt saldırı ve savunmada yararlanılmak için hususi yapılmış öteki suç aletlerinin, yurda getirilmesi yasaklanmışsa da anılan madde hükmü devamında, yurda silah getirmesi durumunda bu eylemden sorumlu tutulmayacak olan kişilerden bahsedilmiştir.

5237 sayılı Kanun'un 174'üncü maddesi uyarınca; yetkili merci izni olmaksızın, patlayan, yakan, aşındıran, yaralayan, boğan, zehirleyen, kesintisiz hastalığa yol açan nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik madde yapan, dış alım ya da dış satımında bulunan, yurtta bir mahalden ötekine taşıyan, saklayan, satan, satın alan veya işleyen ya da bu fıkra kapsamına giren maddeleri yapan, işleyen ya da kullanım için gereken ekipman ve donanımın, dış alım ve satımını yapan, satışa sunan, başkasına veren, taşıyan, biriktiren, satın alan, kabul eden veya oluşmasını sağlayan kişinin cezalandırılacağı belirtilmiştir. Bu bağlamda yetkili makamlardan izin almak yoluyla madde metninde belirtilen eylemlerin icrası, hukuka uygunluk nedenidir.

5237 sayılı Kanun'un 188'inci maddesindeki 1'inci fıkrası gereği, narkotik maddeleri izinsiz ya da izni ihlal edecek surette işleyen, dış alım ve satımını yapan kişinin cezalandırılacağı düzenlenmişse de ruhsat alarak ve ruhsata uygun biçimde uyuşturucu ya da uyarıcı maddeler konusunda bu fıkra hükmündeki eylemlerin icrası, hukuka uygunluk nedenidir.

[307] Aydın, *a.g.t.*, s.193.

IV. İthalat Kaçakçılığı Suçlarının Özel Görünüş Biçimleri

a. Teşebbüs

Kural olarak; suç, belirli aşamalardan geçerek işlenir ve bunların tümüne, suç yolu (iter criminis) denir.[308] Suçların tümü açısından geçerli olmamakla birlikte suç yolu; suça ilişkin fikrin ortaya çıkması, hazırlık, icra ve sonucun gerçekleşmesi aşamalarından oluşur.[309]

Mülga 4926 sayılı KMK'nın 2'nci maddesinin b bendinde teşebbüs; kaçakçılık suçu gerçekleştirmek için icra vasıtalarının kullanılacak duruma getirilmesi, fakat failin isteği haricinde alınmış tedbirler dolayısıyla fiilin ortaya çıkmaması, olarak belirtilmişti.

5607 sayılı KMK'da ise teşebbüs kavramına ilişkin herhangi bir tanımlama yer almadığından anılan Kanun içeriği kaçakçılık fiillerinin, teşebbüs aşamasında kalıp kalmadığı incelenirken, 5237 sayılı TCK'nin 35'inci maddesindeki teşebbüs tanımı göz önünde tutulacaktır. Bu bağlamda teşebbüs; bir kimsenin, işlemeyi istediği suç teşkil eden bir fiili, buna imkân veren eylemlerle doğrudan icraya başlamasına karşın, iradesi dışındaki birtakım sebeplerle bitirememesi demektir.

YCGK'nın konuya ilişkin bir kararına göre; suçun dış çevrede oluşmaya başladığı hareketler dizisi; genelde, hazırlık ve icra hareketleri olarak iki ayrı aşamadan oluşur. Suç işleme amacıyla kullanılacak araçların üretim ya da sağlanması, fiilin yerinin araştırılma veya gözetlenmesi, fiile ilişkin çeşitli bilgiler toplanması, suçun işlenmesi sonrası sorumlu tutulmayı engelleyici önlemler alınması, suçtan sağlanacak eşya için emniyetli bir yer bulunması vb. fiiller, hazırlık hareketleri olup suçu meydana getiren icra hareketleri öncesi tahakkuk eden, ceza karşılığı olmayan fiillerdir. Teşebbüs ise suçun bitirilmesinden önce ve hazırlık hareketleri evresinin ardından gelen, başlamış; fakat tamamlanamamış olan bir eylemi ifade etmektedir. Doktrinde, teşebbüs için doğrudan icraya başlama kriterinin kabulüyle, objektif teorinin kabul edildiği ve suçun kanuni tanımındaki unsur ya da nitelikli hal şeklinde düzenleme altına alınan fiillerin, meydana gelmesi durumunda icra hareketlerinin başladığı; örneğin, öldürme amacıyla silahını düşmanına yönelterek nişan almanın icra hareketi olarak kabul edilmesinin uygun olacağı; fakat öldürme amacıyla silah veya zehir satın almanın tayin edici bir nitelik taşımaması nedeniyle hazırlık hareketi sayılabileceği belirtilmiştir. Öz olarak, bir kişinin suça teşebbüs nedeniyle cezalandırılabilmesi için, gerçekleşen davranışların nesnel olarak suçun kanundaki tanımında yer alan neticeyi ortaya çıkarmaya uygun olması yanında, failin araçtan bu

[308] Epözdemir, R. (2018). Gönüllü Vazgeçme, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:138, 79-106, s.80.
[309] Polat, *a.g.t.*, s.36.

neticeye ulaşmak için yararlanması, fakat irade dışı ve kontrol edemediği nedenlerle icra hareketlerinin tamamlanamaması ya da tamamlanmışsa da neticenin tahakkuk etmemesi şarttır.[310]

Öğretide, sırf hareket suçlarına teşebbüs tartışmalı da olsa, somut olayın özelliği değerlendirilerek, hareketin parçalara bölünebilmesi durumunda teşebbüsün oluşabileceği kabul edilebilmektedir;[311] ancak kaçakçılık suçları açısından failin, suç teşkil eden fiile teşebbüs edip etmediği, hazırlık hareketlerinin belirlenmesi açısından önem arz etmekte olup 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 22'inci fıkrada, anılan madde kapsamı kaçakçılık fiillerinin, teşebbüs aşamasında kalsa dahi tamamlanmış gibi cezalandırılacağı düzenleme altına alınmıştır. Bu nedenle 5607 sayılı KMK kapsamı ithalat kaçakçılığı fiillerinin, teşebbüsü tamamlanmış suç gibi cezalandırılan suçlardan olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Teşebbüsü tamamlanmış suç gibi cezalandıran suçların kapsamının, genişletilmemesi gerektiğini düşünenler; teşebbüs aşamasında ceza indirimi yapılmayacağı için failin, suç işleme iradesinden vazgeçmeyeceğini, bu nedenle suç oluşturan eylemlerin suç sonlanıncaya dek devam edebileceğini ifade etmektedir.[312]

Diğer taraftan, tamamlanması öne alınmış suçlarda, suçun icrasına başlamakla birlikte suç tamamlanır ve belirli bir amaca/neticeye yönelik hareketten söz edilmekle birlikte hareketin yöneldiği amacın/neticenin gerçekleşmesi durumu, kanunda ayrı bir suç olarak düzenlenmemiştir. Bu bakımdan, sırf hareket suçu olan kaçakçılık fiillerinin, tamamlanması öne alınmış suçlardan olduğu düşünülebilir; ancak soyut tehlike suçu da olan kaçakçılık fiilleri açısından tamamlanması öne alınmış suçlarda olduğu gibi fiille nedensel bir neticenin ortaya çıkma olasılığı bulunmamaktadır.[313]

Gümrük beyannamesi tescil ve onayı ile başlayıp eşyanın teslimine değin geçen sürede icra edilen kaçakçılık eylemlerine teşebbüs edilebilir.[314] Bu bağlamda tescilden önce hileli işlem ve davranışlarda bulunan kimse, kaçakçılık eyleminden sorumlu olmaz, çünkü tescil aşamasına dek, kaçak eşyayı ülkeye sokma iradesinin söz konusu olduğu kabul edilmemektedir. Fakat bu aşamanın öncesinde, aldatan işlem ve davranışlarda bulunmak

[310] YCGK E:2016/1173, K:2020/292 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 11 Eylül 2023).
[311] Özen, *a.g.e.*, s.208.
[312] Şare, E. (2017). Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:130, s.153.
[313] Aygün Eşitli, E. (2016). Kalkışma Suçları (1. Baskı). Ankara: Yetkin Basımevi, s.21.
[314] Şahin, *a.g.t.*, s.47.

yoluyla belgede sahtecilik yapan kişi hakkında, TCK'nın 207'nci maddesine dayanarak soruşturma başlatılacaktır.[315]

Örneğin; transit rejim hükümlerine tabi dolaşım dışı eşyanın mühürleri, eşya taşıttan indirilmeksizin Türkiye Gümrük Bölgesinde sökülür ve gümrük memurları, bu durumu fark ederse, eşyanın, bu bölgede bırakılması amacı ile bu suça teşebbüs edildiği sonucuna varılabilir.[316]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; sanığın eksik vergi ödemek için tarife saptırması yoluyla icra ettiği aldatıcı eyleminin, gümrük idaresince eşyanın muayenesinde belirlendiği; 4458 sayılı GK'nın 63'üncü maddesi uyarınca beyan sahibine muayene yapılacağının bildirilmesiyle beyannamede yer alan bilgilerin yanlış olduğunun tespiti ardından düzeltme yapılamayacağı; bu nedenle aldatıcı nitelikteki eylemin düzeltilmesi için gümrüğe verilen ek beyanın, kaçakçılık suçuna teşebbüs olduğunu değiştirmeyeceğine hükmetmiştir.[317]

YCGK konuya ilişkin bir diğer kararında ise eşyaya ilişkin gümrük beyanında bulunulmasının istenmediği ve beyan hakkının da tanınmadığı durumda failin, icra hareketlerine başlamadığına hükmetmiştir.[318]

5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1 ila 4'üncü fıkrada tarif edilen kaçakçılık suçları, teşebbüs evresinde kalması durumunda tamamlanmış gibi cezalandırılsa da anılan Kanun'un 3'üncü maddesinin 5'inci fıkrasındaki suçun oluşabilmesi için, bu maddenin 1 ila 4'üncü fıkrası kapsamı kaçakçılık suçlarının tamamlanması gerekir.

5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki 6'ncı fıkradaki kabul etme eyleminin, parçalara bölünmesi olanaksız olduğundan bu eylem icra edildiği anda suç tamamlanacaktır. Yani bu suçun, kabul etme yoluyla işlenmesi halinde, teşebbüsün varlığından söz edilemeyeceği kanısındayız. Diğer taraftan tahsis etme, devretme ya da satma, satın alma eylemleri, parçalara bölünebildiğinden bunlara teşebbüs olanaklıdır. Örneğin; eşyada amaca aykırı kullanım için tadilat yapılması; amaca aykırı kullanıma başlanmadan eşyanın, buna tahsisinin açıkça anlaşılması; vergiden bağışık ithal edilmiş olan teşvik belgesi kapsamı yatırım eşyasının öteki bir işte yaralanmak için taşınırken yakalanması; olayın niteliği de

[315] Ceyhan, Atay, *a.g.m.*, s.63.
[316] Orhan, *a.g.t.*, s.115.
[317] Yargıtay 7. CD E:2014/20540, K:2015/21461 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 28 Ocak 2024).
[318] YCGK E: 2017/735, K:2018/143 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

göz önüne alınarak amaca aykırı kullanıma tahsis etme eylemine teşebbüs olarak değerlendirilecektir.[319]

5237 sayılı Yasa'daki 36'ncı madde gereğince; failin suça ilişkin icra hareketlerini iradi olarak tamamlamaması ya da suçun tamamlanmasını veya neticenin ortaya çıkmasını şahsi gayretiyle engellemesi durumunda, teşebbüs hükümlerine göre cezalandırılmayacağı; ancak icra hareketlerinin bitirilen bölümünün suç olması durumunda, salt o suça ilişkin ceza ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

5607 sayılı KMK kapsamı ithalat kaçakçılığı suçları açısından, 5237 sayılı Kanun'daki 36'ncı maddeye gönderme yapan bir hüküm bulunmasa da failin, kaçakçılık suçuna ilişkin icra hareketlerinden kendi isteğiyle vazgeçmesi veya gayretiyle suçun tamamlanmasını ya da neticenin ortaya çıkmasını engellemesi durumunda, anılan madde hükmünden yararlanacağı kanısındayız.

Yargıtay 5.CD konuya ilişkin bir kararında; failin kaçak eşya getirdiğine ilişkin yeterli delil elde edilemediği gibi, kendisini etkileyecek herhangi bir unsur söz konusu olmamasına karşın kararlaştırılan yere gitmemesinin; 5237 sayılı Yasa'nın 36'ncı maddesindeki 1'inci fıkrada yer alan gönüllü vazgeçme niteliğinde bulunup bulunmadığı, vazgeçmeye dek icra edilen eylemin, ayrı bir suç oluşturup oluşturmadığı incelendikten sonra karar verilmesi gerekçesiyle mahkûmiyet hükmünü bozmuştur.[320]

Öğretide; gümrük beyannamesi, gümrük idaresince tescil ve onaylansa bile idarece muayeneye başlanmadan ve suç oluşturan eylem ortaya çıkarılmadan önce, failin kendi iradesiyle vazgeçtiğini beyanı durumunda, 5237 sayılı Kanun'un 36'ncı madde hükmünden yararlanabileceği de belirtilmektedir.[321]

b. İştirak

Suç faillerinin, sorumluluk dereceleri iştirak hükümlerine göre belirlenir. Bu bağlamda kişiler, bir suç işleme anlaşması yaparak suça konu eylemler üzerinde ortak hakimiyet kuran müşterek fail veya azmettiren ya da yardım eden olabilir.[322]

5607 sayılı KMK kapsamı kaçakçılık suçları, tek ya da birden çok kişiyle işlenebilir. Birden çok kişiyle işlenen kaçakçılık suçlarına, 5237 sayılı Kanun'daki 5'inci madde

[319] Ergin, *a.g.t.*, s.104.
[320] Yargıtay 5. CD E:2010/2527, K:2012/10321 https://barandogan.av.tr/blog/mevzuat/tck-madde-36-gonullu-vazgecme.html (Erişim Tarihi: 23 Ocak 2024).
[321] Kılıç, K. (2007). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklamalı* (1.Baskı). Ankara: Gümrük Kontrolörleri Derneği, s.222.
[322] Ertem, *a.g.t.*, s.27.

gereğince; anılan Yasa'nın faillik veya azmettirme, yardım veya bağlılık kuralına ilişkin, 37 ila 41'inci maddesi ya da koşulları varsa, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin 220'nci maddesi uygulanabilir.

Mülga 4926 sayılı Yasa'daki 5'inci maddede; kaçakçılık suçlarının toplu ve teşekkül halinde işlenmesi cezada artırım nedeni sayılıyordu. Bu bağlamda iki veya daha fazla kişinin, kaçakçılık fiili icra etmek saikiyle önceden bir araya gelmesi; teşekkül (md.2/c), anılan Kanun'da suç sayılan fiillerin, 2 veya daha çok kişi tarafından teşekkül oluşturulmaksızın işlenmesi durumu ise toplu suç işleme (md.5) olarak düzenleme altına alınmıştı. Ancak 5607 sayılı Yasa'da, suçların teşekkül halinde işlenmesine yer verilmemiş olup örgüt faaliyeti çerçevesinde (md.4/1) ya da toplu (md.4/2) suç işlenmesi, cezada artırım nedeni olarak düzenlenmiştir.

5607 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesindeki 6'ncı fıkrada; özel bir iştirak kuralı bulunmaktadır. Bu bağlamda kaçakçılık eylemlerini önleme, izleme ve araştırmayla görevli olup da bu Kanun kapsamı suçların işlenmesini, kendi isteğiyle görmezden gelen kişinin, müşterek fail olarak suçtan sorumlu tutulacağı belirtilmiştir. Salt suçun işlenmesine yardım etmiş olsa bile bu kişi, müşterek fail olarak cezalandırılacaktır. Burada, temsil yetkisi olan gümrük müşavirleri ve gümrük müşavir yardımcılarının da cezai sorumluluklarının incelemesinde yarar bulunduğu kanısındayız.

4458 sayılı GK'nın 5'inci maddesi gereği; kişilerin tümü, gümrük mevzuatıyla öngörülmüş tasarrufları ve işlemleri icra edebilmesi saikiyle temsilci atayabilir. Bu bağlamda temsilcinin, doğrudan ve başkası adına icrada bulunması halinde; doğrudan temsil, kendi adına, fakat bir başkasının hesabına icrada bulunması halindeyse dolayı temsilin varlığından söz edilmektedir. Temsilci, temsil ettiği kişi adına icrada bulunduğunu ve temsilin niteliğini bildirmek zorunda olduğu gibi, yetkilendirilmiş olduğunu gösterir belgeyi de gümrüğe sunmalıdır. Temsilin niteliği hakkında bilgilendirmede bulunmayan veya temsil yetkisi varmış gibi davranan kişinin, kendi adına ve hesabına işlem yaptığı kabul edilir.[323]

Gümrük müşavir ve yardımcılarının işlev ve sorumluluğuna ilişkin olarak; 4458 sayılı GK'nın 225'inci maddesinde; eşyaya gümrükçe onaylı bir işlem ya da kullanım tesisine ilişkin faaliyetlerin, doğrudan veya dolaylı temsil yoluyla gümrük müşavirlerince izlenip sonuçlandırılacağı; 226'ncı maddesinde ise gümrük müşavirlerinin, tüm gümrük işlemlerini izleyip sonuçlandırabileceği, birlikte çalıştıkları gümrük müşavir yardımcılarının ise müşavirler adına gümrük idarelerinde iş izleyebileceği, bu kişilerin eylem ve

[323] Özdoğan, S. (2014). Gümrüklerde Dolaylı Temsilden Doğrudan Temsile Geçiş. Gümrük ve Ticaret Dergisi. Sayı:4, s.104-105.

davranışlarından kaynaklanacak mali sorumluluğun, gümrük müşavirine ilişkin olacağı düzenleme altına alınmıştır.

Gümrük Yönetmeliği'nin 561'inci maddesinde; gümrük idarelerinde, gümrük müşavirleri tarafından iş takibi yapabilmesi için eşya sahibinin, noter onaylı vekaletname vermesi gerektiği, kamu kurum ve kuruluşları vekâletnameleri için noter onayı koşulu aranmayacağı; 563'üncü maddesinde; müşavirlerin, akdettikleri beyannameye ilişkin cezai yasaların uygulanması yönünden beyannamedeki bilgiler ve eki belgelerin, gerçeğe uygunluğu ile ilgili rejimin öngördüğü tüm yükümlülüklere uyulmasından, 4458 sayılı GK'nın 181'inci maddesindeki 2'nci fıkra[324] saklı kalmak koşuluyla sorumlu olacağı, belirtilmiştir.

4458 sayılı GK'nın 41'inci maddesinde; istek üzerine, gümrükçe tasdik edilmiş bir işlem veya kullanım uygulanmadan evvel, gümrüğe arz edilen eşyanın tetkiki veya ondan örnek temin edilmesi amacıyla, alakalı ve yetkili kişilere izin verilebildiği düzenleme altına alınmıştır. Ancak gümrük müşavirleri ve yardımcılarının, eşyayı inceleme istem hakkı olmasına karşın, durum gümrük idaresi takdirine bağlıdır. Dolayısıyla, aleyhlerine başkaca bir kanıt yoksa bu kişiler, salt eşyayı incelemediği için cezalandırılamaz; ancak gümrük beyannamesine esas oluşturan belgede, sahtecilik yapıldığını gösteren belirgin bir tahrifat yapılmışsa; gümrük müşavirleri ve yardımcıları, sahtecilik ve kaçakçılık suçlarına iştirak etmiş olacaktır.[325]

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin bir kararında; salt kendine verilen belgelere dayalı beyanname tanzim yetkisi olan gümrük müşavirinin, kastından söz edilemeyeceği hükmünü vermiştir.[326]

4458 sayılı GK'nın geçici 6'ncı maddesinin 6'ncı fıkrasında; gümrük müşavir ve yardımcılarının, işlevleri esnasında ya da işlevleri dolayısıyla işledikleri suçlardan ötürü eylemlerinin vasfına uygun olarak, 5237 sayılı TCK'nın devlet memurlarına ilişkin hükümlerine göre cezalandırılacağı, belirtilmiştir. Böylece, gümrük müşavirleri ve yardımcıları, gümrük beyannamesi düzenlerken kamu görevlisi sayılacak ve beyannamenin gerçek dışı olması durumunda bu kişiler, resmî belgede sahtecilik suçunun düzenlendiği TCK'nın 204'üncü maddesindeki 2'nci fıkra kapsamında cezalandırılacaktır.

---

[324] Dolaylı temsil açısından, gümrük müşavir ve yardımcılarının sorumluluğu, beyanname için kullanılan bilgilerin, yanlış olduğunu bildiği ya da mesleki olarak bilmesi gerektiği hallerle sınırlıdır.
[325] Ergin, *a.g.t.*, s.71.
[326] Yargıtay 7. CD E: 2012/19683 ve K: 2012/27208 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 5 Eylül 2023).

5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 5'inci fıkranın da incelemesinde yarar görmekteyiz. Bu bağlamda anılan düzenlemede belirtildiği üzere kişi, bu Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1 ila 4'üncü fıkrada yer alan kaçakçılık suçlarına iştirak etmemeli; yani anılan fıkralardaki fiillerin faili, azmettireni ya da yardım edeni olmamalı ve sözü edilen fıkralarda belirtilen suçlar işlendikten sonra kaçakçılık konusu eşya, kişi tarafından ticari amaçla satın alınmalı, satıma sunulmalı, satımı yapılmalı, taşınmalı veya saklanmalıdır.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; dava konusu kaçak eşyanın, sanık …'nın iş yerinde yakalanması; sanıkların tümünün birbirlerini doğrulayıcı nitelikli, evrelerde değişmemiş savunmalarında; kaçağa konu eşyanın, sanık …'nin olduğunu ifade etmesi, öteki sanıklar …ve …'nin kaçakçılık suçuna ilişkin bilgileri bulunmadığını belirtmesi karşısında; sanıkların kaçakçılık suçuna katıldıklarına ilişkin mahkumiyetlerini gerektiren her çeşit kuşkudan uzak ve somut delil bulunmadığından beraat kararı yerine, işyerinde ele geçirilen ancak üstünde kaçakçılık suçuna ilişkin olmayan kredi kartı ekstresi, gönderme belgesi, alındılar ile üstünde "Bubo" yazılı PTT makbuzunun bulunması gerekçeleriyle verilen mahkumiyet kararının, bozulmasına hükmedilmiştir. [327]

c. İçtima

Ceza Kanunu'nu birden çok kez ihlal eden kişi, ihlal ettiği tüm suçlardan sorumlu tutulur ve kendisine her bir suç için ilişkin hükümde belirtilen ceza, gerçek içtima hükümlerine göre uygulanır.[328] Zira kimi durumlarda, birden çok ihlal salt bir suç sayılarak, kişiye yalnızca tek bir ceza verilecek olup[329] bahsedilen çeşitteki özel birleşmeler (bileşik suç, zincirleme suç ve fikri içtima), suçların içtimaı konusu içinde yer almaktadır.[330] Başka bir ifadeyle, suçların içtimaının söz konusu olduğu hallerde fail, birden çok suç işlemişse de bu suçlara ilişkin verilecek olan cezalar, toplanmak suretiyle bir tek ihlal varmış gibi tek ceza şeklinde verilmektedir.[331]

Bir konu, birden çok kanun hükmüyle düzenleme altına alınmış olabilir. Genelde, bunlar arasında bir uyum olduğu kabul edilse de kimi durumlarda bu hükümler, birbiriyle çatışabilmektedir. Bu bağlamda somut olaya, ilgili hangi normun uygulanacağı sorunu ortaya çıkmakta ve buna, normlar çatışması denilmektedir. Bu kavram, kendi içinde gerçek

[327] Yargıtay 7. CD E: 2013/15759 ve K: 2014/12831 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[328] Toroslu, N. ve Toroslu H., *a.g.e.*, s. 339.
[329] Merki, D. (2009). *Bileşik Suç*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.7.
[330] Toroslu, N. ve Toroslu H., *a.g.e.*, s. 339.
[331] Merki, *a.g.t.*, s.7.

çatışma ve görünüşte normlar çatışması olarak ikiye ayrılmaktadır. Birbiriyle tutarlılık göstermeyen normların, niteliklerine göre bu çatışmayı sona erdirecek belirli ilkelerin (genellik-özellik, üstlük-altlık ve öncelik-sonralık) benimsendiği çatışma durumlarına, görünüşte normlar çatışması adı verilir. Bunun aksine, gerçek çatışmada ise çatışmakta olan normların arasında bu tarz bir ilişki yoktur. Örneğin, aynı kanunda yer alan iki genel ya da özel hükmün çatıştığı haller. [332]

YCGK konuya ilişkin bir kararında; aynı eylemin birden fazla normla ilgili görünmesine karşın, bunlardan salt birinin uygulanabilmesine görünüşte içtima adı verildiğini; bu durumda gerçekte yalnızca bir normun ihlali söz konusuyken diğerlerinin ihlalinin, görünüşte olduğunu ve normlardan salt birinin, gerçekten uygulanabilir olduğu belirtilmiştir. Bu kararda, tüketen ve tüketilen norm ilişkisinden de söz edilmekte olup diğer normları bünyesine alan ceza normunun, bunları tükettiği ve eyleme yalnızca tüketen ceza normunun uygulanabileceği ifade edilmiş; 5237 sayılı Yasa'daki 42'nci maddede düzenlenen bileşik suç kavramının ise bu ilişkiye ilişkin tipik bir örnek olduğundan söz edilmiştir.[333]

Bileşik suç, birden fazla suçun, salt tek suçta birleştirilmesi[334] anlamına gelmekte olup ithalat kaçakçılığı suçlarına ilişkin olarak bileşik suç hükümleri uygulanmayacağı kanısındayız.

Anılan YCGK kararında, asli ve tali norm bağlantısından da bahsedilmektedir. Tali (yardımcı) norm, asli normun uygulanamayacağı durumlarda oluşan kanun boşluklarının giderilebilmesi için getirilmiştir. Yani, asli-tali norm ilişkinin söz konusu olduğu durumlarda eyleme asli norm uygulanacaktır. Bu bağlamda "fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı taktirde", "kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan haller dışında" ve "eylemin başka bir suç oluşturmaması halinde" gibi benzeri belirtişlerin bulunduğu normun, yardımcı norm niteliğinde kabul edildiği belirtilmiş olup[335] yardımcı normun, bu durumlarda uygulanması olanaklı değildir. Bunların dışında, yardımcı normun sonralığı kanun hükmünde açıkça gösterilmediğinden, normlar arası ilişki incelenmeli ve kanun koyucunun iradesine bakılmak yoluyla bir sonuca ulaşmalıdır.[336]

Mülga 4926 sayılı KMK'nın 24'üncü maddesinde, bu Kanun kapsamı fiiller dolayısıyla, TCK ya da ceza içeren öteki kanunlarda yazılı suçları işleyen kişiler hakkında

[332] Merki, *a.g.t.*, s.38.
[333] YCGK E:2015/208, K:2019/666 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).
[334] Toroslu, N. ve Toroslu H., *a.g.e.*, s. 340.
[335] YCGK E:2015/208, K:2019/666 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).
[336] Merki, *a.g.t.*, s.48.

içtima kuralının uygulanmayacağı ve her suçun, ayrı cezalandırılacağı belirtilmişti. Nitekim, 5607 sayılı KMK'da içtima kavramına ilişkin özel bir düzenleme yapılmamıştır.

5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 7'nci fıkra gereğince; eylemin daha çok cezayı gerekli kılan suç meydana getirmediği durumda, tümcesine yer verilmiştir. Buna göre, asli-tali norm ilişkisi göz önünde bulundurularak, eylemin daha ağır bir suç oluşturması durumunda, kişi bu suça ilişkin düzenlenmiş daha ağır yaptırımla cezalandırılacaktır. Bunun aksine örneğin; kanunla ithali yasaklanmış eşyanın, gümrük işlemleri uygulanmaksızın yurda sokulması durumunda ise fail salt bir eylem ile 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1 ve 7'nci fıkrasında bulunan suçları işlemiş olur ve en fazla cezayı gerektiren yasak eşya ithali suçundan cezalandırılır.[337]

5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1 ila 4'üncü fıkrada tarif edilen kaçakçılık eylemlerine iştirak etmek yoluyla bu fıkralarda düzenlenen kaçakçılık konusu eşyayı; satın alan, satıma sunan, satan, nakleden ya da saklayan da ayrıca bu Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 5'inci fıkra hükmü uyarınca cezalandırılmayacaktır. Kişinin, anılan fıkradaki eylemlerin birkaçını icra etmesi durumunda ise uygulanacak yaptırım, değişmeyecek ve kişi, bu fıkra hükmüne göre cezalandırılacaktır. Ne var ki, 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1 ila 4'üncü fıkrada tarif edilen kaçakçılık eylemlerinin birden çoğunun icra edilmesi durumunda ise cezanın, alt sınırından uzaklaşılacağı kanısındayız.

5607 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesindeki 5'inci fıkra gereğince; anılan Yasa'nın suç saydığı eylemlerin, resmî belgede sahtecilik yapmak yoluyla işlenmesi durumunda, failin işlediği suçların her biri açısından ayrı cezalandırılacağı; 5237 sayılı Kanun'un 220'nci maddesindeki 4'üncü fıkrada ise örgüt faaliyeti alanında suç işleyen kişinin, ilaveten bu suçlardan cezalandırılacağı düzenlenmiştir.

5237 sayılı Kanun'un 43'üncü maddesindeki zincirleme suç; bir suçun icrası kararının yürütülmesi yolunda aynı cürmün, başka vakitlerde bir kimseye yönelik bir defadan çok ya da aynı cürmün, birden çok kişiye yönelik salt bir davranışla icra edilmesi anlamına gelmektedir. Bu bağlamda ithalat kaçakçılığı suçlarını, değişik zamanlarda icra eden kişi, zincirleme suç hükümlerine göre cezalandırılacaktır.

Yargıtay 7.CD konuya ilişkin kararında; inceleme konusu dosyadaki suç tarihlerinin; 17.05.2010, 18.05.2010 ve 05.09.2010, iddianame düzenlenme tarihinin ise 18.05.2012 olduğu, sanığın fiillerinin aynı nitelikte bulunduğu, suç tarihi ile icra edilen suçun niteliği bakımından sanığın fiillerinin, 5237 sayılı TCK 43'üncü maddesi gereğince zincirleme

[337] Şahin, *a.g.t.*, s.29.

şeklinde kaçakçılık suçu oluşturduğu göz önünde bulundurulmaksızın, yazılı şekilde üç kez ayrı hüküm kurulmasının bozma sebebi olduğuna hükmedilmiştir.[338]

V. Yaptırım

5607 sayılı Yasa'nın 17'nci maddesi uyarınca; bu Yasa kapsamındaki kaçakçılık suçları hakkındaki davalar; Asliye Ceza Mahkemelerinde, bu suçların resmî belgede sahtecilik yoluyla gerçekleştirilmesi durumunda ise Ağır Ceza Mahkemelerinde görülecek olup yetkili mahkemeler, 5271 sayılı CMK'nın 12 ila 21'inci maddesine göre belirlenecektir. Bu Kanun'un 12'nci maddesi uyarınca; genel yetki kuralı suçun işlendiği yer mahkemesince davaya bakılmasıdır; ancak teşebbüste en son icrai hareketinin, kesintisiz suçlarda kesilmenin ve zincirleme suçlardaysa suçun son işlendiği yer mahkemesinin de davaya bakma yetkisi söz konusudur.[339]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; 5607 sayılı KMK'nın 17'nci maddesindeki 2'nci fıkra gereğince; kaçakçılık suçuyla birlikte işlenen sahtecilik suçu dışında, kaçakçılık suçu konusu davaların, diğer suçlardan ötürü açılan davalarla birlikte görülemeyeceğine, bu durum gözetilmeksizin yazılı hüküm kurulmasının, bozma sebebi olduğuna hükmetmiştir.[340]

Öğretide bir görüşe göre, kaçakçılık suçları konusunda uzmanlaşmış yargı mensuplarının yer aldığı mahkemelerin kurulması gerektiği ifade edilmiştir. Zira ekonomi hukukunun bütünüyle anlaşılması, uygulanması ve bunlara ilişkin yöntemlerin icrası, uzmanlık gerektirmektedir.[341]

5607 sayılı Kanun'daki kaçakçılık suçlarının tümüne ilişkin verilecek olan bir sene veyahut daha az süreli özgürlüğü bağlayıcı cezalar, adli para cezasına çevrilebilir.[342]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; eyleme ilişkin müeyyidenin, olay tarihinde yürürlükte bulunan 4926 sayılı Yasa'da adli para cezası, 5607 sayılı Yasa'da ise özgürlüğü bağlayıcı cezanın yanında, adli para cezası olduğu; TCK'daki 50'nci maddede kısa süreli hapis cezasının, adli para cezasına ya da başkaca seçenek müeyyidelere çevrilmesi halinde verilen sonuç müeyyide itibariyle, 5607 sayılı Kanun'un fail lehine olabileceği

---

[338] Yargıtay 7. CD E:2015/1967, K:2017/10273 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).
[339] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/ceza-muhakemesi-kanunu-5271 (Erişim Tarihi: 26 Eylül 2023).
[340] Yargıtay 7. CD E:2015/24953, K:2018/14172 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).
[341] Kahya, *a.g.m.*, s.175.
[342] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-5237 (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).

gözetilerek; her iki kaçakçılıkla mücadele kanunun, karşılaştırılması yoluyla lehe olan kanunun saptanması ve buna göre karar verilmesi gerekirken, bu hususun yerine getirilmemiş olması, bozma sebebi kabul edilmiştir. [343]

5607 sayılı Kanun'daki kaçakçılık suçlarının tümüne ilişkin verilecek olan 2 yıl veya daha az süreli özgürlüğü bağlayıcı cezalar, ertelenebilir. Bunun için kişi, geçmişte kasten işlediği bir suç sebebiyle 3 aydan çok özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûm edilmemiş olmalı ve olaya ilişkin yargı süreci boyunca pişmanlık göstererek, mahkeme nezdinde bir kez daha aynı suçu işlemeyeceği konusunda olumlu izlenim uyandırmalıdır.[344]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; on bir adet kaçak eşya için cezanın asgari haddinden uzaklaşılarak, dosya içeriğine uymayan gerekçeyle ceza tayini, fail hakkında özgürlüğü bağlayıcı ceza ve adli para cezası verildiği, ancak adli para cezası açısından, 5237 sayılı Kanun'un 51'inci madde hükmünün uygulanamayacak olmasına karşın, ayrım yapılmadan failin cezasının ertelenmesi hükmü verilmesinin, bozma nedeni olduğuna hükmedilmiştir.[345]

5607 sayılı Kanun'daki kaçakçılık suçlarının tümüne ilişkin verilecek olan hapis cezaları, şartlarının oluşması halinde hükmün açıklanması geri bırakılmasına (HAGB) çevrilebilir. Bunun için sanığın, geçmişte kasıtlı bir suça karışmamış olması, mağdurun zararını karşılaması ile mahkeme nezdinde bir kez daha aynı suçu işlemeyeceği konusunda olumlu izlenim oluşturması ve HAGB'yi kabul etmesi gerekir.[346]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; adli sicil kaydında HAGB yönünde verilmiş kararlar dışında, kasten işlenmiş suçtan mahkumiyete ilişkin sabıkası olmayan sanık hakkında, geçmişte verilen HAGB kararları gerekçe gösterilerek yeniden HAGB kararı verilmesine yer olmadığı kararı verilmişse de 6545 sayılı Kanun'daki 72'nci maddeyle değişen 5271 sayılı Kanun'daki 231'inci maddenin 8'nci fıkrası gereğince; denetim süresinde kasten bir suç işleyen sanığa HAGB kararı verilemeyeceği, sanığın adli sicil kaydındaki HAGB kararlarının; suç tarihi öncesine ilişkin olduğu, sanığın kamu zararını giderdiğine ilişkin gümrük vergilerinin ödendiğini gösterir dekontu dosya sunduğu, bu bağlamda 5271 sayılı Yasa'nın 231'inci maddesindeki 6'ncı fıkra hükmünün uygulanıp

[343] Yargıtay 7. CD E:2015/3873, K:2017/6972 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).
[344] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-5237, md.51 (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).
[345] Yargıtay 7. CD E:2015/24461, K:2019/37764 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).
[346] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/ceza-muhakemesi-kanunu-5271, md.231 (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).

uygulanmayacağı tartışılmaksızın yasal olmayan gerekçeyle HAGB kararı verilmesine yer olmadığı kararı verilmesinin, bozma nedeni olduğuna hükmetmiştir.[347]

5607 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesindeki 1'inci fıkra uyarınca; bu Kanun'da düzenlenen kaçakçılık suçlarının tümüne ilişkin eşya ve kazanç müsaderesi, 5237 sayılı TCK'nın ilgili hükümlerine göre yapılacaktır.[348] Anılan madde metninin devamında ise kaçak eşya naklinde, iradi olarak faydalanılan veya faydalanılmasına teşebbüs edilen her çeşit nakil vasıtaya el koymak için birlikte gerçekleşmesi zorunlu tutulmayan şu üç koşul belirtilmiştir:[349]

1. Kaçak eşyanın, suçun gerçekleşmesini basitleştirecek veya fiilin icrasını önleyecek biçimde hususi yapım, görünmez düzenek içinde muhafazası veya taşınması,
2. Kaçak eşyanın, nakil vasıtası yükünün nicelik ya da hacim yönünden tümünü veya ağırlıklı kısmını oluşturması ya da taşınmasının, bu nakil vasıtasının kullanılmasını zorunlu kılması,
3. Kaçak eşyanın, yurda ithal ya da ihracı yasaklanmış, toplum ya da çevre sağlığı yönünden zararlı maddeler kapsamında bulunması.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; suça konu nakil aracının müsadere edilebilmesi için öncelikle 5607 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesindeki koşulların gerçekleşip gerçekleşmediğinin göz önünde bulundurulması gerektiğine; ilişkin koşulların varlığı durumunda, 5237 sayılı TCK'daki 54'üncü madde gereğince el koymaya ilişkin koşulların tartışılması gerektiğine hükmetmiştir.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; suça konu nakil aracının müsadere edilebilmesi için 5607 sayılı KMK'daki 13'üncü maddede bulunan koşullar oluşmuşsa da suça konu eşya ile nakil aracının kıymetinin, 5237 sayılı TCK'daki 54'üncü maddenin 3'üncü fıkra hükmüne göre değerlendirilmesiyle müsadere edilmesi durumunda, bunun hakkaniyete uygun olup olmadığı tartışılmadan yazılı şekilde hüküm kurulmasının, bozma nedeni olduğuna karar verilmiştir.[350]

---

[347] Yargıtay 7. CD E:2019/4231 K:2019/37200 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).
[348] 5237 sayılı Kanun'un 54'üncü madde hükmünde eşya, 55'inci madde hükmündeyse kazanç müsaderesi yer almaktadır.
[349] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[350] Yargıtay 7. CD E:2014/12431, K:2015/11029 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin kararında; suçun icrasında kullanılan ve müsaderesine hükmedilen nakil aracının, soruşturma aşamasında teminat karşılığı iadesine karar verilmesi nedeniyle müsadere icra edildiği zaman, yatırılmış teminatın geri verilmesine, müsaderenin gerçekleştirilememesi durumunda ise teminatın, devlet hazinesine gelir kaydedilmesine karar verilmesi gerektiğinin göz önünde bulundurulmamasını, bozma nedeni olarak kabul etmiştir.[351]

5607 sayılı KMK'nın 5'inci maddesinde ise bu Kanun içeriği kaçakçılık suçlarının tümüne ilişkin etkin pişmanlık[352] hükümleri, şu şekilde düzenlenmiştir: [353]

1. Kanunun 3'üncü maddesinde tanımlı suçlardan birine katılmış kişi; resmî makamlarca bilgi edinilmeden evvel eylemi, öteki suç failleri ve kaçak konusu eşyanın muhafaza edildiği konumları, bu makamlara bildirirse; bildirimin, suç faillerinin yakalanması ya da kaçak konusu eşyanın bulunmasını temini durumunda, cezalandırılmaz. Bilgi edinilmesi sonrası, eylemin tümüyle ortaya çıkmasına yardımda bulunana verilecek olan ceza, 2/3 nispetinde azaltılır.
2. Kanunun 3'üncü maddesinin 7'nci fıkrası dışında, 3'üncü madde gereğince tanımlı suçlardan birini işlemiş olan fail, etkin pişmanlıkta bulunarak suça konu eşya gümrüklenmiş değerinin 2 katına dek ödemeyi, Devlet Hazinesine;
   a) Soruşturma süreci son buluncaya değin ödemesi durumunda, kendisine bu Kanunda tanımlı kaçakçılık suçları nedeniyle verilecek ceza 1/2 oranında,
   b) Kovuşturma sürecinde ise karar verilinceye değin ödemesi durumunda, kendisine bu Kanunda tanımlı kaçakçılık suçları nedeniyle verilecek ceza 1/3 oranında, azaltılır. Soruşturma sürecinde, Cumhuriyet Savcısınca anılan konuda şüphelinin kendisine uyarıda bulunulur. Bu uyarı yapılmamış ise kovuşturma evresinde Hâkim, sanığa uyarıda bulunur.
3. Bu maddenin 2'nci fıkrası, mükerrir ya da kaçakçılık suçunun bir örgüt faaliyetinde işlenmesi durumunda uygulanmaz.

---

[351] Yargıtay 7. CD E:2014/20827, K:2016/2241 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).

[352] Yargıtay 18. CD bir kararında, TCK ile özel ceza kanunlardaki etkin pişmanlık düzenlemelerinin incelenmesi, öğreti ve yargısal kararlarındaki görüşlerin değerlendirilmesi sonucu, etkin pişmanlık kavramına ilişkin unsurları, kanun kapsamında etkin pişmanlığa olanak veren bir hükmün olması, suçun tamamlanması, şüpheli ya da sanığın yasada belirtilen şekilde aktif bir eyleminin bulunması ve bu eylemin iradi olarak icra edilmesi gerektiği şeklinde hükme bağlamıştır. Yargıtay 18. CD E:2017/3349, K:2017/1202 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

[353] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki ithalat kaçakçılığı suçlarına ilişkin yaptırımlar şu şekildedir: [354]

"*(1) Eşyayı, gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın ülkeye sokan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Eşyanın, gümrük kapıları dışından ülkeye sokulması halinde, verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar artırılır."*

"(2) Eşyayı, aldatıcı işlem ve davranışlarla gümrük vergileri kısmen veya tamamen ödenmeksizin ülkeye sokan kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır." Bu fıkra hükmünün önceki düzenlemesinde bulunan, sahte belge kullanmak deyişi; 6545 sayılı Kanun'daki 89'uncu madde gereğince; aldatıcı işlem ve davranışlarla, olarak değiştirilmiştir. [355]

"(3) Transit rejimi çerçevesinde taşınan serbest dolaşımda bulunmayan eşyayı, rejim hükümlerine aykırı olarak gümrük bölgesinde bırakan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır." Bu fıkra hükmünün önceki düzenlemesinde bulunan, 6 aydan 2 yıla, deyişi; 6545 sayılı Kanun'daki 89'uncu madde gereğince; 1 yıldan 3 yıla, biçiminde değiştirilmiştir.[356]

"(4) Belli bir amaç için kullanılmak veya işlenmek üzere ülkeye geçici ithalat ve dahilde işleme rejimi çerçevesinde getirilen eşyayı, hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır." Bu fıkra hükmünün önceki düzenlemesinde bulunan, gerçek dışı belgeyle yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, 6 aydan 3 yıla, deyişi; 6545 sayılı Kanun'daki 89'uncu madde gereğince; hile ile yurt dışına çıkarmış gibi işlem yapan kişi, 1 yıldan 3 yıla, biçiminde revize edilmiştir.[357]

"(5) Birinci ila dördüncü fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesine iştirak etmeksizin, bunların konusunu oluşturan eşyayı, bu özelliğini bilerek ve ticarî amaçla satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır." Bu fıkra hükmünün önceki düzenlemesinde bulunan, 6 aydan 2 yıla, deyişi; 6545 sayılı Kanun'daki 89'uncu madde gereğince; 1 yıldan 3 yıla, biçiminde değiştirilmiştir.[358]

---

[354] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2023).
[355] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm (Erişim Tarihi: 2 Eylül 2023).
[356] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm (Erişim Tarihi: 2 Eylül 2023).
[357] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm (Erişim Tarihi: 2 Eylül 2023).
[358] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm (Erişim Tarihi: 2 Eylül 2023).

"(6) Özel kanunları gereğince gümrük vergilerinden kısmen veya tamamen muaf olarak ithal edilen eşyayı, ithal amacı dışında başka bir kullanıma tahsis eden, satan veya devreden ya da bu özelliğini bilerek satın alan veya kabul eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır." Bu fıkra hükmünün önceki düzenlemesinde bulunan, 3 aydan 1 yıla kadar, deyişi; 6545 sayılı Kanun'daki 89'uncu madde gereğince; 6 aydan 2 yıla dek, biçiminde değiştirilmiştir.[359]

"(7) İthali kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeye sokan kişi, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren suç oluşturmadığı takdirde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. İthali yasak eşyayı, bu özelliğini bilerek satın alan, satışa arz eden, satan, taşıyan veya saklayan kişi, aynı ceza ile cezalandırılır."

[359] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm (Erişim Tarihi: 2 Eylül 2023).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İHRACAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARI VE İTHALAT VE İHRACAT KAÇAKÇILIĞI SUÇLARININ NİTELİKLİ HALLERİ

I. Genel Olarak

Ülkeler, dış ticaret politikalarında ithalatın azaltılması ve ihracatın arttırılmasını amaçlamaktadır.[360] Bu bağlamda ülkenin, küresel ihracattaki payının arttırılması ve ihraç pazarının geliştirilmesi ile uluslararası piyasalara açılan işletmelere gerek üretim gerekse pazarlama aşamalarında desteklenerek rekabet gücü kazandırılması için, kimi ihracat teşvikleri uygulanmaktadır.[361] Örneğin; eşya satışı amacıyla uygun piyasa bulmaya yönelik tetkik ve piyasaya giriş desteği, zirai mahsullerde dış satım geri ödeme yardımı, araştırma ve gelişme ile marka ve tasarım desteği, yurt dışı fuarlara katılımların desteklenmesi vb.[362]

25.10.1984 günlü 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 11'inci maddesi gereğince; dış satım teslimiyle buna ilişkin hizmetler, yurt dışı alıcılar için gerçekleştirilen işler, serbest bölgelerdeki alıcılar için gerçekleştirilen fason işler ve karşılıklılık koşuluyla uluslararası roaming anlaşmaları kapsamında yurt dışı alıcılar için yurtta verilen roaming hizmetleri de vergi dışı tutulmuştur. 06.06.2002 günlü 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 5'inci maddesindeki 1'inci fıkrada ise anılan Yasa'ya eklenmiş çizelgelerdeki eşyanın, dış satım teslimlerinin, ilgili fıkranın devamında yer alan koşullarla vergiden muaf olduğu düzenlenmiştir.

Tüm bu sayede ihracatta ortaya çıkan artış, ülke ekonomisinde uzun dönemli büyümeyi sağlarken,[363] üretimi arttırarak maliyetin azaldığı pozitif ölçek ekonomisi[364] ile üretim ve tüketim faaliyetlerine dolaylı biçimde taraf olan bireylerin sağladığı pozitif dışsallıktan[365] elde edilen kazançları da arttırmaktadır.[366]

---

[360] Bahçeci, *a.g.m.*, s.76-77.
[361] Ünal, B., Marşap Güçlü, B. (2018). Türkiye'de İhracatı Teşvik Politikaları Kapsamında KDV İadesi. Yönetim, Ekonomi Ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, Cilt:2, Sayı:2, 45-57, s.48.
[362] Ertem, *a.g.t.*, s.64.
[363] Kamacı, A./Ceyhan, S./Peçe, M. A. (2019). Toplam Faktör Verimliliğinin Ekonomik Büyümeye Etkisi: 15 OECD Ülkesi İçin Panel Veri Analizi, Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:5, Sayı:1, 22-36. DOI: 10.22466/acusbd.539877, s.23.
[364] https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/geneldosya/rk-terimleri-sozlugu-2018-pdf (Erişim Tarihi: 08 Ocak 2023).
[365] Özbilgi, F. (2020). Piyasa Başarısızlıklarından Dışsallıklar ve Çözüm Yollarına İlişkin Değerlendirmeler, Anadolu University Journal of Faculty of Economics, 2 (1), 70-90, s.74.
[366] Acaravcı, A./Kargı, G. (2015). Türkiye'de İhracatın Çeşitlendirilmesi ve Ekonomik Büyüme, Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, Cilt:1, Sayı:1, 1-16. DOI: 10.20979/ueyd.182891, s.2.

İhraç amacıyla yurttan çıkarılacak eşyanın, gümrük işlemlerinin tamamlanması ve gümrük vergilerinin ödenmesi gerekir. Eşyanın, çıkış gümrük beyannamesi ile yetkili gümrüğe beyanı sonrası gümrük idaresi, 4458 sayılı GK'nın 68'inci maddesi uyarınca, eşyanın beyannamede kayıtlı gümrük rejimi koşullarına uyulmasını sağlamak için gerekli durumlarda, eşya ayniyetinin belirlenmesine ilişkin önlemler alabilir. Dolayısıyla, eşyanın gümrük idaresine teslimi sonrası, beyanname kayıtlarının doğruluğunu belirlemek için eşyanın dış alım ya da dış satım işlemleri veya sonraki alım satım işlemleriyle ilgili ticari belge ve veriler, gümrük idarelerince denetlenir. Bu bağlamda ihracı kanunlar tarafından yasaklanmış eşyanın, ihraç edildiği ya da ilgili kanun uyarınca teşvik, sübvansiyon ya da mali geri vermelerden yararlanma saikinde olan kişilerin, gerçekleşmemiş ihracatı gerçekleşmiş gibi gösterdiği veya ihraç konusu eşyanın cins, nicelik, nitelik ya da ederini değiştirdiği, kolayca tespit olunabilir.

Çalışmamızın bu bölümünde inceleyeceğimiz ihracat kaçakçılığı suçları, 5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki 8 ve 9'uncu fıkrada tasnif edilmiştir.

II. İhracat Kaçakçılığı Suçlarında Hukuki Konu, Maddi Konu, Fail ve Mağdur

A. Hukuki Konu

Öğretide; ihracat kaçakçılığı suçlarının işlenmesi sonucu ihlal edilen hukuki konunun, suçtan suça göre değiştiği görülmüştür.

Bizim katıldığımız Yargıtay 19. CD kararında ise kaçakçılık suçlarının işlenmesi sonucunda; genel olarak devletin egemenlik hakkının, vergilendirme yetkisinin ve mali yararlarının ihlal edileceği ifade edilmiştir. Ancak anılan karara göre, bu suçların işlenmesiyle amme hizmetlerinin icrası da olumsuz etkileneceğinden, buna bağlı olarak toplum ekonomisi de dolaylı olarak ihlal edilecektir.[367]

B. Maddi Konu

İhracı kanun gereği yasak eşyayı ihraç etme suçunun (md.3/8) maddi konusu, kanunlarca ihracı yasaklanmış eşyadır. Ulusal ve uluslararası güvenliğin sağlanması, ülke ekonomisinin korunması ve toplum sağlığı gibi nedenlerle kimi eşyanın ihracı, kanunlarımızca yasaklanmıştır. Bunlara ilişkin vergi ödemesine izin verilmediğinden, ihracı yasaklanmış eşya konusunda beyanda bulunmanın, herhangi bir hukuki değeri yoktur.[368]

---

[367] Yargıtay 19. CD E:2019/6034 K:2019/13067 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).

[368] Karakaş B. (2004). *Türk Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları*. Ankara: Turhan Kitabevi, s.4.

İhracı belirli kurum ve kuruluşların iznine tabi malların, izin alınmaksızın ihracı durumunda ise 4458 sayılı GK uyarınca kabahat işlenmiş olacaktır.[369]

1918 sayılı Kanun ile 4926 sayılı Kanun döneminde, ihracı yasak eşya tanımı tartışmalıdır.[370] 1918 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinin B bendinde; ihracı yasak herhangi bir madde ya da eşyanın, yurda ithali ya da yurttan ihracı ya da bunlara teşebbüsün, kaçakçılık suçu anlamına geldiği belirtilmişse de ihracı yasak eşyanın, tanımına ilişkin açık bir düzenleme yapılmamış ve bu Kanun'un 25'inci maddesindeki 2'nci fıkra ile 27'nci maddesindeki 4'üncü fıkrada ihracı yasak eşyanın, özel yasalarla ya da ithalat ve ihracat rejimi kararları ile belirleneceği düzenlenmiştir. Ancak anılan fıkralarda yer alan, "ithalat rejimi kararları ile" şeklindeki tümce, Bakanlar Kurulu'na ceza ihdas etme yetkisi tanındığı gerekçesiyle, AYM'nin 06.07.1993 tarihinde verdiği E:1993/35 ve K:1993/25 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Öte yandan, sözü edilen fıkralardaki "ihracat rejimi kararları ile" şeklindeki tümceye dokunulmamış; sorunun çözümlenebilmesi amacıyla, 4926 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki b bendinde; dış satımı yasaklanmış eşyanın, kanunlarla ya da Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası anlaşma veya sözleşmelerle belirleneceği düzenlenmiştir; ancak bu sefer de ihracı yasak eşya tanımına ilişkin uluslararası anlaşma ya da sözleşmelerin değişmesi durumunda, bunun cezada kanunilik ilkesi ile bağdaşmayacağı sorunu ortaya çıkmıştır.[371]

Neticeten, ihracı kanun gereğince yasaklanmış eşyaya ilişkin kesin tanım, 5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki 8'inci fıkrada yapılmıştır. Buna göre; kanunlarca yasaklanmamış her eşyanın dış satımı, serbesttir. Ancak eşyaya ilişkin idari işlemlerle getirilen ihraç yasağının ihlali durumunda, anılan fıkra hükmü uygulanmayacaktır.

AY'deki 90'ıncı maddede; yöntemi gereğince uygulamaya konulmuş uluslararası antlaşmalar, kanun hükmünde bulunduğundan eşyanın ihracı bunlarla da yasaklanmış olabilir. Bu bağlamda 96/31 sayılı İhracat Tebliği'nin, dış alımı ön müsaadeye tabi eşya çizelgesi Ek-2'nin 3'üncü maddesinde uluslararası anlaşmalar dayanak gösterilerek kimi eşyanın ihracı, Sağlık Bakanlığı'nın ön iznine bağlı tutulmuştur.[372]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; hukuka aykırı yollardan ülke dışına çıkartılmak istenirken tespit olunan davaya konu eşyanın, dış satımının özel yasalarla

[369] Ertem, *a.g.t.*, s.61.
[370] Polat, *a.g.t.*, s.29.
[371] Polat, *a.g.t.*, s.30.
[372] https://www.ticaret.gov.tr/ihracat/mevzuat/ihracat-rejimi/ihracat-tebligleri (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

yasaklanmış veyahut lisans ya da icazete tabi olup olmadığının araştırılması gerektiğine hükmetmiştir.[373]

Yasak eşyaya ilişkin özel bir düzenleme olması durumunda ise 5607 sayılı KMK yerine özel kanun hükmü uygulanacaktır.

Hayali ihracat suçunun (md.3/9) maddi konusu, her türlü eşya olabilir. 5607 sayılı Kanun'a göre teşvik, sübvansiyon ya da mali geri vermelerden yararlanma amacıyla kişi, eşyanın niteliğini de değiştirebilir. Bu nedenle suça konu eşya, yasak eşya da olabilir.

C. Fail

Herkes (ör. gümrük idaresine beyanname vermeye yetkili kişiler, ihracatçı firma, taşıma aracı kullanan hak sahibi ya da yolcu vb.) ihracat kaçakçılığı suçlarının faili olabilir. Bu bağlamda ihracat kaçakçılığı suçlarının da özgü suç olduğu kabul edilemez.

Tüzel kişilik adına da işlenebilecek olan ihracat kaçakçılığı suçlarının faili, olaydaki konumuna göre tüzel kişilik yöneticisi, temsilcisi[374] ya da denetçisi olabilir. Bu kişiler dışında, tüzel kişiliği temsil yetkisi taşımayan, ancak tüzel kişilik yapısında görevli bir başka kişi, bu suçu işlemişse bu kişi, suçun faili olacak ve tüzel kişilik açısından güvenlik tedbirlerine de hükmedilmesi gerekecektir.[375]

D. Mağdur

İhracat kaçakçılığı suçlarının mağduru, ilkin devlettir. Nitekim, Yargıtay 19. CD konuya ilişkin bir kararında; kaçakçılık suçlarının icrası sonucunda, devlet tarafından yürütülen amme hizmetlerinden faydalanan bireylerin de mağdur olabileceğini ifade etmiştir.[376]

İhracat kaçakçılığı suçlarının konu olduğu davalarda katılma hakkı, gümrük idaresine ilişkindir.[377]

---

[373] Yargıtay 7. CD E:2003/5398 K:2004/4964 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 10 Mart 2024).
[374] Çilesiz, *a.g.e.*, s.133.
[375] Şahin, *a.g.t.*, s.55.
[376] Yargıtay 19. CD E:2019/6034 K:2019/13067 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).
[377] Yargıtay 7. CD E:2014/22057, K:2015/800 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

III. İhracat Kaçakçılığı Suçlarının Unsurları

A. Fiil

1. İhracı Kanun Gereği Yasak Olan Eşyayı İhraç Etme Suçu (md.3/8)

"*İhracı kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeden çıkaran kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır.*"[378]

Bu suçun fiil unsuru; kanun uyarınca ihracı yasaklanmış eşyayı, Türkiye dışına ihraç etmektir; ancak bu eylem, serbest hareketlerle işlenebilir. Örneğin; ihracı kanunlarla yasaklanan eşyanın, gümrük beyannamesinde ihracı mevzuata uygunmuş gibi gösterilmesi ya da gümrük beyannamesinde gösterilmeksizin yurtdışına çıkartılması yoluyla bu suç işlenebilir. Hatta, dahilde işleme rejimi kapsamında ülkeye gelen eşyanın, işlenmesi sonucu ihracı kanunla yasaklanmış eşyanın elde edilmesi ile bunların, yurtdışına ihracı da suçun oluşması için yeterlidir.[379]

İhracı yasak eşyanın, yurtiçinde bulunması, suçun ortaya çıkması için yeterli olmayıp, suçun tamamlanması için eşyanın, Türkiye Gümrük Bölgesinin dışına çıkartılması gerekir.[380] Nitekim kanun koyucu ihracı yasak eşyanın, gümrük kapısından çıkartılmasını, suçun tamamlanması için zorunlu kılmamıştır. Dolayısıyla bu eşyanın, Türkiye Gümrük Bölgesinden çıkartılması için seçilen yol önemli değildir.[381]

2. Teşvik, Sübvansiyon veya Parasal İadelerden Yararlanmak Saikiyle İhracat Gerçekleşmediği Halde Gerçekleşmiş Gibi Göstermek ya da Gerçekleştirilen İhracata Konu Malın Cins, Miktar, Evsaf veya Fiyatını Değişik Göstermek Suçu (Gerçek Dışı/Hayali İhracat Suçu) (md.3/9)

"*İlgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi gösteren ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösteren kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Beyanname ve eki belgelerde gösterilen ile gerçekte ihraç edilen eşya arasında yüzde onu*

[378] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2023).
[379] Polat, *a.g.t.*, s.28.
[380] Aydın, *a.g.t.*, s.211.
[381] Aydın, *a.g.t.*, s.211.

aşmayan bir fark bulunması halinde, sadece 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır."[382]

Hayali ihracat suçu, seçimlik hareketli suçtur ve kanun koyucu, fıkra hükmünde iki ayrı fiili düzenlemiştir:[383]

- İlkinde, ilgili kanuna göre teşvik, sübvansiyon[384] ya da mali geri vermelerden yararlanma saikiyle ihracat gerçekleşmemesine karşın gerçekleşmiş gibi gösterilmelidir.
- İkinci ise ilgili kanuna göre teşvik, sübvansiyon ya da mali geri vermelerden yararlanma saikiyle gerçekleştirilen ihracat konusu malın; cinsi, nicelik, nitelik ya da ederi değiştirilerek gösterilmelidir.

Genelde belgede sahtecilik yoluyla işlenen hayali ihracata ilişkin kimi yöntemler; gerçekleşmemiş ihracatı belgelerde gerçekleşmiş gibi göstermek, değerli ürün ihraç ediliyor gibi gösterilerek değersiz ürün ihraç etmek, ürün ederini gerçeğin çok üstünde göstermek, belgelerde kayıtlı eşya yerine başka eşya ihraç etmek, işlenmemiş eşyayı işlenmiş gibi göstermek, eşya miktarını gerçekten çok göstermek, dahilde işleme rejimi kapsamlı eşyayı serbest dolaşıma sokup sonrasında gerçek dışı belgeyle ihraç edilmiş gibi göstermek biçiminde örneklenebilir.[385]

YCGK konuya ilişkin bir kararında; hayali ihracat suçuna ilişkin olarak gerçekleşmemiş ihracatın gerçekleşmiş gibi gösterilmesi fiilinin, gerçek dışı beyanname ve eklerinin gümrük idaresine gidilmeden, elektronik ortamda gönderilmesi ya da gidilip verilmesi yoluyla; gerçekleşmiş ihracat konusu eşyanın, cins, nicelik, nitelik ya da ederini değişik gösterme fiilinin ise gümrük idarelerine iletilen çıkış beyannameleri ve eki belgelerde belirtilmesi yoluyla işlenebileceğini düzenleme altına almıştır.[386]

B. Kusurluluk

İhracat kaçakçılığı suçlarının kusurluluk unsuru, kast olup bu suçların, taksirle işlenmesi olanaksızdır.

---

[382] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2023).
[383] Ergin, *a.g.t.*, s.120.
[384] Devletin, kişi ya da kuruluşlara mal, para, hizmet şeklindeki karşılıksız yardımları, sübvansiyondur. https://tr.wikipedia.org/wiki/S%C3%BCbvansiyon (Erişim Traihi:17 Mart 2024).
[385] Turğut, a.g.m., s.28-29
[386] YCGK E:2020/399, K: 2021/132 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 3 Eylül 2023).

Bize göre gerçekleşmemiş ihracatı gerçekleşmiş gibi gösteren ya da gerçekleşmiş ihracat konusu eşyanın; cins, nicelik, nitelik ya da ederini değişik gösteren failin, teşvik, sübvansiyon veya mali geri vermelerden yararlanmayı, özel biçimde amaç edinmesi gerektiği kanısındayız.

Cebir, şiddet, korkutma ve tehdit ile işlenmesi durumunda, kaçakçılık eylemini icra eden değil, bu unsurları uygulayan kişinin, fail olarak kabul edileceği ve cezalandırılacağı kanısındayız. Fiili hata yapan fail ise 5237 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesindeki hükümlerden yararlanacaktır.

C. Hukuka Aykırılık

İhracı kanun gereği yasak eşyayı ihraç etme suçunun faili, belirli durumlarda hukuka uygunluk nedenlerinden yararlanabilmektedir. Örneğin; kural olarak, ülkede muhafazası uygun olan ve taşınabilen kültür ve doğa servetlerinin ülke haricine çıkartılması yasaktır. Ancak 2863 sayılı Yasa'nın 32'nci maddesinde, bu kurala ilişkin hukuka uygunluk nedenlerine yer verilmiş olup milli çıkarlarımızın korunması için eşyanın, yurtdışına çıkarılması ile Türkiye'de bulunan kordiplomatik mensuplarının, yanında getirdiği yabancı eşyayı beraberinde götürmeleri, hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmiştir.[387]

Hayali ihracat suçuna ilişkin hukuka aykırılık unsurunu; teşvik, sübvansiyon veya mali geri vermelerden faydalanmak saikiyle gerçekleşmemiş ihracatı icra edilmiş gibi göstermek veya gerçekleşmiş ihracata konu malın; tür, nicelik, nitelik ya da ederini değişik göstermek şeklindeki ibare oluşturduğundan bu suç tipine, hukuka uygunluk nedenlerinin uygulanamayacağı kanısındayız.

IV. İhracat Kaçakçılığı Suçlarının Özel Görünüş Biçimleri

a. Teşebbüs

5607 sayılı KMK'nın 3'üncü maddesindeki 22'nci fıkra gereğince; kaçakçılık fiilleri, teşebbüs evresinde kalsa da tamamlanmış gibi cezalandırılır. Bu bağlamda 5607 sayılı KMK kapsamında düzenlenen ihracat kaçakçılığı eylemlerinin, teşebbüsü tamamlanmış suç gibi cezalandırılan suçlardan olduğu belirtilebilir.

Öğretide, sırf hareket suçlarına teşebbüs tartışmalı da olsa, somut olayın özelliği göz önünde bulundurularak hareketin, parçalara bölünebilmesi durumunda, teşebbüsün

[387] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kultur-ve-tabiat-varliklarini-koruma-kanunu-2863 (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2024).

oluşabileceği kabul edilmelidir.[388] Bu bağlamda gümrük beyannamesi tescil ve onayı ile başlayarak eşyanın teslimine değin geçen sürede icra edilen kaçakçılık eylemlerine teşebbüs edilebilir.[389]

YCGK konuya ilişkin bir kararında; suça teşebbüs edilebilmesi için failin, işlemek istediği suçun icrasına, elverişli vasıtalarla başlaması gerektiğini; bu durumun, teşebbüs kavramının fiil unsuru olduğunu; gümrük mevzuatında ihraç eşyasının, beyanname verildiği tarihte gümrükte bulunması gerekmediğinden, hayali ihracat suçuna teşebbüs edilebilmesi için suç konusu eşyanın, en azından gümrüklü alanda hazır bulunmasının ardından, muayenenin gündeme geleceği nedeniyle, sanıklarca muayeneden kaçırmak saikiyle, gümrüklü alandan çıkartılmak istenmesi gerektiğine, sanıkların bu suça teşebbüs ettiklerine ilişkin şüpheden uzak, somut herhangi bir delil ortaya konulmaksızın, salt ihracat beyannamesinin kırmızı hatta düşmesinin,[390] hayali ihracat suçunun teşebbüs evresi anlamına gelmediğine hükmetmiştir.[391]

Gönüllü vazgeçme açısından, 5237 sayılı Yasa'daki 36'ncı maddeye gönderme yapan bir hüküm bulunmasa da failin, kaçakçılık suçuna ilişkin icra hareketlerinden kendi isteğiyle vazgeçmesi veya gayretiyle suçun tamamlanmasını veya neticenin meydana gelmesinin engellenmesi halinde, anılan madde hükmünden yararlanacağı kanısındayız.

b. İştirak

İhracat kaçakçılığı suçları, tek ya da birden çok kişiyle işlenebilir. Suçun birden çok kişiyle işlenmesi durumunda, 5237 sayılı Kanun'daki 5'inci madde gereğince, bu Yasa'daki 37'nci ila 40'ıncı madde ya da koşulları varsa suç işlemek saikiyle örgüt kurma suçunun yer aldığı 220'nci madde uygulanacaktır.

İhracat kaçakçılığı suçlarının, örgüt faaliyeti kapsamında işlenmesi durumunda, 5607 sayılı KMK'nın 4'üncü maddesindeki 1'inci fıkra, üç veya daha fazla kişi tarafından işlenmesi durumunda ise 2'nci fıkra uygulanacaktır.

---

[388] Özen, *a.g.e.*, s.208.
[389] Şahin, *a.g.t.*, s.47.
[390] Gümrük beyannamesinde yer alan bilgilerin eksik ya da hatalı olması; gümrük vergisi veya harçlarının eksik ödenmesi ya da beyanname eki belgelerde eksiklik olması nedeniyle gümrük beyannamesi kırmızı hatta düşebilir. https://www.disticaretajansi.com/ithalat-islemlerinde-kirmizi-hatta-dusmenin-sebepleri-ve-cozum-onerileri/ (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2024). Ancak Gümrük Yönetmeliği'ndeki 121'inci maddenin 3'üncü fıkrasında; gümrük beyannamesinin kontrol çeşidinin, kırmızı hat şeklinde belirlenmiş olduğu eşyaya dair bilgilendirmenin, hatalı olduğu belirlenmeden evvel, bu hatanın değiştirilmesi isteminde bulunulabilir.
[391] YCGK E:2020/399, K:2021/132 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 3 Eylül 2023).

5607 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesindeki 6'ncı fıkra gereği; bu suçu engelleme, takip etme ve araştırmayla görevlendirilmiş; ancak bu Kanun kapsamı suçların işlenmesini isteyerek görmezden gelen kişi de müşterek fail olarak suçtan sorumlu tutulacaktır.

c. İçtima

İhracı yasaklanmış eşyayı Türkiye'den ihraç etme eylemine ilişkin olarak fıkra hükmünde, eylem daha ağır bir müeyyideyi gerekli kılan bir suça vücut vermediği durumda, deyişi bulunmaktadır. Bu nedenle görünüşte içtima hükümlerinin uygulanması gerekir. Yani, suçun fiil unsurunu ortaya çıkaran eylemin, daha ağır bir suç oluşturması durumunda kişi, bu suça ilişkin olarak düzenlenen daha ağır yaptırım ile cezalandırılacaktır. Örneğin; 2863 sayılı Kanun uyarınca; ülkede muhafazası gereken taşınabilen kültür ve doğa varlıklarının ülke haricine çıkarılması yasağına uyulmaması durumunda kişi, 5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki 8'inci fıkra gereği değil, 2863 sayılı Kanun'daki 68'inci madde gereği sorumlu tutulacak ve beş seneden on iki seneye dek özgürlüğü bağlayıcı ceza ve 5000 güne dek adli para cezasıyla cezalandırılacaktır.

İhracı yasaklanmış bir eşyayı, Türkiye'den ihraç etme eylemini değişik zamanlarda icra eden kişi, zincirleme suç hükümlerine göre cezalandırılacaktır.

Teşvik, sübvansiyon veya mali geri vermelerden faydalanmak saikiyle gerçekleşmemiş ihracatı gerçekleşmiş gibi göstermek veya gerçekleşmiş dış satım konusu eşyanın; nevi, nicelik, nitelik ya da ederini değişik göstermek eylemlerinden birini, değişik zamanlarda gerçekleştiren kişi de zincirleme suç hükümlerine göre cezalandırılacaktır.

V. Yaptırım

5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki ihracat kaçakçılığı suçlarına ilişkin yaptırımlar şu şekildedir:[392]

"*(8) İhracı kanun gereği yasak olan eşyayı ülkeden çıkaran kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır."* Bu fıkra hükmünün önceki durumunda, 6 aydan 2 yıla dek, deyişi 6545 sayılı Kanun'daki 89'uncu madde ile 1 yıldan 3 yıla kadar, biçiminde değiştirilmiştir.[393]

[392] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 19 Ocak 2024).
[393] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm (Erişim Tarihi: 2 Eylül 2023).

"(9) İlgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak amacıyla ihracat gerçekleşmediği hâlde gerçekleşmiş gibi gösteren ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik gösteren kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adlî para cezası ile cezalandırılır. Beyanname ve eki belgelerde gösterilen ile gerçekte ihraç edilen eşya arasında yüzde onu aşmayan bir fark bulunması halinde, sadece 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunu hükümlerine göre işlem yapılır." Bu fıkra hükmünün önceki durumunda, ihracat gerçekleşmediği halde gerçekleşmiş gibi göstermek ya da gerçekleştirilen ihracata konu malın; cins, miktar, evsaf veya fiyatını değişik göstererek ilgili kanun hükümlerine göre teşvik, sübvansiyon veya parasal iadelerden yararlanmak suretiyle haksız çıkar sağlayan, şeklindeki ifade, 6545 sayılı Kanun'daki 89'uncu madde ile değiştirilmiştir.[394] Bunun öncesinde, suçun tamamlanması için fıkra metnindeki hareketlerin icrası sonucu haksız çıkar sağlayarak yararlanma eyleminin gerçekleşmesi gerekmekteydi. Ancak değişikliğin ardından fıkra metnindeki hareketlerin, yararlanma amacıyla icrası, suçun ortaya çıkması için yeterli görülmüştür.[395] Bu bağlamda yararlanma eylemi, suçun unsuru olmaktan çıkartılmıştır.[396]

İhracat kaçakçılığı suçlarına ilişkin müsadere, 5607 sayılı KMK'nın 13'üncü maddesinin hükümlerine göre yerine getirilecektir.[397]

5607 sayılı KMK'nın 5'inci maddesi uyarınca; bu suçun faili, etkin pişmanlık hükümlerinden yararlanacaktır.[398]

VI. İthalat ve İhracat Kaçakçılığı Suçlarının Nitelikli Halleri

A. Genel olarak

Suçun nitelikli halleri, suçun temel haline eklenen ve cezanın artırım ya da indirimini öngören, suçun fiil unsuruna ilişkin durumlar olarak tanımlanmaktadır.[399] Bunlar, hâkimce belirlenmediği gibi kanunda belirtilmedikçe, suça verilecek ceza indirilemez ya da arttırılamaz.

---

[394] https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140628-9.htm (Erişim Tarihi: 2 Eylül 2023).
[395] Ergin, *a.g.t.*, s.118-119.
[396] Çilesiz, *a.g.e.*, s.321.
[397] Çalışmamızın ikinci bölüm V. başlığı altında yer alan açıklamalarımıza atıfta bulunuyoruz.
[398] Çalışmamızın ikinci bölüm V. başlığı altında yer alan açıklamalarımıza atıfta bulunuyoruz.
[399] Şahin, İ. (2021). Suçun Nitelikli Hallerine Dair Ceza Artırım Veya İndirimlerinin Basit Yargılama Usulünün Uygulanabilirliğine Etkisi. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı:17, 429-455. DOI: 10.18771/mdergi.957890, s.432.

Kanun koyucu suçun nitelikli hallerini düzenlerken, suçun gerçekleştiği mahal ve zamanı, failin ya da mağdurun niteliğini veya eylemin işleniş biçimini göz önünde bulundurur. Burada sözü edilen nitelikli haller, 5237 sayılı Yasa'nın 61'inci maddesindeki 1'inci fıkra düzenlemesiyle karıştırılmamalıdır. Hâkim, bu madde hükmü gereğince; suçun gerçekleştirilme şeklini, yararlanılan vasıtaları, işlendiği vakit ve mahali, suç konusunun önemiyle kıymetini, ortaya çıkan zarar veya tehlikenin boyutunu, kasıt ya da kusurun ağırlığını, failin amaç ve güdüsünü değerlendirerek, işlenen suçun yasal tanımındaki ceza tutarını, arttırabilir ya da indirebilir.[400]

5607 sayılı KMK'da yer alan kaçakçılık suçlarının tümüne ilişkin nitelikli haller, bu Kanun'daki 4'üncü maddede yer almaktadır; ancak bu maddenin 3, 5, 6 ve 9'uncu fıkra hükümleri, kaçakçılık suçuna uygulanacak olan yaptırımı azaltmamakta ya da arttırmamaktadır. Kanun koyucu anılan fıkra hükümlerini, kaçakçılık suçlarının nitelikli hali olarak düzenleme altına aldığından, biz de bu başlık altında incelemeyi uygun bulduk. Diğer taraftan, 5607 sayılı KMK'nin 3'üncü maddesindeki 10 ve 23'üncü fıkranın da kaçakçılık suçlarının nitelikli hali olduğu kanısındayız. Bu nedenle ilgili fıkra hükümlerinin, 5607 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde yer alması gerektiğini düşünüyoruz.

Bahsettiklerimizin haricinde, eşyayı gümrük işlemlerine tabi tutmaksızın Türkiye'ye ithal etme suçuna mahsus bir diğer nitelikli hal, 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 1'inci fıkranın 2'nci tümcesi gereği, eşyanın gümrük kapıları haricinde yurda sokulmasıdır. Bu bağlamda kişiye verilecek olan ceza, suçun basit hali için öngörülen cezanın üçte birinden yarısına dek arttırılacaktır. Ayrıca gümrük çıkış beyannamesinde kayıtlı olanla, gerçekte çıkışı yapılan eşya arasında %10 geçmeyen bir fark olması hali de hayali ihracat suçuna özgü nitelikli hal olup bu durum, cezanın azaltılmasını sağlamaktadır.

B. Nitelikli Haller

1. Kaçakçılık Suçu Konusu Eşyanın Akaryakıt ile Tütün, Tütün Mamulleri, Makaron, Yaprak Sigara Kâğıdı, Etil Alkol, Metanol ve Alkollü İçkiler Olması

5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 10'uncu fıkra gereği; kaçakçılığa konu eşyanın, akaryakıt, tütün, tütün mamulleri, makaron, yaprak sigara kâğıdı, etil alkol, metanol ve alkollü içkiler olması durumunda; evvelki fıkralar gereği verilecek cezaların, suça konu icra hareketleri değerlendirilerek, yarıdan iki katına dek çıkartılacağı; yalnız bu fıkranın

[400] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-5237 (Erişim Tarihi: 26 Eylül 2023).

uygulanmasıyla hükmolunacak cezanın üç yılın aşağısında olamayacağına, hükmedilmiştir.[401]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; tezgâhta, görünür şekildeki 5,5 kg tütün ile 94 paket dolu makaronun satıldığı somut olayda, eşyanın yurt dışı kaynaklı olduğunun tespit edilmesi halinde, 5607 sayılı Kanun'un uygulanacağı; bunların yurt içi menşeili olduğunun anlaşılması durumunda ise sanığın fiilinin, idari müeyyide gerektiren kabahati meydana getireceğinden bahisle, eşyanın kaynağının tespiti için bilirkişi incelemesi yapılması gerektiğine hükmedilmiştir.[402]

2. Suça Konu Eşyanın Değerinin Fahiş Olması

5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 23'üncü fıkrada; evvelki fıkralarda tarif edilen suçlar konusu eşya değerinin çok fazla olması durumunda verilecek cezaların, yarısından bir katına dek artırılacağı; eşya değerinin azlığı durumunda verilecek cezaların, yarısına dek; çok azlığı durumunda ise üçte birine dek indirileceği öngörülmüştür.[403]

Eşya değeriyle amaçlanan, eşyanın gümrüklenmiş değeridir. 5607 sayılı KMK'nın 2'nci maddesindeki 1'inci fıkranın b bendinde tanımlanmış bu kavram, uluslararası kıymet sözleşmesi uyarınca; ithalde CIF değer ve gümrük vergileri toplamını, ihraçta ise FOB değer ve gümrük vergileri toplamını içermektedir.[404]

Eşya gümrüklenmiş değerine ilişkin söz konusu tanım, 6455 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonucu, aynı biçimde 4458 sayılı GK'nın 2'nci maddesinin 26'ncı fıkrasına eklenmiş; ancak tanımdaki gümrük vergisi kavramı, anılan Kanun ile 5607 sayılı KMK'de farklı tanımlanmıştır.[405]

Gümrük vergileri, 5607 sayılı KMK'nın 2'nci maddesindeki 1'inci fıkranın a bendi gereğince; eşyanın ithal veya ihracı durumunda, gümrük idaresi veya öteki idarelerin uyguladığı vergiler ile başka mali yükümlülükler biçiminde tanımlanmasına karşın; 4458 sayılı Yasa'daki 3'üncü maddenin 8'inci fıkrasının a bendine göre; ilişkin yasalar gereğince eşyaya tatbik olunan ithal veya ihraç vergilerinin tümü, biçiminde belirtilmiştir. Öte yandan,

---

401 https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).
402 Yargıtay 7. CD E:2019/3259, K:2019/33760 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).
403 https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).
404 https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).
405https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/gumruk-kanunu-ile-bazi-kanun-ve-kanun-hukmunde-kararnamelerde-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun-2 (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).

5911 sayılı Yasa ile 4458 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 9 ve 10'uncu fıkraya eklenen, ithalat ve ihracat vergisi tanımıyla anılan farklılık giderilmek istenmiştir. Bizce de gümrük vergilerine ilişkin bu farklı tanımlamaların, vergi güvenliğini engellememesi için eşya gümrüklenmiş değeri, bilirkişi incelemesi yoluyla da belirlenebilir.[406]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; suç konusu eşya değerinin, fahiş olduğunun tespiti için objektif bilirkişi tarafından rapor tanzim edilmesiyle kemt varakasında yer verilen miktarlara bağlı kalınmaması gerektiğine hükmetmiştir.[407]

YCGK, kemt varakasını; gümrük idaresince hazırlanan ve bu idare tarafından hesaplanan eşyaya ilişkin gümrüklenmiş değerin, yer aldığı belge şeklinde tanımlamıştır. [408]

AYM vergi güvenliğine ilişkin kararında,[409] hukuk devletinin belirlilik ilkesi uyarınca; yasal düzenlemelerin, gerek kişiler gerekse yönetim açısından bir duraksama ve kararsızlığa yol açmayacak biçimde açık, belirgin, net ve tatbik olunabilir bulunmasıyla birlikte, kamu yöneticilerinin yasal olmayan tatbikatlarından uzak tutacak tedbir ihtiva etmesi; vergilemede belirli olma ilkesinin; bir yükümlülük, bağışıklık ya da istisna bağlamında gerek kişiler gerekse idare açısından belirli ve kesin olması; yasa kuralının, var olan koşullara göre kişilerin belli bir işlemin ne gibi sonuçlara yol açacağını uygun düzeyde öngörmelerini olanaklı kılacak biçimde düzenlenmesiyle; vergilendirmenin, yükümlüler açısından güven vermeyen bir yönteme dönüşmemesi gerektiği hükmünü oluşturmuştur.[410]

3. Suçun Örgüt Faaliyeti Çerçevesinde İşlenmesi

5607 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 1'inci fıkrada; anılan Kanun kapsamındaki suçlar, bir örgüt faaliyeti içinde gerçekleştirilmiş ise hükmolunacak cezanın, iki katına çıkarılarak tatbik olunacağı, hüküm altına alınmıştır.[411]

5607 sayılı KMK ile 5237 sayılı TCK'nın genel hükümleri kapsamında, örgüt kavramına ilişkin herhangi bir tanım yapılmamışsa da 5237 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesindeki j bendi uyarınca; örgüt üyesi suçlu tabirinden, bir suç örgütünü oluşturan,

---

[406] https://www.lexpera.com.tr/resmi-gazete/metin/rg801y2009n27281k5911 (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).
[407] Yargıtay 7. CD E:2021/30151, K:2022/4598 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).
[408] YCGK E:2019/178, K:2019/711 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 21Şubat 2024).
[409] AYM E:2016/1 K:2017/81.
[410] Gürdal, T./Ekeryılmaz, Ş. (2018). Vergilemede Hukuki Güvenlik İlkesinin Danıştay Kararları Işığında İncelenmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt:13, Sayı:2, 205-226. DOI: 10.17153/oguiibf.429837, s.207.
[411] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).

idare eden, örgüte katılan ya da örgüt için ötekilerle birlikte veya yalnız suç işleyen kişi anlaşılmaktadır.

5237 sayılı Yasa'daki 220'nci maddede ise suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu düzenlenmiş olup kanun kapsamında suç sayılan eylemleri gerçekleştirmek saikiyle örgüt oluşturan, yöneten, örgüte üye olanların, örgüt içi hiyerarşik yapıda bulunmamakla beraber, örgüte bilinçli ve iradi olarak yardım eden ve örgütün şiddet sever ya da başkaca yasa dışı içerikli yöntemlerinin yasal görülmesini sağlayacak ya da methedecek veya bu yollara müracaatı özendirecek biçimde propagandasını yapan kişilerin, cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Örgütten söz edebilmek için suç oluşturan bir amacı gerçekleştirme hedefiyle en az üç kişinin birlikte olması, durumun süreklilik göstermesi ve kişiler arasında hiyerarşik bir ilişki bulunması gerekmektedir.[412]

5607 sayılı KMK kapsamı kaçakçılık suçlarının, bir örgüt faaliyetinde icra edilmesi nedeniyle; suç faili, TCK'nın 220'nci maddesi gereğince de yargılanacaktır.

Yargıtay konuya ilişkin kararlarında; sanık hakkında kaçakçılık, örgüt kurmak ve örgüte üye olmak suçlarından açılmış olan davada, şeklindeki ibare[413] ile yürütülen yargılama neticesinde sanıklara atılı suç örgütü kurma ve yönetmeyle, örgüte üye olma suçlarına ilişkin unsurların bulunmadığı, kaçakçılık suçunu işlediklerinin sabit olmadığı,[414] deyişleri bulunmaktadır.

4. Suçun Üç ya da Daha Çok Kişi Tarafından İşlenmesi

5607 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 2'nci fıkrada; anılan Kanun'da tarif edilen suçları, üç ya da daha çok kişinin birlikte gerçekleştirmesi durumunda, verilmesi gerekli cezanın yarı oranında artırılacağı, hüküm altına alınmıştır. Burada, kaçakçılık suçunun örgütsel etkinlik dışında, en az üç veya daha fazla kişice gerçekleştirilmesi durumu düzenlenmiş olup madde metninde yer alan birlikte kavramı, TCK'nın 37'nci maddesindeki 1'inci fıkra gereği müşterek failliği belirtmektedir.[415]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; suç tarihlerinde yürürlükte olan 5607 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 2'nci fıkrada yer alan "birlikte" kelimesinin, müşterek faillik anlamına geldiğini, suçun birden çok kişiyle beraber ve suç işleme istemiyle icra

---

[412] Şahin, *a.g.t.*, s.21.
[413] Yargıtay 7. CD E:2016/2449, K2018/8328 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).
[414] Yargıtay 16. CD E:2018/3140, K2018/3020 https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).
[415] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).

edilmesi halinde müşterek faillikten bahsedileceğini, bu bağlamda sanığın şahsen ad ve hesabına icrada bulunduğu, beraber suç işleme isteminde bulunmadığı, suç teşkil eden fiilin bireysel işlenen kaçakçılık suçunu oluşturduğu gözetilmeksizin; toplu kaçakçılık suçundan hüküm kurulmasının, bozma sebebi olduğuna hükmetmiştir.[416]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; olay tarihinde Suriye'den Türkiye'ye hukuka aykırı yollardan giren 6 kişinin tespit edildiği, dur ikazı yapıldığı, ancak buna uymaksızın sırtlarında taşıdıkları sigara çuvallarını bırakmak suretiyle kaçtıkları, yalnızca bunlardan birinin yakalandığı, olay kapsamında 520 adet karton kaçak eşyanın ele geçirildiği, yakalanan kişinin tanımadığı bir şahısla eşyayı, 20,00TL karşılığı yurda sokmak için anlaştıkları ve diğerlerini tanımadığını ifade ettiği somut olayda; beraber suç işleme saikinin bulunmadığıyla sanığın, münferitten işlenen kaçakçılık suçu kapsamında cezalandırılması gerekirken, toplu kaçakçılık suçundan hüküm kurulmasının, bozma sebebi olduğuna hükmedilmiştir.[417]

5. Suçun Tüzel Kişinin Faaliyeti Çerçevesinde veya Yararına Olarak İşlenmesi

Tüzel kişiliklere mahsus güvenlik önlemleri, 5237 sayılı Yasa'daki 60'ıncı maddede belirtilmiştir. Ancak suç nedeniyle tüzel kişiye ilişkin güvenlik tedbirine hükmedilebilmesi; kanunda bu durumun, özel biçimde düzenlenmiş olmasına bağlıdır.[418]

5607 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesindeki 3'üncü fıkra gereği; anılan Kanun kapsamı suçlar, tüzel kişilik faaliyeti içinde veya çıkarına işlenirse, tüzel kişilere mahsus güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına karar verileceği de hüküm altına alınmıştır.[419]

6. Suçun, Kaçakçılık Eylemlerini Önleme, Gizleme, Araştırma, Soruşturmayla Görevli Kişilerce veya Meslek ve Sanatın Sağladığı Kolaylıklardan Yararlanma Yoluyla İşlenmesi

5607 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 4'üncü fıkra gereği; anılan Kanun kapsamı suçların, kaçakçılık eylemlerini önleme, izleme, araştırma ve soruşturmayla vazifeli

---

[416] Yargıtay 7. CD E:2020/3300, K:2022/11224 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).
[417] Yargıtay 7. CD E:2017/12041 K:2019/28263 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).
[418] Şahin, *a.g.t.*, s.22.
[419] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).

kişilerce ya da meslek ve sanatın temin ettiği olanaklardan yararlanma yoluyla işlenmesi durumunda, hükmolunacak cezanın 1/2 nispetinde artacağı, ifade edilmiştir.[420]

TCK'nin 40'ıncı maddesindeki 2'nci fıkrada; ancak özel fail niteliğine haiz kişinin, özgü suçlarda fail olabileceği, bunların icrasına katılanların ise azmettiren ya da yardım eden şeklinde mesul olacağı düzenleme altına alınmıştır.[421] Ör. Zimmet suçu yalnızca kamu görevlisi tarafından işlenebilmektedir.[422]

Yukarıda yer alan açıklamalarımızda ithalat ve ihracat kaçakçılığı suçlarının, herkes tarafından işlenebileceğini belirtmiştik; ancak anılan fıkra hükmünde bu suçların, kaçakçılık fiillerini, önleme, izleme, araştırma ve soruşturmayla görevlendirilmiş kişiler veya meslek ve sanatın temin ettiği kolaylıklardan faydalanmak suretiyle işlenmesi halinin düzenlenme altına alındığını görmekteyiz. Bu bağlamda kaçakçılık suçlarının temel şekli, herkesçe işlenebilirken; bu suçların nitelikli hali, yalnız fıkra hükmünde yer alan kişice işlenebilmektedir. Dolayısıyla anılan fıkra hükmünün, görünüşte özgü suç olduğunu belirtmek isteriz.[423]

Burada, cezayı arttıran sebep failin sıfatı olup Kanun koyucu bu yönden iki ayrı durumu düzenlemiştir. Birinci durumda fail, kaçakçılık eylemlerini önleme, izleme, araştırma ve soruşturmayla görevli kişilerden birisi olabilir. 5607 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesindeki 1'inci fıkra uyarınca; Mülkî Amirler, Gümrük Müsteşarlığı (şu an Ticaret Bakanlığı), Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı ile Sahil Güvenlik Komutanlığı personeli, anılan Kanun kapsamı kaçakçılık eylemlerini önleme, izleme ve araştırmayla mükelleftir. Ayrıca, 5271 sayılı Kanun'un 160'ıncı maddesi gereği, suçları soruşturmakla görevli ve yetkili Cumhuriyet Savcısı ile onun direktifiyle çalışan adli kolluk güçleri de bu kapsamda görülmelidir.[424]

İkinci durumda ise fail, meslek ve sanatın sağladığı kolaylıklardan yararlanmak yoluyla kaçakçılık fiillerini işleyen kimse olabilir. Kanun koyucu, bu meslek ve sanatların ne olduğuna ilişkin gerek anılan fıkra gerekse 5607 sayılı KMK kapsamında açık bir tanımlamada bulunmamışsa da anılan Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 4'üncü fıkraya ilişkin gerekçede belirtildiği üzere; bu kişiler, nakil aracında görev yapanlar, idari işletme müdürü

---

[420] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).
[421] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-5237 (Erişim Tarihi: 28 Ocak 2024).
[422] Özen, M. (2007). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İştirak Kurumuna Bakışı. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:70, 239-253, s.249.
[423] Akbulut, B. (2010). Bağlılık Kuralı. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:14, Sayı:1, 167-214, s.184.
[424] Şahin, *a.g.t.*, s.23.

ya da sahibi, kaptan, gemi adamı, pilot gibi kişiler olabilir. Önemli olan bu şahısların, meslek ve sanatın temin ettiği kolaylıktan istifade etmek yoluyla kaçakçılık eylemini icra etmesi olup her olay için kolaylıktan istifade etmek şeklindeki saikin, var olup olmadığı ayrı ayrı değerlendirilmelidir.[425]

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; sanığın, polislik mesleğini icra ediyor olmasının, yalnız başına kaçakçılık suçunun icrasına ilişkin herhangi bir kolaylık sağlamadığını; suç tarihi itibariyle olay yerinde görev yapmadığı gözetilmeksizin ve mesleğinin somut olaydaki suçu icra etmesi açısından nasıl bir kolaylık sunduğu açıklanmaksızın hüküm kurulmasının, bozma sebebi olduğuna hükmetmiştir.[426]

7. Suçun Belgede Sahtecilik Yapılarak İşlenmesi

Belge kavramının ne olduğuna ilişkin ceza kanunlarımızda herhangi bir tanım yoktur. Bu nedenle öğreti ve uygulamada kabul edilen tanımlara bakmak yerinde olacaktır.

Belge; hadiseleri ileten ve içeriğindeki irade bildirimleri hukuksal önem taşıyan, belli kimsece düzenlenen her çeşit yazı[427] ya da belli bir fikri, hukuki ilişkiyi veya olayı ileten, diğer bir deyişle, neticenin ortaya çıkmasını sağlayan irade bildirimi ile tanzim edeni görülen yazılar[428] şeklinde tanımlanabilir. Dolayısıyla bir evrakın, belge niteliği taşıyabilmesi için yazılı olması, hukuki bir değerinin bulunması ve düzenleyeninin belli olması gerekir.[429]

Belgeler, düzenlenme yer ve amacı bakımından yapılan sınıflamaya göre, resmî ve özel belge olarak ikiye ayrılır. Resmî belge, öngörülen usul ve biçim koşullarına göre kamu görevlisince ve görevi uyarınca düzenlenen belgedir. Özel belge ise resmî belge dışında kalan, resmî belge açısından bulunması gereken zorunlu unsurların olmadığı belgedir. Bu bağlamda özel belge, hukuki sonuç doğurmaya uygun şekilde kamu görevlisi dışındaki bir kimsece düzenlenmelidir. 5237 sayılı Kanun'un 210'uncu maddesindeki 1'inci fıkrada; kimi özel belgelerin resmî belge niteliği taşıdığı düzenlenmiştir. Unsur eksikliği sebebiyle resmî belge vasfını kaybeden belgeler ise özel belge sayılmaktadır.

---

[425] Şentürk, C. (2016). *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda Yer Alan İthalat Kaçakçılığı Suçları*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s.117.
[426] Yargıtay 7. CD E:2021/10977, K: 2022/8635 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).
[427] Aydın, *a.g.t.*, s.134.
[428] Gökcan, H.T. (2009). Resmî Belgede Sahtecilik Suçu (TCK m.204). Ankara Barosu Dergisi, Sayı:3, 93-126, s.96.
[429] Gökcan, *a.g.m.*, s. 96.

Yargıtay'ca gümrük beyannamesi, aksi sabit oluncaya kadar resmî belge niteliği taşımaktadır.[430] Adi senet ve fatura gibi yazılı belgeler ise özel belge niteliğindedir.[431]

5237 sayılı Kanun'un 204'üncü maddesinde; resmî belgede sahtecilik suçu konusunda; resmî belgeyi gerçek dışı tanzim eden, gerçek resmi belgeyi öteki kişileri yanıltacak biçimde değiştiren ya da gerçek dışı resmî belgeden yararlanan kişinin, iki yıldan beş yıla dek hapisle cezalandırılacağı; görevince düzenlemeye yetkili bulunduğu resmî belgeyi gerçek dışı düzenleyen, gerçek belgeyi öteki kişileri yanıltacak biçimde değiştiren, gerçek dışı belge düzenleyen ya da gerçek dışı resmî belgeden yararlanan kamu görevlisinin ise üç yıldan sekiz yıla, dek hapisle cezalandırılacağı; resmî belge, kanun uyarınca sahteliği kesinleşinceye değin geçerli olan belge niteliğindeyse, verilecek cezanın yarısı oranında artırılacağı, belirtilmiştir.

5237 sayılı Kanun'un 207'nci maddesinde ise özel belgede sahtecilik suçu konusunda; özel belgeyi gerçek dışı tanzim eden veya gerçek bir özel belgeyi öteki kişileri yanıltacak biçimde değiştiren ve ondan yararlanan kişi ile bir gerçek dışı özel belgeden, bu niteliğini bilerek yararlanan kişinin, bir yıldan üç yıla dek, hapisle cezalandırılacağı, belirtilmiştir.

5607 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesindeki 5'inci fıkra gereğince; anılan Yasa kapsamı suçların, belgede sahtecilik yoluyla gerçekleştirilmesi halinde, anılan suç nedeniyle de ayrıca cezaya hükmolunacaktır. Bu bakımdan kaçakçılık suçunun, belgede sahtecilik vasıtasıyla gerçekleştirilmesi durumunda kişi, belgede sahtecilik suçundan da cezalandırılacak ve Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılanacaktır.[432]

Yargıtay 11. CD konuya ilişkin bir kararında; kota uygulanması gereken Çin kökenli eşyayı, ülkeye kotasız getirmek ve noksan vergi vermek için gerçek dışı faturalar ile gerçek dışı kapsamlı giriş beyannameleri tanzimi yoluyla, resmî belgede sahtecilik suçunu birden çok kez işleyen sanığa, zincirleme suç hükümleri tatbiki gerektiğinin göz önünde tutulmamasını, kanuna aykırı bularak kararın bozulmasına karar vermiştir.[433]

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'ndaki 359'uncu madde gereğince; gümrük beyannamesi eki gerçek dışı ticari faturaların, şirketin muhasebe kayıtlarına geçirilmesi,

---

[430] Güner, S. (2014). Belgede Sahteciliğin 213, 4208, 5237 Ve 5607 Sayılı Kanunlar Yönünden İrdelenmesi. Gümrük ve Ticaret Dergisi, (4), 38-52, s.43.
[431] Gökcan, *a.g.m.*, s. 100-102.
[432] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 26 Eylül 2023).
[433] Yargıtay 11. CD E: 2012/3832, K:2012/8485 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).

kaçakçılık suçu oluşturduğundan, bunların incelenmesi de önemli bulunmaktadır.[434] Bu bağlamda gümrük beyannamesinin ekinde yer alan ve gerçeği yansıtmayacak biçimde düzenlenen ticari fatura, ayrıntılı fatura ve menşe belgelerinin, gümrük idaresinde işlem görmesi ve gümrük beyannamesinin, söz konusu gerçek dışı belgelerde yer alan bilgilere göre düzenlenmesi durumunda, sahte resmî belge düzenlemek suçundan, adli kovuşturma yürütülmesi gerekmektedir.[435]

Yargıtay 11. CD konuya ilişkin bir kararında; yurtdışı araştırması sonucunda, dış alımını yaptığı hurmaya ilişkin eksik vergi vermek amacıyla eşyanın, gerçek değerini düşük gösterdiği anlaşılan sanığın, gerçek dışı fatura ve giriş beyannamesi kullanma yoluyla resmî belgede sahtecilik suçunu işlediği savıyla açılan davada; gerçeğin şüpheye yol açmayacak şekilde saptanması bakımından sanık hakkında, İzmir 1. Asliye Ceza Mahkemesi'nde kaçakçılık suçundan açılmış olan dava dosyasının celp edilip tetkiki, bu dava konusu kanıtların bir örneğinin, dosyaya konulmasının sağlanması, ayrıca ithale konu eşya rayiç bedeline ilişkin gümrük mevzuatında uzman bilirkişilerden rapor alındıktan ve toplanan tüm kanıtların kıymetlendirilmesini takiben varılacak sonuç uyarınca hukuki durumun, değerlendirilip kararlaştırılması gerektiği göz önünde tutulmadan hüküm oluşturulması, kanuna aykırı bulunarak bozulmasına karar vermiştir.[436]

8. Suçu Önlemek, İzlemek ve Araştırmakla Görevli Olanların Kaçakçılık Suçunun Gizlenmesine Kasten Göz Yumması

5607 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 6'ncı fıkra gereğince; kaçakçılık fiillerini önleme, izleme ve araştırmayla görevlendirilmiş, ancak anılan Yasa'da tanımlanmış suçların işlenmesine isteyerek müsamaha eden kişinin, işlenen suçtan müşterek fail olarak sorumlu olacağı, hüküm altına alınmıştır. Böylece anılan görevliler, kaçakçılık suçuna katılmasa da isteyerek müsamaha etmeleri durumunda, müşterek fail olarak cezalandırılacaktır.[437]

Kaçakçılık suçlarının temel şekli, herkes tarafından işlenebilirken; anılan fıkra hükmündeki nitelikli halin, ancak burada bahsedilen kişilerce işlenebilmesi söz konusudur. Dolayısıyla bu suçun da görünüşte özgü suç olduğunu belirtmek isteriz.

---

[434] Güner S., *a.g.m.*, s.50.
[435] Güner S., *a.g.m.*, s.45.
[436] Yargıtay 11. CD E:2013/24930, K:2014/3805 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 24 Eylül 2023).
[437] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2024).

Kasten göz yumma; ihmali şekilde, bilerek ve isteyerek kaçakçılık suçlarına karşı pasif bir tutum sergileme ve suçun oluşmasına izin verme anlamına gelir. Bu bağlamda görevlilerin, kaçakçılık suçuna ilişkin bilgi sahibi olması, işleyenleri tanıması ya da tanıyacak olanağa ve kaçakçılık suçuna engel olabilecek koşullara sahip olması gerekmektedir.[438]

5607 sayılı Kanun'un 19'uncu maddesindeki 1'inci fıkrada sayılanlar dışında kalan diğer kişiler yönünden, kaçakçılık suçlarına kasten göz yumma fiilinden söz edilemez. Böyle durumlarda, 5237 sayılı Yasa'daki 278'inci madde gereğince; suçu bildirmeme ya da 279'uncu maddesi uyarınca; kamu görevlisinin suçu bildirmemesine ilişkin hükümler uygulanabilir.

9. Suçun Devlet ve Kamu Güvenliği Aleyhine İşlenmesi

5607 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 7'nci fıkra gereği; kaçakçılığa konu eşyanın, Devletin siyasal, ekonomik veyahut askerî güvenliğini ihlal veya çevre ya da toplum sağlığında tehlike yaratacak nitelikli bulunması ve eylemin, daha ağır ceza gerekli kılan başka bir suç meydana getirmemesi durumunda, on yıldan az hapis cezası verilemeyeceği, hüküm altına alınmıştır.[439]

Burada, suça konu eşyanın niteliği, cezada artırım nedeni olarak düzenlenmiştir ve suça konu eşya; Devletin siyasal, ekonomik ya da askeri güvenliğini ihlal edebileceği gibi çevre veya toplum sağlığını tehdit eden nitelikli olabilir.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; alınan bilgi ve usulünce icra edilen arama neticesinde bir bölümü ambalajlı, geri kalanı ise açıkta paketlenmiş 1.560 kg kaçak etin tespit edildiği, kovuşturma safhasında dinlenen tutanak tanığı veteriner hekimce, suça konu kaçak etin, renginin değiştiği, koktuğu ve bozulduğu; eşyanın, bu şekilde çevre ve toplum sağlığını olumsuz etkilediği ve güvenli olmaması nedeniyle eşyanın yok edildiği beyan edilmişse de sanığın eyleminin ya da suça konu eşyanın üretiminin, 5607 sayılı KMK'nin 4'üncü maddesindeki 7'nci fıkra anlamında, geniş ölçekte çevre ve toplum sağlığını tehdit etmediği gözetilerek sanığa, uygulama yeri bulunmayan anılan fıkra hükmünden fazla ceza verilmesinin, bozma sebebi olduğuna hükmedilmiş ve anılan

[438] Şahin, *a.g.t.*, s.25.
[439] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/kacakcilikla-mucadele-kanunu-5607-1 (Erişim Tarihi: 26 Ocak 2024).

fıkradaki eşyanın; bilhassa zararlı atık, artık ya da tehlikeye sebebiyet veren eşya olması gerektiğinden; cezanın en aşağı sınırının, 10 sene olduğunu ifade etmiştir.[440]

10. Kaçak Akaryakıt Satışının, Sabit ya da Seyyar Tank, Düzenek veya Ekipman Kullanılarak Gerçekleştirilmesi

5607 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 8'inci fıkra gereği; bu Kanun'un 3'üncü maddesinin 14'üncü fıkrasındaki biçimde, durağan veya taşınabilir tank, mekanizma ya da ekipman kullanımı yoluyla kaçak akaryakıt satışı gerçekleştirilmişse, cezaların iki kat artırılarak verileceği, hüküm altına alınmıştır.

Yargıtay 7. CD konuya ilişkin bir kararında; anılan fıkra hükmünün uygulanabilmesi için somut olayda, 5607 sayılı Yasa'daki 3'üncü maddenin 14'üncü fıkrasında tanımlı suça konu eşyanın kullanılması gerektiğini ifade etmiştir.[441]

Kaçak akaryakıtın saptanması için 5015 sayılı Kanun'un 18'inci maddesine göre; Enerji Piyasası Denetleme Kurumu'nun (EPDK) belirleyeceği koşul ve özellikler uyarınca, pazarlanacak yurt içi akaryakıta ya da ona karıştırılan ürünlere, arıtım yeri çıkışı ya da serbest dolaşıma girişte, rafinerici ve distribütörlerce ulusal marker (kimyasal katkı) eklenmekte ve hukuka uygun yöntemlerle ülke içinde piyasaya giren akaryakıtın tespiti sağlanmaktadır.[442]

Bu Kanun'un 2'nci maddesindeki 44'üncü fıkrada, akaryakıta arıtma yeri çıkışı ya da gümrüğe girerken ilave edilecek katkı, biçiminde tanımlanan ulusal marker; 12.04.2006 günü resmi gazetede yayınlanan Petrol Piyasası Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Yönetmeliği'nin 3'üncü maddesinin g bendinde; akaryakıta, arıtım yeri çıkışında, gümrük girişinde, sanayide yan ürün olarak ya da başka biçimlerde üretilen veya tasfiyeye tabi kaçak akaryakıttan, teknik tanzimlere elverişli akaryakıt ya da benzin çeşitlerine katılacak etanole, satış faaliyeti öncesi ilave edilecek ve akaryakıtın özelliklerini değiştirmeyecek nitelikli kimyasal ürün, olarak belirtilmiştir.

5015 sayılı Kanun'un 18'inci maddesi uyarınca; biyoyakıt ilk üretim yerleri, arıtılacak akaryakıta ulusal marker katma durakları, EPDK'ca saptanmakta olup ulusal marker katma işlemleri, EPDK'ca yetkilendirilmiş bağımsız gözetim firmaları denetiminde, EPDK'nın belirleyeceği yöntem ve kurallara göre gerçekleştirilmekte, ulusal marker ekleme

---

[440] Yargıtay 7. CD E:2016/2862, K:2020/267 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/(Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).
[441] Yargıtay 7. CD E:2015/2661, K:2015/14155 https://kararara ma.yargitay.gov.tr/(Erişim Tarihi: 21 Şubat 2024).
[442] Detaylı bilgi için bkz. https://www.epdk.gov.tr/Detay/Icerik/2-2023/ulusal-marker-ile-isaretleme-kilavuzu-taslagi-hak (Erişim Tarihi: 27 Aralık 2023).

işlemlerinde ortaya çıkacak yasa dışılıklardan, izin sahibi ve bağımsız gözetim şirketleri, müştereken sorumlu tutulmaktadır.[443]

11. Kaçakçılık Suçlarında Mahkûmiyet Hükmünün Kesinleşmesi

5607 sayılı Yasa'nın 4'üncü maddesindeki 9'uncu fıkra gereği; tütün, tütün ürünleri, alkollü içecekler, akaryakıt, narkotik, silah, savaş gereçleri, elektronik nesneler, canlı hayvan ve kimi besin ürünlerine, gereken durumlarda da öteki kaçakçılık türlerine ilişkin mahkûmiyeti kesinleşenlerin, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulan, Ticaret Bakanlığınca kamuoyuna duyurulabileceği, hüküm altına alınmıştır.

Anılan fıkra hükmünce; duyuru süresi ve bunun, nasıl yapılacağı ile duyurulacak kaçakçılık türleri gibi konular, Ticaret Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir. Bu fıkrada sayılanlar dışında, başka bir eşyaya ilişkin olarak işlenen kaçakçılık suçlarında, kesinleşmiş mahkûmiyet hükmüne dayanılarak yapılacak duyuru, gerekli görülen durumlarda, belirtişi ile Ticaret Bakanlığı değerlendirmesine bırakılmıştır. Bu bağlamda Bakanlıkça mahkûmiyet hükmü kesinleşenlere ilişkin olarak yapılacak ilanın, 5237 sayılı Yasa'daki 136'ncı madde hükmünce verileri hukuka aykırı olarak verme ya da ele geçirme suçunun hukuka uygunluk nedenini oluşturacağı kanısındayız.

[443] https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/petrol-piyasasi-kanunu-5015 (Erişim Tarihi: 26 Eylül 2023).

SONUÇ

Devletlerin egemenlik yetkilerini ihlal eden kaçakçılık eylemlerinin, tarihsel geçmişi çok eskiye dayanmaktadır. Bu bağlamda salt devletler değil uluslararası kuruluşlar da bu eylemlerin yol açtığı olumsuzlukları önleyebilmek amacıyla kimi yaptırımları düzenleme çabası içine girmişlerdir. Ancak kaçakçılık eylem ve yaptırımlarının sınıflanması, devletler açısından daha kolay olmasına karşın; uluslararası kuruluşların tekdüze kurallarını uygulayabilmeleri, birlik düzeyinde var olması gereken uyumlaştırma ve karar alma süreçleri nedeniyle uzun sürmektedir. Örneğin, gümrük birliği niteliği de olan ABGB açısından, kaçakçılık eylem ve yaptırımlarına ilişkin uygulamaya konulan henüz tekdüze bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu bağlamda uygulanması gereken adli ve idari yaptırımlar, üye ülkelerin ulusal mevzuatlarına bırakılması nedeniyle ülkeye göre farklılık göstermekte ve bunların giderilmesine yönelik çalışmalar günümüzde de sürmektedir.

Ülkemizde, 1923 yılında Cumhuriyet ilan edildikten dört yıl sonra ilk kaçakçılıkla mücadele kanunu olan 1126 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. Kaçakçılık suçlarına ilişkin olarak, günümüzde yürürlükte bulunan 5607 sayılı KMK'ya değin, sırasıyla 1510, 1918 sayılı Kanunlar ile ekonomik suça ekonomik ceza ilkesinin benimsendiği 4926 sayılı KMK uygulanmıştır. Ancak 5607 sayılı KMK'da kaçakçılık eylemlerine ilişkin yaptırımlar için 1918 sayılı Kanun'daki gibi yeniden özgürlüğü bağlayıcı ceza ilkesi getirilmiştir. 5607 sayılı KMK; TCK, CMK ve 6455 sayılı Kanun'la yapılan değişikliğe değin, 5326 sayılı KK ile uyumlu olmuştur.

5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesi gereği kaçakçılık eylemleriyle yaptırımlarının, toplu olarak düzenlenmesi nedeniyle, bu Kanun'un önceki kaçakçılıkla mücadele kanunlarına göre daha düzenli olduğu sonucuna varmaktayız.

6455 sayılı Kanun'la 5607 sayılı Kanun'da gerçekleştirilen değişiklikle kaçakçılık kabahatleri, bu Kanun'dan çıkarılmış; 5015 sayılı Kanun'daki akaryakıt (petrol) ve 4733 sayılı Kanun'daki alkol, sigara ve tütün kaçakçılığı suçu, 5607 sayılı KMK'ya aktarılmıştır.

Kaçakçılık suçlarına ilişkin uygulamada, 5607 sayılı KMK'nın, 5237 sayılı Kanun'daki 5'inci madde uyarınca; bu Yasa kapsamı genel hükümlerle birlikte değerlendirilmesi gerektiğini belirtmek isteriz, ancak 5607 sayılı KMK'nın eşyanın konusuna göre uygulanmadığı durumlarda ise bu Kanun'a göre daha özel nitelik taşıyan 6136 sayılı Kanun, 5237 sayılı Kanun'un 174 ve 188'inci madde hükümleriyle, 5015, 4733 ve 2863 sayılı Kanunların uygulanması gerekecektir.

Önceki kaçakçılıkla mücadele kanunlarından ayrı olarak, 5607 sayılı Yasa'daki 5'inci maddede etkin pişmanlık hükümleri de düzenleme altına alınmıştır; ancak kaçakçılık

suçlarına ilişkin daha çok ve ayrıntılı bilginin, kuşkusuz failde olacağı nedeniyle anılan maddenin 1'inci fıkrasının, katılanlar dışında suç failleri için de uygulanmasının yararlı olacağı kanısındayız.

5607 sayılı KMK'daki bir diğer önemli değişikliğin de 6545 sayılı Yasa ile uygulamaya konulduğu görüşündeyiz. Bu bağlamda 5607 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 2'nci fıkra kapsamı suçun, sahte belge kullanmak biçimli fiil unsuru, aldatıcı işlem ve davranışlarla, biçiminde değiştirilmiştir. Kaçakçılık eylemlerinin en çok beyan aşamasında yürütülen aldatan işlem ve eylemlerle işlendiği göz önüne alındığında, gerçek dışı belge, deyişini de içine alan bu yeni düzenlemenin son derece yerinde olduğunu düşünmekteyiz.

Bunun dışında, anılan Yasa'nın 3'üncü maddesindeki 9'uncu fıkra kapsamı gerçek dışı (hayali) ihracat suçunu oluşturan eylemlerin, yararlanma amacıyla icra edilmesi yeterli görülmüş ve haksız çıkar sağlayarak yararlanma eylemi suçun unsuru olmaktan çıkarılmıştır.

5607 sayılı KMK'da giderilmesi gerektiğini düşündüğümüz kimi konuları da belirtmekte yarar görmekteyiz. Öncelikle, 3217 sayılı Kanun ile 1918 sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilen son değişiklikte olduğu gibi, 5607 sayılı KMK'da da kaçakçılık suçlarının, ekonomik suç olma niteliği göz önüne alınarak değerlendirilmesi ve gerekli durumlarda kişinin, hapis cezası yerine salt adli para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin yeni bir düzenleme getirilmesi kanısındayız. Ancak yasak eşyanın, diğer kaçakçılık suçlarındaki eşyalara kıyasla daha önemli bir nitelik arz ettiğini düşündüğümüz için, kanun gereği ithali yasak olan eşyayı ithal etme, bu özelliğini bilerek yasak eşyayı satın alma, satışa arz etme, satma, taşıma veya saklama suçu ile ihracı kanun gereği yasak olan eşyayı ihraç etme suçuna ilişkin özgürlüğü bağlayıcı cezaların, Batılı devletlerdeki gibi yükseltilmesi gerektiği kanısındayız; zira söz konusu ceza miktarının az oluşu, yasak eşyaya ilişkin kaçakçılık eylemlerinin, müeyyidesi olmayan suçlarmış gibi algılanmasına sebep olduğunu düşünüyoruz.

İthalat ve ihracat kaçakçılığı suçlarını daha iyi kavrayabilmek adına gümrük vergileri, gümrüklenmiş değer ile akaryakıt kavramları dışında, gümrük mevzuatında ve uygulamada karşılaşılan öteki kavramların da 5607 sayılı KMK'da tanımlanmasının yararlı olacağını düşünüyoruz.

5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki 10 ve 23'üncü fıkranın, kaçakçılık suçuna ilişkin yaptırımı değiştirmesi nedeniyle anılan Kanun'un nitelikli haller başlıklı 4'üncü maddesine eklenmesi ve bu maddenin 3, 5, 6 ve 9'uncu fıkrasının, kaçakçılık suçuna

ilişkin yaptırımı değiştirmediği karşısında; bu düzenlemelerin de anılan Kanun'un ayrı maddeleri altında yer alması gerektiğini düşünüyoruz.

Mülga 4926 sayılı KMK'da olduğu gibi kaçakçılık suçlarına teşebbüsün, bu suçların tamamlanmış durumuna göre hafifletilerek cezalandırılması için 5607 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesindeki 22'nci fıkranın değiştirilmesi gerektiği kanısındayız.

Kaçakçılık eylemlerine ilişkin gönüllü vazgeçme kurumu, 5237 sayılı Kanun'un 36'ncı maddesi gereğince olanaklı olsa da bunun 5607 sayılı KMK'da açık bir biçimde düzenlemesinin uygun olacağı görüşündeyiz.

Biz de kaçakçılık suçlarına ilişkin yargılamaların görülebilmesi için alanından uzmanlaşmış yargı mensuplarının yer aldığı mahkemelerin kurulması gerektiği görüşüne katılmaktayız.

Neticeten, ithalat ve ihracat kaçakçılığı suçları konulu çalışmamızın sonucu göstermiştir ki var olan yasal düzenlemelerin kimi eksikliklerinin giderilmesiyle, ülkemiz dış ticarette ve buna ilişkin işlemler kapsamında karşılaşılan kaçakçılık ve usulsüzlük olaylarıyla mücadelede daha etkin konuma gelecektir. Bunun, ülkemiz ekonomisine ve milli gelir dağılımına önemli oranda pozitif katkı sağlayacağı da bir gerçektir. Diğer yandan, uluslararası birlik ve kuruluşlar nezdinde de ülkemiz açısından olumlu etkiler yaratacağı kanısındayız.

KAYNAKÇA

ACARAVCI, Ali/KARGI, Gülbeyaz (2015). Türkiye'de İhracatın Çeşitlendirilmesi ve Ekonomik Büyüme, Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, C:1, S:1, 1-16. DOI: 10.20979/ueyd.182891.

AKBULUT, Berrin (2010). Bağlılık Kuralı. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt:14, Sayı:1, 167-214.

AKTAŞ, Batuhan (2015). Gümrük İşlemlerine Tabi Tutmadan Ülkeye Eşya Sokma Suçu Üzerine Bir İnceleme. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C:10, S:105, 111-156.

AKSÜT, Ertekin (2019). *Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde İmal ve Ticareti Suçlar*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ALTINTAŞ, Hüseyin (2021). *Gümrük Vergilerinin Yapısının Türkiye Gümrük ve Avrupa Gümrük Mevzuatı Çerçevesinde Karşılaştırılması*. Ankara: İksad Yayınevi.

AYDIN, Murat (2011). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Çerçevesinde Kaçakçılık Fiiller ve Yaptırımları*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

AYDIN, Murat (2012). *Kaçakçılık Fiilleri ve Yaptırımları* (1.Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.

AYGÜN EŞİTLİ, Ezgi (2016). Kalkışma Suçları (1. Baskı). Ankara: Yetkin Basımevi.

AYTEKİN İNCEOĞLU, Asuman (2020). Ekonomik Suçlar. Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi- 2020/1., 119-163.

BAHÇECİ, Sema (2018). Dış Ticaretin Kolaylaştırılmasında Türkiye'nin Görünümü, İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi, C:2, S:3, 75-88.

BÜTÜN, Selçuk (2008). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Suçları*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

CENTEL Nur/ZAFER, Hamide/ÇAKMUT, Özlem (2016). *Türk Ceza Hukukuna Giriş.* İstanbul: Beta Yayıncılık.

CEYHAN, Sami/ATAY, Hakan (2008). *Açıklamalı-İçtihatlı 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu*. Ankara: Yolsuzlukla Mücadele Derneği.

CEYHAN, Sami/GÖKTAŞ, Serkan (2014). Mülga Kaçakçılık Fiillerinin, Gümrük Kanununda Düzenlenmesinin Hukuki Sonuçları. Gümrük ve Ticaret Dergisi, Sayı:3, 44-52.

ÇILDIR, Şentürk/DENİZHAN, Hüseyin (2015). *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu* (2. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.

ÇİLESİZ, Seyfettin (2018). *6455, 6545, 6770 ve 7061 Sayılı Kanunlarla Değişik 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklaması*. (5. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.

ÇOLAK, Haluk/TAŞKIN, Mustafa (2007). Ceza Kanunu Şerhi (2.Baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.

DEĞİRMENCİ, Olgun (2008). Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukunda Mağdur Hakları, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:77, 33-86.

DEMİRBAŞ, Timur (2014). Ceza Hukuku Genel Hükümler (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

DÖNMEZLER, Sulhi (1985). Ekonomik Suçlar, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S:7, 19-30.

DURSUN, Hasan (2005). Ekonomik Suçlar ve Türkiye'deki Sürdürülebilir Kalkınmaya Etkileri, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:58, 215-246.

EPÖZDEMİR, Rezan (2018). Gönüllü Vazgeçme. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:138, 79-106.

ERGİN, Yusuf (2019). *5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Kaçakçılık Suçları.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ERSOY, Uğur (2020). Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C:1, S:41, 27-64.

ERTEM, Cihan (2022). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa Göre Gümrük Kaçakçılığı Suçları*. Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ERTUĞRUL, Metin (2002). *1918 Sayılı Kanun'a göre Kaçakçılık Suçları ve İlgili Konular* (2.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

GÖKCAN, Hasan Tahsin (2009). Resmî Belgede Sahtecilik Suçu (TCK m.204). Ankara Barosu Dergisi, S:3, 93-126.

GÖKÇELİK, Cahit (2005). *Gümrük Rejimleri* (1.Baskı). Ankara: Gündüz Gümrük Müşavirliği Ltd. Şti..

GÖZCÜ, Alev/ÇAKMAK, Fevzi (2019). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Türkiye'nin Güney Sınırında Gerçekleştirilen Kaçakçılık Faaliyetleri. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C:21, S:3, 683-714. DOI: 10.16953/deusosbil.513739.

GÜNAY, Erhan (2004). *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve İlgili Mevzuat* (3.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

GÜNER, Sedat (2014). Belgede Sahteciliğin 213, 4208, 5237, 4208 Ve 5607 Sayılı Kanunlar Yönünden İrdelenmesi. Gümrük ve Ticaret Dergisi, S:4, 38-52.

GÜNER, Uğur (2019). Ekonomik Suçlar ve Ekonomik Ceza Hukukuna İlişkin Yasal Düzenlemeler. Cilt: 21, Sayı: Özel Sayı, 1411-1442, s.1421.

GÜNEŞ, Yakup (2015). Gümrük İşlemlerinde Kullanılan 40 Temel Belge. Gümrük Ve Ticaret Dergisi, S:6, s.141-145.

GÜRDAL, Temel/EKERYILMAZ, Şebnem (2018). Vergilemede Hukuki Güvenlik İlkesinin Danıştay Kararları Işığında İncelenmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, C:13, S:2, 205-226. DOI: 10.17153/oguiibf.429837.

HAFIZOĞULLARI, Zeki/ÖZEN, Muharrem (2015). *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (4.Baskı). Ankara: US-A Yayıncılık.

İÇEL, Kayıhan (2007). Ceza Hukukunda Temel Kusurluluk Şekli "Kast". İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S:12, 61-70.

KAMACI, Ahmet/CEYHAN, Said/ PEÇE, Mehmet Akif (2019). Toplam Faktör Verimliliğinin Ekonomik Büyümeye Etkisi: 15 OECD Ülkesi İçin Panel Veri Analizi, Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, C:5, S:1, 22-36. DOI: 10.22466/acusbd.539877.

KAHYA, Yavuz (2015). Suç Teorileri Işığında Türkiye'de Kaçakçılık Olgusu: Toplumsal Nedenleri, Boyutları ve Algısı. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:15, Sayı:3, 159-178, http://doi.org/10.18037/ausbd.38731.

KARAKAŞ, Birsen (2004). *Türk Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları*. Ankara: Turhan Kitabevi.

KETBOĞA, Metin (2019). Türkiye'de Dış Ticaret Açığı Sorununun Nedenleri ve Katma Değeri Düşük Ürün İhracatının Dış Ticaret Açığı İçindeki Yeri Ve Çözüm Önerileri. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, C: 9, S:2, 209-224.

KILIÇ, Kaptan (2007). *Kaçakçılık Suçları- Gümrük Kabahatleri Ve Gümrük Uyuşmazlıklarının Çözüm Yolları*. Ankara: Gazi Kitabevi.

KILIÇ, Kaptan (2007). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Açıklamalı* (1.Baskı). Ankara: Gümrük Kontrolörleri Derneği.

KILINÇARSLAN, Saniye (2013). *Türk ve Kıbrıs Hukukunda Gümrük Kaçakçılığı Suçları*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KOM Daire Başkanlığı, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 2021 Raporu, KOM Yayınları: Ankara.

MERKİ, Duygu (2009). *Bileşik Suç*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

NURAL, Ali/AKÇİN, Remzi (1997). *Ekonomik Etkili Gümrük Rejimleri* (1. Baskı). Gümrük Kontrolörleri Derneği.

ÖZ Ersan/ERİM, Ali (2016). Tüm Yönleri ile Gümrük Kaçakçılığı Suçlarında İştirak. Gümrük ve Ticaret Dergisi, S:8, 62-75.

ÖZBİLGİ, Fırat (2020). Piyasa Başarısızlıklarından Dışsallıklar ve Çözüm Yollarına İlişkin Değerlendirmeler, Anadolu University Journal of Faculty of Economics, C:2, S:1, 70-90.

ÖZDOĞAN, Savaş (2014). Gümrüklerde Dolaylı Temsilden Doğrudan Temsile Geçiş. Gümrük ve Ticaret Dergisi. Sayı:4.

ÖZEN, Mustafa (2007). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İştirak Kurumuna Bakışı. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:70, 239-253.

ÖZEN, Mustafa (2015). Kaçakçılık Kanununda Düzenlenen Suçlar (1. Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.

ORHAN, Öznur (2022). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında İthalat Kaçakçılığı Suçları ve Yaptırımları*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

POLAT, İsa (2009). *5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Uyarınca İhracat Kaçakçılığı Suçları ve Kabahatler*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

SELEN, Ufuk (2015). *Gümrük İşlemleri Ve Vergilendirilmesi* (7. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi.

SOYASLAN, Doğan (2020). Ceza Hukuku Genel Hükümler. (9. Bası). Ankara: Yetkin Yayınları.

ŞAHİN, Dilara (2011).5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunundaki İthalat Kaçakçılığı Suçları Ve Kabahatleri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ŞAHİN, İsmail (2021). Suçun Nitelikli Hallerine Dair Ceza Artırım Veya İndirimlerinin Basit Yargılama Usulünün Uygulanabilirliğine Etkisi. Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S:17, 429-455. DOI: 10.18771/mdergi.957890.

ŞARE, Ersin (2017). Türk Ceza Hukukunda Suça Teşebbüs. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:130.

ŞENTÜRK, Candide (2016). *Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nda Yer Alan İthalat Kaçakçılığı Suçları*. Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TOROSLU, Nevzat/TOROSLU, Haluk (2015). Ceza Hukuku Genel Kısım. (21.Baskı). Ankara: Savaş Yayınevi.

TURĞUT, Muhammed (2022). 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu Kapsamında Gümrük Kaçakçılığı Türler, Gümrük ve Ticaret Dergisi, C:9, S:30, 22-34.

TÜRKDÖNMEZ, Serhan (2003). Gümrük Birliği'nin Türkiye'nin Dış Ticareti Üzerine Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TÜYEN, Zeki (2015). Türkiye'de Dış Ticaret Politikaları Ve Uygulamaları. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ULGAR, Orbay Bahri (2022). Avrupa Savcılığı ve Bu Kurumun Bakmaya Yetkili Olduğu Suçlar. Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C:12, S:1, 171-200, https://doi.org/10.52273/sduhfd..1110008.

ÜNAL, Burak/MARŞAP GÜÇLÜ, Beyhan (2018). Türkiye'de İhracatı Teşvik Politikaları Kapsamında KDV İadesi. Yönetim, Ekonomi Ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi, C:2, S:2, 45-57.

ÜYÜMEZ, Mustafa Erkan/GÜLTEKİN, Raşit (2016). Avrupa Birliği'nde Gümrük İhlalleri ve Yaptırımlarının Uyumlaştırılması Harmonization Of Customs Infringements And Sanctions In The European Union. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C:8, S:17, 154-172.

YAVUZ, Hakan A./ULGAR, Bahri Orbay (2023). Uygulamada Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda Düzenlenen Kaçakçılık Suçları. (1.Baskı). Ankara: Adalet Yayınevi.

YURDAKUL, Elif Meryem (2014). Türkiye'de İthalatın Gelişimi Ve İthalatın Yapay Sinir Ağları Yöntemi İle Tahmin Edilebilirliğine Yönelik Analiz. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

YURTCAN, Erdener (2015). *Yargıtay Kararları Işığı Altında Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler* Cilt-1 (2.Bası). Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları.

İNTERNET SİTELERİ

https://abmevzuat.com/
https://barandogan.av.tr/
https://dergipark.org.tr/
https://ggm.ticaret.gov.tr
https://gozdemgumrukleme.com/
https://gumrukrehberi.gov.tr/
https://haber.evrim.com/
https://hitglobal.com.tr/

https://hsturan.com/
https://immib.org.tr/
https://karararama.yargitay.gov.tr/
https://law.moj.gov.tw/ENG/
https://sozluk.gov.tr/
http://tekaygumruk.com/
https://ticaret.gov.tr/
https://tr.wikipedia.org/
https://www.udybelgesi.com/
https://odsdanismanlik.com/tr/
https://vergidosyasi.com/
https://www.ab.gov.tr/
https://www.aslangumruk.com/
https://www.disticaret.biz.tr/
https://www.disticaretajansi.com/
https://www.egm.gov.tr/
https://www.epdk.gov.tr/
https://www.europarl.europa.eu
https://www.gumruktv.com.tr
https://www.igmd.org.tr/
https://www.law.cornell.edu/uscode/text
https://www.lexpera.com.tr/
http://www.lojiblog.com/
https://www.mevzuat.gov.tr/
https://www.mfa.gov.tr/
https://www.rekabet.gov.tr/
https://www.resmigazete.gov.tr
https://www.riksdagen.se/sv
https://www5.tbmm.gov.tr/